Sud

Revistă editată de „Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu“

1-2

NR. 1-2 (250-251) • ANUL XXVI • Ianuarie-Februarie 2022
apare din anul 1996

Publicată cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Bolintin Vale
www.revistasud.ro

Pactul atlantic

de Tudor Arghezi

Vaporul ancorat în marea mare
De două zile-n larg, e-n așteptare.
S-a hotărât, nainte de-a mai scădea elanul,
Să fie mărturie, în spatiu, și oceanul.

Se iscălește astăzi jurământul
De înfrățire-a păcii cu pământul
Și se-ntâlnesc pe bord, nitam-nisam,
Doi negustori, John Bull și Onkel Sam.

Asociați în duh să se afirme,
Ei reprezintă, totuși, două firme
Și două contabilități,
Scrâșnind din dinți subt rasele mustăți.

Că nu s-a rupt gingia-n strâns engleză
E că măselele din fălci sunt de proteză
Și, că și Sam, vioi sau pesimist,
E cunoscut ca un dibaci dentist.
La bridge, după gustare, lăsându-se cortina,
Dolarul se va bate la sânge cu sterlina.

Dar ceasul e solemn, și-ncetișor
Cei doi cumetri urcă pe vapor;
Vulpoi bătrân, aproape niște babe,
Ei mestecă în chewing-gum silabe.

Unul și altul vin pe punte-agale
Din două părți, cu călcătura moale,
Citind în câte-o carte, în Biblie, ce spune
Un psalm de-nsuflețire,-o rugăciune.

E vorba să se afle în lume și să-nveți
Că Biblia mai are doi sfinți și doi profeți.

Editorial

Circulare

Vasile GRIGORESCU

În aceste zile circulă știrea că primul-ministru și șapte dintre membrii cabinetului său sunt bănuiți de plagierea lucrărilor de doctorat. Anterior, un altul își asumase vina pe aceeași speță și demisionase după mai multe contre. Informația nu pare a stârni prea multe valuri, deși ar trebui să îngrijoreze în cel mai înalt grad și nu numai lumea academică. Din păcate, furtul intelectual și complicitatea la furt au devenit obișnuință la noi. Cazul unui fost prim-ministru și al celui care i-a luat apărarea, împiedicând instituția de resort să-i retragă titlul de doctor, probează suficient cele afirmate. Ultimul, „apărătorul”, acoperitorul plagiatorului, este azi ministru al educației și hotărăște, fără rușine sau remușcări, viitorul copiilor noștri. Oricum, la noi nimeni nu pleacă de la premisa că un politician ar trebui să fie un exemplu de onestitate.

Ne-am aștepta însă ca revistele de cultură să nu se confrunte cu goana după glorie intelectuală cu orice preț a politicienilor. Calitatea și pregătirea celor care scriu în respectivele publicații nu se poate compara cu cea din lumea politicii. Alte principii guvernează cultura, sau cel puțin așa ne-am aștepta să fie, căci în redacția noastră, spre exemplu, ne simțim în anumite momente copleșiți de asaltul celor care vor să publice fără a se gândi că trebuie să respecte neabătut criteriile deontologice ale profesiei de scriitor/publicist.

Să lămurim puțin chestiunea. Plagiatul, sub aspect juridic, este o fraudă. Același articol trimis spre publicare la două sau mai multe reviste, fără a indica în mod precis aceasta, denotă intenția de a înșela. Autoplagiatul înseamnă să publici în mod repetat același text sau cu mici diferențe între versiuni, fără să menționezi acest lucru. Se numește că produci un act de înșelăciune.

Nu mai târziu decât în timpul realizării ultimului număr din anul trecut am exclus din cauzele definite mai sus, *ab initio*, trei materiale, pe altul l-am eliminat în ultima clipă, din „șpalt” carevasăzică, însă unul ne-a „păcălit” și a „scăpat” în paginile revistei.

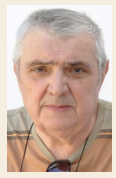
În acest sens, ne provoacă mâhnire mai ales atitudinea greu de înțeles a unor persoane care nu mai au nevoie de confirmarea valorii, scriu bine, sunt apreciate de cititori și căutate de editori. Nu sunt nevoite să trimită „circulare” pe la toate revistele precum cei aflați la început de drum. Sau cu un entuziast „liber la publicare oricui dorește” precum obișnuiesc unii care își închipuie că revistele au rămas în pană de materiale și atunci publică orice, oricum, oricând. Nici nu vreau să iau în discuție argumentul, de-a dreptul idiot și pe care sper să nu-l mai aud vreodată, că, vezi Doamne, sunt reviste diferite, deci au alți cititori și prin urmare „circulara” ce poartă o semnătură consacrată se justifică.

Ne mai întrebăm atunci de ce la noi în țară se citește din ce în ce mai puțin ? De ce publicațiile culturale supraviețuiesc la limită ? Ce să așteptăm de la cineva care cumpără trei-patru reviste și întâlnește un material repetat de tot atâtea ori ? Nu este normal să se simtă păcălit, să creadă că i s-au furat banii ? Va mai cumpăra vreodată vreuna dintre publicațiile în cauză ?

Iar editorii, în loc să se facă luntre și punte pentru a asigura finanțarea publicației, nu ar fi mai ușor să dea, pe o singură foaie, o scurtă recomandare, un link, o trimitere bibliografică, fără cheltuieli, fără stres, fără bătaie de cap și fără să iroseasă hârtia ?

M-aș fi asteptat la o solidaritate între oamenii de cultură, între editori, care să condamne cu fermitate astfel de practici și pe autorii lor. Nu avem suficiente probleme cu administrațiile de tot felul, cu clasa politică, cu sistemul de educație învechit și anchilozat, cărora numai de cultură nu le pasă ? Sper să ne trezim cât mai degrabă, pentru că, adaptând situației zicerea lui Marin Preda: „Timpul nu mai are răbdare !”

Nicolae Dan Fruntelată, *Moștenirea lui Bolintineanu*; *Bucuria prietenului meu Andreiță* pag. 3

George Apostoiu, *Amintirea lui Constantin Carbarău* pag. 4

Titus Vîjeu, *Prietenul nostru Pif* pag. 5

Luminița Cornea, *File de monografie. O viață sub sabie* pag. 7

Neagu Udroiu, *Dimitrie Bolintineanu – un condei eruptiv* pag. 9

Ioana Ruxandra Fruntelată, *Dimitrie Bolintineanu și mitologia națională* pag. 12

Gheorghe Dragomir, *Societățile secrete – vectori de putere și influență (smart power) la nivel planetar. România în menghina intereselor geopolitice, geoeconomice și geostrategice ale ocultei internaționale* pag. 14

Șerban Codrin, *Nicolae Silade sau pervertirea artei oratorice în artă poetică* pag. 17

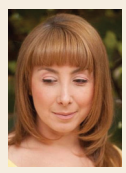
Gabriel Dragnea, *Versuri* pag. 18

Nicolae Scurtu, *Firide basarabene. Pan. Halippa și revista „Viața Basarabiei”* pag. 20

Mona Dobrișan, *Cronica teatrală: Cabaret; Figuranta* pag. 21

Noi convorbiri duhovnicești cu **†Ioan al Banatului** pag. 22

circumscrieri

Alexandru Cazacu

Asediul cetății

Intervalul pe care-l traversăm, la începutul unui nou secol, este marcat de multe convulsii, temeri și incertitudini. Dar, în același timp, există încredere, speranță și o dorință de înțelegere a lucrurilor. Iar răspunsul la această ecuație cu multe necunoscute este un amestec uneori tensionat, alteori calm al vocilor colective și individuale. Un volum recent apărut, „Metropolis" de Ben Wilson, consacrat apariției și evoluției orașului, a devenit repede un fenomen editorial mondial. Subtitlul acestei cărți este „o istorie a celei mai mari invenții a omenirii". Însă, dincolo de elementele ce țin de arhitectură și de funcțiile comerciale, politice și culturale complexe ale unei asemenea entități, rămâne, la fel de important, conceptul de „spirit urban" pe care cetatea l-a produs. Urbanitatea, la toate nivelurile vieții sociale și personale, transformă, civilizează și în cele din urmă constituie o scenă propice evoluției calitative.

Astăzi, urbanitatea este afectată în mod continuu. Teribilul general cartaginez Hannibal care înainta cu armata sa amenințând porțile Romei este astăzi metamorfozat în relațiile dintre semeni. Asediul sosește în fiecare zi prin maniera în care suntem „reeducați" de cei aflați în vârful structurilor sociale sau de cei subordonați lor și de la care am fi îndreptățiți să avem alte așteptări. Jocul intereselor economice în primul rând, dezvăluie zilnic egoisme și rapacități, orgolii și aroganțe, toate aflate, în cel mai fericit caz, la adăpostul unei false și chiar disprețuitoare politeți. La acest comportament se adaugă cantitatea imensă de conținut din mediile de comunicare ce induce o receptare bazată pe impuls și reflex și aproape deloc pe reflexivitate, analiză și contextualizare. În plus, în spațiul virtual, altfel util pentru comunicare și informare, se desfășoară un grandios spectacol narcisist ce migrează în zona reală. Și cum progresul mentalităților nu ține pasul cu cel tehnologic, este atacată în primul rând „zona urbană" a comunicării și relaționării. Este inhibat spiritul civic și cel critic deopotrivă.

La mijlocul veacului trecut, în plin regim totalitar, sensul urbanității era puternic amenințat (până la încremenire) de un dublu discurs: cel din spațiul public, în care totul părea decupat din dialogurile unui teatru absurd și cel din spațiu privat, unde puteai fi tu însuți alături de familie și câțiva buni prieteni. Sub acest asalt al duplicității, doi poeți au ales o formă de exprimare în care ermetismul și întoarcerea la esențe (contrar curentelor utilizate de scriitorii din generația lor), a constituit un mod elegant de comunicare cu semenii fără a induce în versuri „complexul cetății asediate".

Poet, prozator, editor, filozof, traducător, eseist, realizează o operă unicat în literatura română postbelică. Un bon viveur al lumii artistice, **Mircea Ciobanu** (1940-1996) a fost o persoană care s-a implicat mult, prin funcția deținută ca redactor de carte, în publicarea volumelor confraților. Ulterior schimbărilor politice a pledat pentru adevăr, transparență și democratizare a vieții publice. Aparținând tipologiei poeților cerebrali, critica literară remarcă utilizarea elementelor stilistice barbiene, dar nu în matricea lor apollonică, ci mai degrabă telurică, scriind despre o lume care reușește să conserve partea fragilă, dar deopotrivă rezistentă a individualității. Se va aminti mereu de versul „am fost poet în vremea lui Ahab", căci deși a scris o lirică retrasă în zonele unei mitologii primordiale, ea este una justițiară și militantă prin mesaj. „Atunci se va vedea și nici atunci./ La capete, măsurii repetate/ i s-au pierdut și ros atâtea dungi –/ ori spațiul a-nceput să se dilate ?// Se-amână moartea, loc necucerit./ Cu pas mai scurt împarți un drum de seară./ Din ce s-a luat, un rest descoperit/ se-adaugă la număr, din afară.// Atunci și nici atunci ! Căci vin porunci/ de secetă, și umbra care-nșeală/ e-a scărilor cu oasele mai lungi/ și-a lucrurilor puse la-ndoială." (*Scara*)

La fel de izolat în grupul de poeți care au debutat în etapa de resurecție a poeziei din anii șaizeci a fost **Cezar Baltag** (1939-1997). Originar din Basarabia, autorul a propus lumii literare un model de intelectual rafinat, de o distincție aparte, combativ prin ținută. Este un autor sensibil, care se exprimă în versuri și eseuri remarcabile stilistic. Realizează competente traduceri în limba română din opera științifică a savantului Mircea Eliade, care manifestă asupra poetului o puternică influență. Poezia sa trece prin mai multe metamorfoze, ajungând la o forță vizionară și concentrare în versuri solare ce spiritualizează însăși maniera de a vedea lucrurile. Obiectivul demersului contemplativ, uneori ezoteric și metafizic fiind acela de a observa și interpreta monadele unei creații din care facem parte: „Nu cu sângele te mai țip, Lumina mea,/ nu cu gura./ Nu cu vorbe, cu tăcerea lumilor te rostesc./ Cu ochii tăcerii te văd încă./ Fulgerul tăcerii/ îl ridic spre tine/ca un țipăt/ și-i spun: naște și luminează,/ și ce luminezi, luminează odată pentru totdeauna,/ și ce vezi,/ fă să nu se mai termine niciodată." (*Ochii tăcerii*)

„Platoșa lirică" folosită de Mircea Ciobanu și Cezar Baltag a avut o utilitate consemnată de cercetători. Însă astăzi modul lor de răspuns poate căpăta valențe noi. Căci așa cum există orașe eșuate economic și demografic, pot exista așezări și chiar țări întregi având un spirit urban eșuat, care rănește și alungă. Succesul asediului depinde de alegerile morale ale locuitorilor cetății.

pretexte

Gabriel Dragnea

Dan Laurențiu – „un diamant strălucind într-un cuib de mătase neagră"

Ipoteză de lucru: un tânăr de 24 de ani se află într-un anticariat ținând în mână, ușor confuz, o carte de poezie. Ar putea fi oricare dintre acestea: „Poziția aștrilor", „Zodia leului", „Privirea lui Orfeu", „Mountolive" sau „Femeie dormind". Nu este unul dintre autorii studiați sau dintre alții adeseori întâlniți prin toate rețelele media sau cele internaute, de socializare. Îl simți că nu îndrăznește să ceară informații care să-i potolească starea de curiozitate, devenită neliniște. În momentele acelea de revelație în care se află, i-ai putea spune tânărului că autorul este unul dintre aceia buni, puțini ai generației lui, un poet al anilor 70 și, totuși, unul proaspăt, cu versuri care te determină să ai involuntar reprize de respirație profundă, grea, apăsătoare, alteori blândă, curată, ca și cum ai fi prezent într-un tablou al desfătării sentimentelor în mijlocul unei naturi vii, proiecție a unui imaginar, purtător de cuvânt al unui suflet tulburat și, totodată, paradoxal, lucid. *„Totdeauna m-am temut de femeie/ ascunde-mă mamă primește-mă/ înapoi în pântecul tău/ voi sta acolo ghemuit// ca un diamant/ strălucind/ într-un cuib/ de mătase nocturn// voi fi ocrotit/ de primejdii/ nimeni nu va bănui/ că m-am ascuns chiar acolo// la adăpost de privirile dogorâte de febră/ ale acestor tinere preotese/ care mă opresc în drum mă conduc/ în fața altarului și-mi susură-n ureche// liturghia cea neagră răstignit pe crucea de foc/ parfumuri violete penumbra iatacurilor/ cu muzica anotimpurilor/ Vivaldi la căpătâi și Elvis la călcâie// ce ospăț senzual ce sudoare de cal/ mamă ia-mă înapoi ascunde-mă în pântecul tău/ voi sta acolo pitit adormit ca un diamant strălucind/ într-o cutie de catifea într-un cuib de mătase neagră"* („On revient toujours", din vol. *101 poezii*, 1993).

Dan Laurențiu, „ultimul poet orfic", după cum îl numea Nora Iuga, a reușit în cei 39 de ani de activitate poetică să se remarce printr-un vers care să vorbească deschis și cu trimitere clară la propriile temeri, evidențiază dezordinea lumii, care pare să-i spulbere orice măsuri de securitate. Lumea însăși este un atentat la viața pe care autorul o vede altfel, particularizată, în care nu este loc pentru cei care nu-i înțeleg visul, atitudinea, propria creație, ființa în întregul ei. Stăpân peste o anume formă crescută de egotism, poetul însuși este un *„diamant strălucind/ într-o cutie de catifea într-un cuib de mătase neagră"*, ca atare, consideră că prezența lui nu este potrivită în mijlocul lumii ingrate, nepregătite pentru acceptarea și înțelegerea lui ca actor pe scena aceleiași lumi. Pântecul mamei, prin repetabilitate în poemele sale tinde să devină un laitmotiv pentru evidențierea unui alt univers, închis, izolat, oul lui Ion Barbu, un spațiu al liniștii imperturbabile, un paradis particular și particularizat, accesibil doar în poeme. Odată devenit parte a lumii concrete, poetul Dan Laurențiu vede lumea ca un univers cu acțiuni și oameni care se manifestă la voia întâmplării, mânați de plăceri sporadice, în lipsa prezenței lui Dumnezeu, singurul autor al lumii perfecte, locul primelor experiențe înaintea nașterii: *„Ce fericire să-l/ descoperi pe Dumnezeu/ în pântecul unei femei/ acolo unde se naște copilul// acolo unde arta absolută/ nu mai are nici un sens/ acolo unde toți poeții/ ne naștem// și toți oamenii trebuie să murim/ dar ce fericire/ să-l găsești pe Dumnezeu/ în pântecul unei femei.* („Fericirea castă", din vol. *Patul metafizic*, 2000).

Deși mai puțin pregnant decât în versurile lui Cezar Ivănescu, regăsim și în versurile poetului Dan Laurențiu filonul religios, în care, uneori, autorul se vede în ipostaza hristică de a se chinui, de a suferi fără a beneficia de vreun sprijin din partea divinității. Strict din poziția sa creștină, autorul își manifestă amărăciunea, nu doar din ipostaza lui de fiu al lui Dumnezeu, ci și din aceea de martor al durerilor și lacrimilor lumii: *„Am coborât într-o dimineață/ era liniște era o mișcare/ a astrelor/ am coborât de pe cruce/ și m-am uitat/ la marea roșie ca sângele/ care clipocea la picioarele mele/ răstignite/ eu mă rugam/ Doamne de ce m-ai prigonit"* („Dumnezeu l-a răstignit pe Fiul său iubit").

Așadar, Dan Laurențiu, o posibilă revelație a oricărui tânăr de astăzi, pasionat de poezie, un creator liric concret, tulburat și tulburător, sensibil și sensibilizator, un poet care, în viziunea criticului Alexandru Cistelecan a scris o poezie *„elegiacă, de atmosferă, într-un limbaj de simboluri, în care temele fundamentale ale morții și ale timpului sunt tratate cu o gravitate care exclude dintru început derizoriul și parodia – tinzând spre maxima esențializare"*.

SUD, PÂNĂ LA CAPĂT

Moștenirea lui Bolintineanu

Nicolae Dan Fruntelată

Ceea ce vreau să vă spun astăzi seamănă cu o poveste. Nu are pretenția de studiu literar, nici măcar de evocare, este doar prelungirea unei stări de spirit într-un loc din țara asta a noastră care a avut parte de toate bogățiile, dar și de toate nefericirile care pot exista pe pământ.

Credința mea e că orice loc din lume are nevoie de un Dumnezeu și de câțiva sfinți ai lui. Locul de care vă povestesc se numește Țara Bolintinului, se află lângă București, într-un oraș mic, dar cu inimă mare, pentru că a știut să-și păstreze și să fie păzit de un sfânt: poetul Dimitrie Bolintineanu.

Sunt mai multe astfel de teritorii în țara mea: Ipotești, Rășinarii, Lancrămul, Hobița, Târgu-Jiu, Livenii, atâtea altele în care s-au născut sfinți artiști ori meșteri ai cuvântului, care luminează în veac cerul natal.

Poetul sensibil, îndrăgostitul etern, obsedat de numele femeilor frumoase din viața lui, cum zice G. Călinescu – Evelina, Helissa, Dora, Milia, Ziuța, Migdalina – cel care își începuse cariera poetică prin elegia „O fată tânără pe patul morții”, își deschide universul poetic, acela din *Poesii veki și nouă*, spre marile teme ale romantismului european.

Ce moștenire lasă poetul locului natal, Țării Bolintinului ?

În primul rând, modelul unui intelectual avid de cunoaștere, implicat în tot ce există în jurul său, el, cărturarul tânăr școlit la universități pariziene, el, revoluționarul ardent, el, care se implică în primii pași ai României moderne, România lui Cuza, marele rege român, el, Poetul și inițiatorul prozei autohtone.

El, bărbatul cu înălțime peste medie, uscățiv, musculos, cu părul retezat scurt și rotund după moda pariziană, el, urmașul ohrideanului și al bolintinencei, el, așezat de istoria literaturii române printre cei care au pregătit urcarea stelei eminesciene.

El, pedepsit de viață cu boli, cu sărăcie, deși avusese înalte funcții diplomaticești și fiind nevoit să-și vândă biblioteca de valoare și puținele lucruri agonisite pentru a-și îngriji sănătatea.

Orașul Bolintin Vale păstrează spiritul Poetului. Cu mare cinste, aș zice eu, cel venit aici din alte ținuturi sudice. Prin structura culturală complexă care-i continuă în multe feluri opera și-i adaugă valori noi.

Iată, acum s-a inaugurat Centrul Multicultural Bolintin Vale, patronat de spiritul lui Bolintineanu. Mă întreb, oare liceul din localitate n-ar putea avea o catedră specială Bolintineanu ? Bineînțeles, cu acordul Ministerului Educației, care ar trebui să întrețină astfel de idei peste tot unde marii ctitori ai culturii române au trăit și au creat. În locul mimării unor *curricula* străine care nu au nicio relevanță pentru sufletul elevului din România, nu l-am putea lega și astfel de oamenii locului căruia-i aparține, de valorile naționale ?

Ne europenizăm prea repede și ne deromânizăm la fel de repede. Oare nu putem găsi în noi resursele pentru o reîntoarcere la valorile adevărate, durabile, credibile ?

Sunt întrebări puse de un scriitor bătrân care nici măcar nu mai speră într-un răspuns la ele.

Am scris aceste rânduri amintindu-mi de sărbătorile de Sf. Dumitru de la Bolintin Vale, când, la biserica unde se află și monumentul poetului, am văzut elevii din satele alăturate, în uniformele de școală, asistând la slujba de pomenire a marelui scriitor.

Dă-ne, Doamne, mintea de pe urmă !

P.S. Textul de față se vrea și o reparație cuvenită orașului Bolintin Vale, care a făcut nu demult obiectul unui scandal de presă. Nu acela este spiritul Țării Bolintinului, ci un virus adus de interese politice meschine.

Bucuria prietenului meu Andreiță

Cu câteva luni în urmă, la prestigioasa Editură a Academiei Române, în seria *O sută și una de poezii*, a apărut volumul antologic al bunului meu prieten, *fratello*, cum îi zic eu, „Moșu”, cum îi zic alții, poetul și publicistul Ion Andreiță.

În vizită la Școala Veche de Ziua Culturii Naționale, 15 ianuarie 2022

Deși nu sunt critic literar, doar poet și prieten, am scris o prezentare-prefață a cărții.

O reproduc la acest început de an în revista noastră de suflet, „Sud”, pentru că are cititori de calitate și, mai ales, pentru că, în vremurile noastre, informația culturală circulă rar și greu. Iar bucuria unui asemenea eveniment merită împărtășită cu cât mai mulți oameni.

Deci:

Casa de dor a poetului

Cu ani în urmă, opera în critica literară românească o dihotomie ce devenise normă de neatins: aceea între gazetărie și literatură.

Vezi, Doamne, gazetarii nu aveau acces în lumea literară, pentru că, nu-i așa, ei trăiau într-o lume a realului, a efemerului, cu care literatura nu avea nicio tangență.

Dihotomie falsă, contestată de o întreagă istorie a genurilor literare. Mulți dintre marii gazetari au fost mari poeți, prozatori, dramaturgi, iar gazetăria nu a fost altceva decât o anticameră a literaturii adevărate. Sunt sute de exemple ilustre în acest sens, sute de nume, sute de argumente de necontestat.

Într-o redacție dintr-un oraș columbian, Gabriel García Márquez își scria articolele și-și pregătea nemuritoarele poeme în proză despre un Macondo al lui. Walt Whitman a fost gazetar și poet etern al firelor de iarbă, iar la noi acasă, au făcut aceeași meserie Eminescu însuși, Arghezi însuși, coloanele pe care s-a zidit literatura română.

Dar să revenim. Aserțiunea anterioară era menită să-mi deschidă mie, un scriitor fără pretenții de critic literar, drumul spre înțelegerea unui poet adevărat, care vine din lumea gazetăriei, ca atâția poeți și confrați ai noștri.

Ion Andreiță îndreptățește prin versurile lui, pe deplin, metafora cea mai puternică prin care se definește poetul: melcul purtându-și în spate casa dorurilor lui, biografia lui, credința lui.

Această antologie pe care i-o oferă una dintre cele mai prestigioase edituri ale țării, Editura Academiei Române, dă seamă despre creația unui autor aflat la maturitate, poet solar ca sudul din care vine, pătimaș, cald până la incandescență, gândind și simțind românește.

Poemele lui stau sub semnul Tatălui, al tatălui pământesc, dar și al Tatălui ceresc, așa cum spune într-un imn al său:

„Tata-i un poem frumos/ Și postum ca o baladă/ Peste care maiestuos/ Timpu-ntârzie să cadă.../ Și tot zace-ntre ferestre/ Gol și singur ca un zeu/ Neștiind cum să mai afle/ Linia lui Dumnezeu”.

Casa dorurilor lui Ion Andreiță este zidită temeinic pe pământul lui de lângă apa Iminogului, râu misterios ca un poem de noapte, pe iarba de sub care ascultă ființele lui dragi, mama („mama mea cu vorbe bune”), tatăl, frații duși, cei din neam care sunt aici, în lumea cu dor, el și sora lui, chemându-i pe toți plecații, ca într-un ritual ancestral.

În jur sunt timpul, istoria cu bărbații ei eroi-ziditori, cu Ștefan, cu Iancu, Bălcescu, Brâncoveanu. Și lumea generației în care a trăit el însuși, luminată de Labiș, Nichita, Ioan Alexandru, Marin Sorescu, Marin Preda. Comunicarea cu ei devine poezie și litanie și mesaj de speranță.

Poetul aude „castanele căzând pe acoperișul lumii”, știe că „Apele munților mei/ Au nume de bărbați/ Au nume de femei”, simte, ca un seismograf fin, toate cutremurele lumii. Poemul „Ceea ce nu se poate uita”, un fel de baladă a așteptării, de către mamă, a bărbatului plecat în război, are o forță cu totul deosebită.

Uneori, versul lui capătă accente de cântec iute, oltenesc. Alteori vine greu, elaborat, ca sunetul unor instrumente antice.

Nimic nu-i este străin poetului care și-a exersat toată viața ochiul în lumea trepidantă a gazetăriei. Nici istoria, nici boala, nici călătoria în alte spații (ciclurile italiene, pariziene, referirile la zările Asiei).

Să încerci să-l închizi într-un fagure, să spui despre el că ar fi un poet al lumii tradiționale, un istorist, un poet al ludicului, pur și simplu, ar fi o greșeală de neiertat.

Pentru că Ion Andreiță se adaugă generației sale literare prin marea deschidere către toate azimuturile. Și, pentru mine, prietenul de-o viață, Ion Andreiță, este, înainte de toate, un poet al iubirii.

Ascultați, dar, cum sună „Eseniana” lui:

„Fă-ți nod la batistă, iubito,/ Și-ncearcă de nu mă uita/ E seara atât de aproape/ Și spânzură noaptea de-o stea”.

Aș putea să adaug, în această încercare de *Cuvânt înainte*, multe citate și multe referințe la autorul unor cărți de versuri traduse în greacă și franceză, chiar în sanscrită și hindi (? ! ?), ca *Terralupa*, transpusă de regretatul nostru prieten George Anca. Dar toate astea ar părea „jocuri de gleznă” care țin de poncifele criticii literare.

Eu mai spun doar atât și subscriu: locul lui Ion Andreiță în onoranta serie a Editurii Academiei Române este pe deplin justificat. Prin talent și prin suflu poetic. *Punctum*.

Amintirea lui Constantin Carbarău

George Apostoiu

Spre deosebire de mulți dintre noi, Constantin Titel Carbarău a avut marele avantaj de a fi crescut într-o casă-bibliotecă. Rolul cărții în copilărie și adolescență este major, poveștile și povestirile, adevărate sau imaginare, sunt trepte de construcție intelectuală solidă. Titel a valorificat acest avantaj moștenit din casa copilăriei, cum o va dovedi fascinația lui pentru cultura africană. Basmul, mitul sau literatura îl vor ține în ambianța fermecătoare a scrisului. Ar fi putut să se consacre birocrației culturale, căci ajunsese consilier la Ministerul Culturii, dar, prevăzător, cu mult timp înainte de a se pensiona, a fondat, în 1996, prestigioasa revista *Sud,* refugiu pentru negura zilelor ce vor să vină. Fusese ursit să investească în publicistică energie, pasiune și mult, foarte mult orgoliu. Nu a avut angoase existențiale, aștepta ziua de mâine ca să continue, spre bucuria lui, treaba ce nu se mai termina nicicum.

Căpătase o bună experiență gazetărească. Pentru *Sud* și-a propus de la început o strategie a reușitei. Modelul lui Bolintineanu, cel care fusese redactor responsabil al ziarului *Poporul suveran,* este, cu siguranță, de luat în seamă în privința inițiativei. *Sud* nu a fost gândită ca o revistă locală, ci o publicație deschisă orizonturilor largi. Constantin Carbarău l-a asociat pe Teodor Vârgolici, exegetul lui Bolintineanu, în organizarea unui concurs literar și aduna, în fiecare octombrie, scriitori importanți pentru a-l sărbători pe patronul spiritual al bolintinenilor. S-a ocupat singur de treaba cea mai dificilă a apariției unei publicații, cea pentru obținerea fondurilor: o parte de la Primărie, o alta de la Giurgiu, una din abonamente și, evident, bruma de economii rezultate din colaborările pe vărăsie. Rezultatele au venit repede, revista a căpătat un bun nume, colaboratori prestigioși au acceptat să publice în paginile acestei publicații care refuza cu obstinație condiția de foaie provincială. De foaie de pripas, cum ar fi spus Eminescu. Nu l-a pustiit vanitatea de a cotropi singur paginile revistei. Decența se va vedea păgubitoare. Acest om, care a scris destul de mult, nu a adunat între coperte decât două volume personale.

I-am fost ani buni aproape. Lucram „la șaibă" cu el, cum îi plăcea să numească munca redacțională. Uneori venea acasă la mine cu șpalturile pentru corectură. Mirosul ascuțit al cernelurilor îmi producea o mică iritare, fumul de țigară mă înneca:

– În tovărășia cești de cafea și a paharului le sudez, bătrâne, îmi zicea făcându-mi semn să schimb scrumiera. Ar mai merge o cafea și…

În unele cazuri ne ciorovăiam pe selecția materialelor și pe delicata așezare a materialelor în pagină:

– Nu putem pune textul lui Fănuș Neagu decât pe prima pagină; acolo, spre onoarea noastră, îi este locul. Și cu litere mai mari, te rog.

– Lasă, bătrâne, nu mai schimb paginația, îi înnebunim pe ăi din tipografie.

Cele mai multe dispute le declanșam nemulțumit de lipsa de reacție a revistei la abandonarea Școlii vechi. (Acesta a fost adevărata cauză a ieșirii mele din colectivul de redacție al revistei *Sud*): să facem un număr special, nu se poate să rămânem indiferenți față de degradarea Școlii. Aici ai învățat și tu și toți primarii din sat.

Nu mi-a explicat niciodată rezerva lui, dar, din priviri, am înțeles că se gândea la periclitarea subvențiilor pentru revistă. Scria cu multă înțelegere despre bolintineni, despre fala lor de constructori, despre birturile răspândite pe la intersecții și care nu-i erau străine. Lăsase Bucureștiul pentru a redeveni bolintinean. Când nu îl găseam acasă, știam că se răcorește la umbra unei sălcii care-și întindea ramurile plângătoare peste masa la care se afla. Și, niciodată nu era singur. Ceva începea să se piardă fără întemeiere.

*

Făcuse o lungă călătorie în Africa francofonă în calitatea lui de consilier la Ministerul Culturii și rămăsese cu o adevărată pasiune pentru literatura africană. S-a apucat de traduceri, și-a extins interesul dincolo de literatură spre antropologie, ceea ce i-a permis să privească mai profund fenomenul cultural al acelui continent care începea să fie cunoscut românilor. Avea o înțelegere corectă a stării culturii africane, se simțea gândirea fostului student eminent de la Filozofie. El a plasat miturile – folosite pentru a propulsa acest continent într-o lume diferită de a civilizației europene – la originea literaturii africane scrise, noi ca manifestare după decolonizare. Recunoștea că oralitatea și tradiția salvaseră cultura mereu vie a africanilor, dar, acum, Africa începea să aibă o mare literatură scrisă. A ținut să ilustreze această idee încă de pe coperta volumului antologic *Lirică negroafricană* (Ed. Domino, 2009): A așezat pe copertă un vers emblematic din cultura orală: ,,Voi spune tot vrăjitorului meu", un fel de avertisment că tradiția nu poate fi sufocată, dar nici nu este străină de cultura scrisă. Și-a construit antologia cu poezie cultă, traducând din Leopold Sedar Senghor și alți 11 poeți moderni. Nu accepta fără rezerve opiniile despre evoluția literaturii africane. Avea un parapon chiar și împotriva africanilor care cădeau în capcana istoriei măsluite. Într-o discuție pe care a avut-o la Dakar cu scriitorul Djibril Tamsir Niane, guinez de origine, acesta avansase ideea că literatura africană începe cu basmul ca să ajungă la roman. O teză corectă, pe fond. Reîntors acasă, Constantin Carbarău revine asupra acestei discuții și, prin extinderea investigației, intră pe teritorii antropologice. „În ce ne privește, apreciem, în concordanță și cu alte opinii, că pentru a înțelege evoluția fenomenului literar negroafrican (…) trebuie avute în vedere, în primul rând, unele mutații economice și social-politice, precum și unele schimbări culturale petrecute la începutul secolului XX (…) care stau la originea trezirii conștiinței popoarelor continentului, ale declanșării luptei pentru independență… O contribuție la afirmarea și promovarea culturii africane a avut-o mișcarea *Negritudine*, cristalizată la Paris, în anii '30. Pentru unul din cei trei fondatori – Senghor – «negritudinea» este «personalitatea colectivă negro-africană»…".

Astăzi, cu stupida autoritate câștigată de teoria ,,corectitudinii politice", astfel de rânduri nu ar mai fi putut vedea lumina tiparului.

*

Nu puteam să trec prin Bolintin să nu-l vizitez. Avea doi câini mici și răi, Moli unul – pe celălalt nu mai știu cum îl botezase – care nu mă lăsau să intru în curte. Tigrii, nu altceva. Ne așezam pe verandă la taifas, cu cestile de cafea aburindă pregătite de Marina, fosta mea colegă de la Filologie. În studenție, Titel apărea în holul facultății unde o aștepta pe firava blondă cu ochi ca două parale abia scoase din pământul șantierelor arheologice să iasă de la cursuri. Marina îi va deveni soție, iar domnul profesor Ion Carbarău va avea în casă o tânără și devotată colegă la Catedra de limba română. Și acum mă cutremur: Marina s-a stins în somn, în 2012, împăcată și liniștită că părăsea o lume pe care nu o mai înțelegea.

În iarna cu omături mari și geruri aspre a lui 2011/ 2012, l-am vizitat pe Titel la spital. Era dimineața și a trebuit să mă lupt cu nămeții de zăpadă ca să pot ajunge la salonul în care era găzduit.

– Ei, bine că ai venit, bătrâne ! Săptămâna viitoare dăm drumul la revistă. M-am plictisit, nu mai stau aici.

Într-adevăr, nu a mai stat mult timp în spital. A plecat să o regăsească pe Marina, la numai o lună după ce aceasta refuzase, cred, să mai trăiască. În ultima mea vizită la spital, l-am găsit pe Titel neliniștit, Făcea eforturi să mă convingă să scoatem cât mai curând revista. Avea frământarea de altădată pe care i-o citeam pe față în așteptarea terminării cursurilor care o blocau în amfiteatre – o veșnicie pentru el – pe Marina. Suferința, întipărită pe chipul lui, îi săpa puterile. În nu prea lunga lui viață, Titel avea să coboare grăbit spre Dincolo. Când am primit vestea morții lui, știam de o vreme că nu mai avea energie să se lupte cu viața. În 2011, boala i se cuibărise în trup. În ultimul an, mă opream mai des la Bolintin să-l văd. Îl găseam în pat, neputincios. Doar pachetele de țigări de pe noptieră îmi vorbeau de patima lui. Pentru mine, comunicatul de luni, 26 martie 2012 privind plecarea lui dintre noi a sunat surd, și nu voi putea să iert lipsa de condescendență la redactarea lui, chiar dacă pare involuntară:

„Buna ziua, Vă anunțăm ca în noaptea trecută a încetat din viață colegul nostru Constantin Carbarău. Înmormân-tarea va avea loc mâine, marți 27.03.2012 la ora 13.00 la Bolintin...". O privire în diagonală peste text m-a împiedicat să continui lectura. După aproape un deceniu, când mi-am luat curajul să-l citesc până la capăt, mi-a părut bine că, atunci, îl ignorasem. Era o zgârietură pe sufletul celui plecat definitiv dintre noi. În amintirea mea, ani de zile, a stăruit credința ultimă a lui Titel că vom relua treaba la revistă. Și acum îl aud: săptămâna viitoare dăm drumul la numărul următor; să-mi aduci poezia lui Marice Carême, pe care ai tradus-o mai de mult, cea cu ruga bătrânului. Știu, am mai publicat-o, dar vreau să o…

Nu am mai avut timp să-i satisfac porunca. Ce-i va fi spus vrăjitorul lui în ceasurile de suferință, nu știu. Nu a apucat să mi se destăinuie. Poate de aceea să-mi fi cerut, pentru a treia oară, poezia lui Maurice Carême ?

O redau și acum, aici:

Ruga sărmanului bătrân

Dacă ai să ajungi înaintea mea la Dumnezeu
Spune-I că sunt bătrân,
că mă simt greu.
Că umbrele păsărilor, prea multe,
Întunecă ochiul ferestrei mele mărunte.
Că ploaia-mi bombăne pe furiș.
Că focul mocnit de sub iască
Nu mai e în stare să mă-ncălzească.
Nici iarna nu poate să mai schimbe ceva,
Începe să sape și ea
Sub pietrele pragului meu, după care
Livada va fi mistuită în noaptea cea mare.

Dacă ai să ajungi înaintea mea la Dumnezeu
Spune-i că vin în curând și eu.

*

Într-un fel, Constantin Carbarău nu a putut evita condiția lui Dimitrie Bolintineanu. Marele poet a fost divinizat, scrie Nicolae Cartojan, de contemporanii săi și a murit uitat și sărac. (*Din tainele literaturii române,* Societatea Română de Radiodifuziune, 2004).

După ce a pus pe picioare una dintre cele mai solide reviste literare de după 1989, Constantin Carbarău a fost căutat insistent și curtat de unii și de alții. Și a fost părăsit când ar fi avut mai multă nevoie de prieteni care să-i topească din energia consumată într-o boemă dusă prea departe.

Din nou Cartojan, cu un gând care i se potrivește fostului meu coleg și prieten, căruia i-aș fi dorit să păcălească, măcar pentru o vreme, pe vrăjitorul lui. Adică, destinul: ,,Rareori o viață omenească a cunoscut drumuri mai întortocheate, cu suișuri și coborâșuri neașteptate, cu bucurii și satisfacții și cu suferințe îndelungate".

Când a venit acea Zi, m-am despărțit de Titel cu o apăsare fără de leac.

Titus Vîjeu

Flash-back

Prietenul nostru Pif

***La necesidad tiene cara de perro.* (*Nevoia are chip de câine*) – Gabriel García Márquez. *Cuvântul câine nu mușcă.* – Medeea Marinescu, într-o emisiune TV.**

Sosirea la București a lui José Cabrero Arnal reprezenta, indiscutabil, un eveniment cultural. Marele desenator de benzi desenate sosise de la Paris, unde trăia de aproape trei decenii, răspunzând invitației redacției publicațiilor pentru copii de la București. Alături de Placid și de Muzo, personajul ce-l făcuse

Arnal și personajele sale

celebru în lumea întreagă fusese, desigur, *Pif le chien* care avea să-i detroneze pe ursul și vulpoiul mai sus pomeniți, devenind un fel de patron al săptămânalului *Vaillant* (Îndrăznețul) definit pe bună dreptate drept „*le journal le plus captivant*". De altfel, în acei ani, glorioasa publicație ce data din vremea războiului avea să-și

José Cabrero Arnal - autograf

anexeze în titlu numele patrupedului (*Vaillant, le journal de Pif*).

Pentru a spori valoarea comercială a publicației, în 1969 se năștea săptămânalul *Pif – Gadget* care aducea micilor cititori, admiratori necondiționați ai personajului canin surprize binevenite sub forma unor daruri ce fixau parcă apariția din șapte-n șapte zile a unui nevăzut Père Noël.

Cert este că Pif reușea să facă o loială concurență marilor „*cartoon's characters*" ale unor Walt Disney ori Hanna și Barbera, realizatori transoceanici ai animațiilor cinematografice. El ajunsese un erou internațional al copilăriei, pătrunzând și dincoace de Cortina de Fier cu acordul oficialităților comuniste încurajate în demersul lor liberizator de acel „cőté-gauche" al revistei franțuzești, aflată totuși în ograda militantei *L'Humanité*, publicația cotidiană a Partidului Comunist Francez. Oricum, pentru micii cititori din răsăritul Europei, ce dobândiseră acces la *Vaillant*, Pif era un personaj hrănit cu aerul unei libertăți uluitoare. Mai multe promoții june fuseseră condamnate la lectura unui anume tip de literatură, scrisă în marea patrie a Sovietelor și

Doi prieteni desenați de Arnal: Pif și Minitehnicus

multiplicată prin traduceri în toate țările așa-zisei „democrații populare" coordonate de Kremlin. Fusesem eu însumi beneficiarul unor astfel de cărți, foarte ieftine, din care aflam „cine sparge gheața grea / de pe râul Moscova" și care ne aduceau în atenție faptele eroice ale unor copii ce păreau coborâți, ca Herakles, din cuibul zeilor nemuritori.

Existau modele oarecum benigne precum Ciuk și Ghek ale lui Arkadi Gaidar, dar și unele dubioase precum Pavlik Morozov, pionierul delator ce avea să-i aducă o nedreaptă condamnare bunicului care nu înțelegea avantajele colectivizării (faimosul *kolhoz*). Și mai erau bravii eroi ai războiului civil sau ai războiului de Apărarea Patriei. Adică acei copii viețuind pe **Strada Mezinului** (Kassil și Poleanovski) sau grupul din jurul lui Vasiok Trubaciov. Pentru a nu mai vorbi de cei ceva mai răsăriți, adică adolescenți, din jurul lui Oleg Koșevoi, formând **Tânăra Gardă** a tragicului sinucigaș Alexandr Fadeev. Se mai încerca și o apropiere a noilor generații de autoritățile sistemului comunist ca în **Diadia Stiopka miliționer** cum arăta titlul originar, adică *Unchiul Stiopa, milițianul* aparținând însuși autorului versurilor atotcântatului Imn al URSS (dar și al actualului imn al Rusiei), Serghei Mihalkov, a cărui operă cu adevărat valoroasă avea să fie reprezentată de talentații săi fii, cineaștii Nikita Mihalkov și Andrei Mihalkov-Koncealovski...

După 1964 în România această literatură de import avea să dispară ca și copia sa autohtonă aparținând unor scriitori mai mult decât conformiști. Iar deschiderea culturală neașteptată ce începuse să funcționeze includea și literatura destinată noilor generații. În acest context apăruse la București (pe lângă vechile *Luminița* și *Arici Pogonici*) revista *Cutezătorii*, al cărui titlu se trăgea, vizibil, din faimosul *Vaillant*, forțând însă pluralul.

Acolo, în biroul redactorului șef, mereu zâmbitorul poet Mihai Negulescu, l-am întâlnit pe José Cabrero Arnal, un bărbat distins ce părea mult mai tânăr decât vârsta pe care-o avea. Proaspăt sexagenar, trecuse prin tot felul de încercări și care, în loc să-l îngenuncheze păreau a-l fi întinerit pur și simplu. Născut în toamna anului 1909 (6 septembrie) și-a petrecut prima parte a tinereții la Barcelona unde și-a început cariera de desenator. În paginile revistei TBO, specializată în texte și imagini pline de umor, Arnal a introdus personajul Top, un câine care, după retușurile zoomorfice de mai târziu avea să devină celebru sub chipul lui Pif.

Începutul războiului civil spaniol, acea repetiție generală a celui de-al doilea război mondial, l-a așezat pe artist în rândurile combatanților republicani. A luat parte la încleștările sângeroase cu naționaliștii generalului Franco, ajunși la capătul celor trei ani de război în poziția de învingători. Pentru a nu cădea sub gloanțele plutoanelor de execuție ce refuzau judecarea învinșilor, zeci de mii de luptători de partea Republicii Spaniole au luat calea exilului, trecând podul de la Irun, în Franța ce-și deschisese larg porțile pentru acești nefericiți, adunând în lungile convoaie copii, femei, bărbați în putere ori bătrâni transportați pe targă, precum marele poet Antonio Machado care avea să se stingă repede pe pământul Hexagonului. Cel ce scrisese în *Caminante, no hay Camino* că „*nunca persegui la gloria*" (nicicând n-am căutat faima) murea pe pământ străin. Același lucru avea să se întâmple cu zecile de conaționali risipiți prin țările Europei.

Poetul Mihai Negulescu redactorul-șef al revistei "Cutezătorii"

Arnal a avut șansa de a se salva din hecatombă. Și-a reluat munca sa de autor de BD-uri, atât de căutate de copiii care, ei înșiși traumatizați de război își regăseau „cărarea pierdută" către copilărie despre care scrisese atât de poetic Alain Fournier scriitorul ucis încă din prima lună a Marelui Război.

Întotdeauna, după atari dezastre, lumea are nevoie de sprijin pentru a-și reveni. Accesul la zâmbet nu se obține ușor după ani lungi de spaimă. Iar José Cabrero Arnal se prenumăra între cei ce aduseseră zâmbetul pe chipul noilor generații prin acel patruped inventiv și plin de curaj: Pif.

Știa că micii cititori din partea noastră de lume îl descoperiseră destul de târziu dar era interesat de „efectul Pif" asupra școlarilor și preșcolarilor din România, ai căror părinți profitaseră din plin de deschiderea spre lumea liberă a sistemelor autohtone de difuzare a presei și a cărților.

Mihai Negulescu, redactorul șef care-l cunoscuse în vara lui '69 la Paris, îi oferea informațiile solicitate, manifestându-și speranța că *Minitehnicus*, noul personaj al revistei românești, desenat de Arnal, va avea la rându-i o carieră la fel de glorioasă. Interveneau în discuție adjunctul său Ovidiu Zotta și Petre Ghelmez, Aureliu Weiss, Costache Anton și Biti Caragiale, redactori și graficienii Pompiliu Dumitrescu și Ioan Donca. Traducătoarea Monica S., studentă la secția hispanistică a Facultății de limbi străine, abia prididea.

Oaspetele era vizibil interesat de sistemul de educație din România. Personal, mă abțin deocamdată. Știu bine că stânga franțuzească (în care activau și militanții spanioli de cândva) se împărțise după invazia Cehoslovaciei de către Armata Roșie și sateliții din Tratatul de la Varșovia în august 1968. România se opusese cu energie și vizita la București a lui Arnal mărturisea parcă de la sine de ce parte a „cauzei" se situa.

Discuția era realmente interesantă, la ea luând parte mai cu seamă energicul Ovidiu Zotta și „moderatorul" reuniunii, Mihai Negulescu. El fusese cel ce mă invitase în redacția de la Casa Scânteii, în calitatea mea de colaborator al publicației și de specialist „in spe" în artele vizuale. Ca student la IATC eram invitat să susțin cauza „filmului pe hârtie", adică a BD-urilor și să propun viitoare scenarii pentru noul personaj desenat de domnul Arnal.

La data aceea nimeni nu bănuia că peste doar un an și jumătate perioada de relaxare ideologică de la București va fi blocată de așa zisele „teze din iulie" 1971, când Partidul Comunist Român avea să-și însușească faimoasa „*volte-face*" a liderului său Nicolae Ceaușescu față de libertatea expresiei și chiar a gândirii.

Interesat de studiile mele cinematografice, Arnal a vrut să afle câte ceva despre filmul românesc al momentului, dar și despre prezența cinematografiilor străine în România.

Fără îndoială, filmul românesc se afla – după premiul pentru regie dobândit în 1964 la Cannes de Liviu Ciulei pentru **Pădurea spânzuraților** și după premiul pentru „opera prima" acordat lui Mircea Mureșan pentru **Răscoala** în anul următor – într-un evident proces de regenerare estetică. Iar cea mai recentă dovadă a forței sale artistice și sociale era, neîndoielnic, **Reconstituirea** lui Lucian Pintilie, pe scenariul scris de colegul meu de la IATC Horia Pătrașcu...

Cât despre prezența pe ecranele românești a filmelor străine (din Vest și din Est, deopotrivă) ne aflam într-un moment fast. Filme americane, britanice și franțuzești rulau alături de producții poloneze, cehe, iugoslave și sovietice de foarte bună calitate. În acest context n-am putut să nu aduc în discuție un film de Alain Resnais (altul decât faimosul **L'année dernière à Marienbad** ce făcea săli pline la București, poate mai pline decât la Paris și Marsilia). Se numea **La guerre est finie** (*Războiul s-a sfârșit*), un film în care juca o vedetă a cântecului francez, Yves Montand. I-am sugerat asemănarea sa fizică cu vestitul interpret, descoperită în momentul în care-l văzusem în biroul redacțional de la *Cutezătorii*. A zâmbit, fără a comenta, chiar dacă filmul lui Resnais fuziona cu propria-i biografie. Călătoriile ilegale pe care le făcea personajul lui Jorge Semprun între Paris și Madrid reprezenta cratima simbolică între exilul spaniol și patria aflată sub dictatura franchistă. La ora aceea nu știam că în vremea celui de-al doilea război mondial scenaristul și romancierul Semprun fusese internat de germanii ce ocupaseră Franța la Buchenwald, iar Arnal petrecuse (ce termen ironic !) câțiva ani din viață în lagărul de concentrare de la Mauthausen. Poate că această cumplită experiență a tinereții îl marcase într-atât încât dobândise o anume tristețe a privirii și o anume rezervă în dialogul cu ceilalți. Ceea ce nu-l împiedica să se bucure de semnalele vieții. Astfel încât, aflând că sunt junele tată al unui băiat de doar un an, care va face parte din viitoarea generație a prietenilor lui Pif (după cum îl asigurasem) a desenat imediat silueta recognoscibilă a acestui personaj important pentru o bună parte din copiii planetei, cu o dedicație emoționantă: „*A mi mas joven amigo Vadim, con toda la simpatia de C. Arnal*."

Nu cred că e nevoie de traducerea acestor cuvinte, așa cum nici benzile sale desenate nu trebuiau tălmăcite. Povestea se impunea de la sine prin limbajul particular al personajelor sale.

Au trecut bune decenii de la vizita sa în România. Între timp Pif a cunoscut propria sa aventură, condiționată de realitățile economice ale timpului. Publicațiile au dispărut la un moment dat dar au renăscut, la cererea cititorilor. Adică a milioanelor de copii (printre care se amestecă și numeroși adulți, cu pălăria lăsată pe ochi, pentru a nu li se ghici vârsta) ce visează zi de zi și săptămână de săptămână la prietenul lor, desenat de Arnal.

Persida Rugu

Poeta **Persida Rugu** din Cluj-Napoca este licenţiată a Facultăţii de Istorie-Filosofie, Universitatea „Babeş-Bolyai”, Cluj-Napoca, cu Diplomă de licenţă în Filosofie, specializarea Psihopedagogie specială, în secundar Limba şi Literatura Română; studii post-universitare, documentări: Bucureşti, 1994; Louvain-la-Neuve, 1995; Bruxelles, 1999. A lucrat ca director al Casei Corpului Didactic, Cluj, între 1996-1999. Este membră a Uniunii Scriitorilor din România, din 1998. A publicat volume de poezie, între care: *Desculţă în iubire* (1990), *Faraonul albastru* (1993), *Cartea cu arbori* (2000), *Luntrea de ghindă* (2001), *Scrisori din singurătate* (2004, 2005), *Viaţa după Azelman* (patru ediţii 2007-2015), *Deşertul dintre două respiraţii* (2011), *Oglinzi alchimice* (2015), *Îngerul muntelui roşu* (2017), *Umbra fluturelui de abanos* (2020). Poemele sale au fost traduse şi publicate în volume şi în periodice, în limbile: engleză, franceză, italiană, maghiară, ebraică, malteză, esperanto. A obţinut premii şi nominalizări: Premiul I pentru Poezie, Festivalul internaţional de creaţie literară, Timişoara, 2007; Premiul pentru cea mai bună carte de poezie a anului, Atelierul Naţional de Poezie „Serile de la Brădiceni”, 2012, Târgu-Jiu, pentru volumul *Deşertul dintre respiraţii* etc. Colaborează la reviste din ţară şi din străinătate: „Orizont”, „Steaua”, „Tribuna”, „Echinox”, „România literară”, „Contemporanul”, „Familia”, „Convorbiri literare”, „Poesis”, „Ramuri”, „Vatra veche”, „Plumb”, „Nord literar”, „Sahhtar” (Malta), „L’arbre à Plumes” (Belgia), „La Scribande” (Belgia), „Apirion”, „Poesie&Art. Forum des Poetes” (Israel), „Lumină lină” (SUA) etc. Lansată şi „botezată” cu un nume interesant de către regretatul poet Radu Cârneci, Persida Rugu îşi manifestă disponibilităţile lirice cu dezinvoltură pe coordonate tradiţionaliste dar şi moderne. Poezia sa are o fluenţă luminoasă, străbătută uneori de un fior melancolic ce-i conferă o notă de noblețe rară şi neostentativă. (**Victoria Milescu**)

A FI

A fi în ape sau în soare
a fi în flăcări sau pustiu
în arborele ce nu moare
a fi în zidul plâns, cel viu

a fi în pajiştea din unde
a fi în miezul de argint
al lunii de pe-ascunsa punte
a fi-n statuia de granit

a fi în râul dinspre munte
în delta păsării de-azur
a fi în pleoapa de pe frunte
ori în paingul de pe mur

a fi-n lucarna serii-aprinse
când pasul e-nsetat de zbor
a fi în umbra umbrei ninse
a fi un sol, un călător

a fi corabia din zare
a fi un cântec nerostit
a fi în macul de pe-ogoare
a fi un foc în asfinţit

a fi privirea de pe cruce
a fi cuvântul din Cuvânt
a fi troiţa din răscruce
a fi cascada de sub vânt

a fi un sâmbure de glie
pe dunga cerului deschis
ori curcubeul din tărie
când ploi căzut-au prin abis

a fi o soră pentru-un frate
ce-n palme ţine-un univers
a fi o inimă ce bate
a fi o rimă dintr-un vers

a fi albastra primăvară
ce-n foc şi-n sânge a rămas
a fi sărutul dintr-o gară
a fi un strigăt fără glas

a fi un drum ce curge-n lume
a fi un vis fără popas
a fi un cal gonit în spume
a fi al neuitării ceas

a fi un sunet dintr-o vară
ce-adună frunze peste nori
a fi un velier de seară
ce-şi uită umbra până-n zori

a fi un gheizer, colţ de stâncă
ecou de ochi printre ninsori
un leagăn de ocean şi încă
o stea arzândă printre sori

a fi un susur de lumină
prin frunze arse de-ntomnări
a fi pădurea fără tină
a fi un cocostârc în zări

a fi ce eşti sau ce rămâne
din toate cele ce visezi
a fi un vin vărsat pe-o pâine
ori lacrima dintre zăpezi

ARS POETICA

Poezia este arcul de argint al unui
impetuos râu freatic
e un contur de aur
dintr-un cerc-descântec
străveziu
de neconfundat

o matcă a tuturor cuvintelor
oarbe
ce-ncearcă să pipăie
realitatea
cum ai încerca
să respiri în noiembrie
boarea
unor păduri de portocali în floare
ori vântul sărat
dintre geamandurile mării
şi albastra lizieră-ndepărtată a visului

Poezia este o rană
prin care ochiul priveşte
în adâncurile
însângerate
ale adevărului

MĂ DOARE GÂNDUL

se dedică Marelui Poet

Arome cerne liniştea de brazi
şi înfrunzesc în cale amintiri
topit e drumul proaspetei iubiri
„când melancolic iar pe gânduri cazi”
arome cerne liniştea de brazi

se naşte dorul dintr-un fir de cer
şi înfloreşte pajiştea din sânge
apusul tot în lacrima-ţi se frânge
când veştile din noi pe râuri pier
se naşte dorul dintr-un fir de cer

mă doare gândul că tu suferi iar
de parcă aş muri în nord departe
sortită crud zăpezilor deşarte
şi pasul tău mă caută în zadar
mă doare gândul că tu suferi iar

arunc pe umeri cântecul de jale
şi vin spre tine ca-ntr-un început
şi-ţi spun că mi-este dor şi c-aş fi vrut
să fim doi maci pe înspicata vale
arunc pe umeri cântecul de jale

cununi de spini pe frunte ne-nveşmântă
solara mantie cu freamăt pur
când îngeri ard pe tâmple şi-mprejur
altare de ienuperi alb cuvântă
cununi de spini pe frunte ne-nveşmântă

pe drum de ploi te-aştept să fim din nou
când cerul va fi una cu pământul
va zămisli grădini de sori cuvântul
şi-n ape vom afla lunar ecou
pe drum de ploi te-aştept să fim din nou

pe lame de cuţit vom trece frânt
şi crengi de rugi ne vor izbi în faţă
dar aripi ne vor creşte-n dimineaţă
şi ne vom înălţa pe culmi de vânt
pe lame de cuţit vom trece frânt

cu tine-alături viaţa e-o poveste
prin inimi troienite de zăpezi
oglinzi răsar când flacăra veghezi
şi arbori curg pe-nvălurite creste
cu tine-alături viaţa e-o poveste

şi iar visez ce ochiul nu cunoaşte
şi caut o pasăre cu-nfiorate nume
de parcă nimeni în această lume
trupul de foc nu mi-l mai poate paşte
şi iar visez ce ochiul nu cunoaşte

CÂNTUL EREMITULUI

Piedestalul orei sacre peste lume se întinde
peste lacrima din sânge peste pajiştea din vis
păsări înfrunzind uitarea luna-n taină le cuprinde
printre pagini de-odisee le adună-ntr-un zapis

Flăcări curg spre ora serii prin lucarnele stelare
somnul mi te-aduce aproape – plumb topit prin paşi de jar
ancorând luciri de-argilă peste miriştea de sare
între noi şi între oameni e acelaşi limb amar

de lumină ne-nserată prinsă-n chinga dinspre îngeri
priponită-n crucea nopţii lângă steaua din zenit
ce adastă-n unghiul orei rugăciunile de plângeri
psalmi crestând prin trunchi de cercuri turla veche dintr-un schit

UMBRA FLUTURELUI DE ABANOS

Mamei

Amprenta clipei peste zăpezi
arborii solstiţiului îşi înfig rădăcinile
în inimi
coboară tăceri peste spinii aducerilor-aminte

strigătul tău neauzit îmi răscoleşte viscerele
e tot mai puternic
tot mai ascuţit
cu cât lacătul memoriei
ruginește sub năvala frunzişului de ape

zăgazuri sfărâmate ţipătul îmi sfredeleşte viaţa
gaj pentru liniştea respiraţiei tale
dincolo

umbră a fluturelui de abanos
aşchiile timpului mi se aştern
sub tălpile goale

Luminița Cornea

File de monografie:

O VIAȚĂ SUB SABIE (XIV)

În Ardeal, preotul Ioan Graure cu familia s-a acomodat în satele ce nu se deosebeau economic de satul copilăriei sale de pe malul Dunării. Simțea permanent sabia care îi atârnă deasupra capului, totuși se simțea liber când, în fiecare vară, călătorea, din Transilvania, acasă, la Giurgiu și în cele două sate, Remuș și Oinacu. Privesc două vechi ilustrate cu Giurgiu, reprezentând „Gara fluvială", adică portul (ce frumos arată Dunărea !) și, a doua, „Foișorul turcesc, monument

Ilustrație din Giurgiu 1966

istoric, sec. XVI", așa cum arăta odinioară. Însemnările de pe verso ne dezvăluie faptul că au fost scrise de tata în iulie și, respectiv, august 1966, cuprinzând informații familiale scrise de preotul Graure, informații care, astăzi, se transmit prin telefon.

Ilustrație din Giurgiu 1966

Oare atunci, în 1966, aflându-se prin locurile de unde au pornit suferințele sale, se va fi gândit la cele petrecute prin anii 1950-1954 ? În urmă cu șaisprezece ani, informatorul Ștefan Terpez, așa-zisul lui prieten, scria despre el note informative pe care le transmitea organelor de securitate. Redăm în continuare două asemenea note informative redactate la o mașină de scris care folosea inclusiv diacritice la ă, â, ș, ț, dar nu la î și nu cu diacritice la majuscule. Am păstrat textul așa cum a fost scris.

Dar ce înseamnă o notă informativă ? Descrierea amănunțită a unei întâlniri cu o anumită persoană, tot ceea ce au vorbit, amănunțit, cu data și ora deplasărilor și întâlnirilor. Informatorul pare un om instruit, în general, nu are greșeli de ortografie, nici chiar de punctuație – am corectat doar greșelile de dactilografiere (înlocuirea unor litere); respectă ortografia de atunci, inclusiv scrierea cu majuscule a numelor lunilor și zilelor săptămânii; uneori, fraze lungi, fără semne de punctuație, ceea ce îngreunează înțelegerea textului; numele persoanelor despre care dădea informații sunt scrise, în întregime, cu majuscule, probabil să iasă în evidență informația, inclusiv numele lui de agent, cu care semnează la finalul notei informative.

Informațiile sunt punctuale cu atenția asupra persoanei urmărite, dar și a altor situații, precum problema votului din decembrie 1950 cu interesul arătat de comuniști; despre alcătuirea conținutului și greutatea redactării manifestelor la care îi îndemna omul Securității, așa-zisul prieten; totul se petrecea fără știrea soției; despre intenția tânărului Ion Graure de a pleca în Pensilvania, în America, prin 1947, despre care familia de astăzi nu știe nimic. Informatorul este interesat de avocatul Ion Marian Parisești, fost prefect al județului Vlașca, ca membru al Partidului Național-Țărănesc, pe care comuniștii doreau să-l vadă după gratii.

„NOTA INFORMATIVA

În ziua de 28.XII.1950, orele 10.20, am stat de vorbă cu învățătorul GRAURE, pe sala intreprinderei. Eu în zilele de Crăciun, adică pe ziua de 25 și 27 Decembrie, l-am găsit acasă, iar în ziua de 28.XII, când a venit el la mine, am discutat următoarele:

Eu l-am întrebat dacă a venit prietenul lui dela Tarcău acela care i-a scris că vine de Crăciun, mi-a spus că nu a venit, dar el tot îl așteaptă.

L-am întrebat dacă mai are aparatul acela de scris manifeste și mi-a spus că îl are în cotețul găinilor. L-am întrebat ce a mai făcut cu PARISEȘTI, și mi-a spus că nu-l găsește, că a fost de cca. 6-8 ori, că a vrut să-l invite pe la el sau la tatăl lui la Oinac, ca să stea cu el de vorbă și mi-a spus mie ca să mă interesez unde e, dacă e în Giurgiu și unde poate să-l găsească pe PARISEȘTI. Eu i-am spus că mă voi interesa. Eu l-am întrebat cum a fost la vot pe 3.XII., el mi-a spus că a votat în comuna Turbatu și știe pe mulți cari au anulat votul și cari nu au votat.

L-am mai întrebat despre MARINESCU și mi-a spus că el a stat de vorbă cu el și să mă cheme și pe mine, că el s-a gândit să facă mai multe manifeste, dar ajutat de mine și MARINESCU și când va face suficiente, să treacă la acțiune, să le plaseze, dar vrea să facă număr mare.

Mi-a spus că trebuie să mă duc mai în fiecare seară la el să-i ajut. În ziua de Sft. Ion mi-a spus să mă duc la el că vom sta mai pe larg de vorbă și îmi va spune tot ce vrea să facă. Eu i-am spus că mă duc, dar să-l cheme și pe MARINESCU și mi-a promis că-l cheamă.

Eu i-am propus ca să-l găsească pe învățătorul din Arsache și să-l roage să ia el

legătura cu Petroșani, deoarece sunt grupe și când are legătură să anunțe prin mine pe GRAURE, să mergem la Arsache și Petroșani. El a spus că va căuta și pe această cale să ia contact cu Petroșani. Eu i-am propus chiar noi amândoi să mergem, dar el a spus că nu, graba strică treaba și nu a acceptat. Atunci eu nu am mai insistat.

Când a plecat mi-a spus încăodată să mă duc de Sft. Ion la el.

«FANEL»
28.XII.1950"

„NOTA INFORMATIVA

În seara zilei de 22 Ian. 1951, m-am deplasat în comuna Remuș, la învățătorul GRAURE, unde am ajuns la orele 19,30. În casă era el și soția.

L-am întrebat ce a făcut Duminică la Oinac și dacă a stat de vorbă cu MARINESCU. Mi-a spus că el a fost mai mult la părinții lui, ca să le ceară căruță să-și aducă lemne din pădure, că i-a aprobat un metru și jumătate de lemne și că a fost la MARINESCU, care e bolnav în pat acasă la un unchiu al lui. Mi-a mai spus că MARINESCU bate în retragere și a spus că nu-l mai poate ajuta din cauză că e bolnav.

Între timp, soția lui GRAURE a adus o gustare și a servit câte-o ceașcă de țuică și a început să povestească că i-a furat carnea dela streașină într-o noapte și pe urmă a început să povestească din viața lui cât a fost în școală. Până la urmă a ajuns să-mi spună că el și fratele lui ANGHEL, acum trei ani erau să plece în Pensilvania în America. L-am întrebat cum și nu prea voia să-mi spună, dar până la urmă mi-a spus că a fost înscris și chiar are și carnet dela Organizația Y.M.C.A. și că trebuia să plece prin Ambasada Americană, dar pe urmă s-a răzgândit, că are familia aici și e mai bine să rămână în țară.

În timpul când a ieșit soția lui pe afară, l-am întrebat când se apucă să facă manifeste și mi-a spus că va face el și să mă duc și eu cum am stabilit, să facă conținutul manifestului și pe urmă să facem rost de hârtie și să le tragem în număr cât mai multe, așa că astăseară se face conținutul, căci el trebuie să-și trimită soția să nu vadă.

Mi-a spus că în camera cealaltă nu are sobă și e frig. Mi-a dat de înțeles aseară că nu putem lucra și nici nu pot rămâne peste noapte la el, așa că la ora 23 am plecat la Giurgiu înapoi chiar cu bicicleta lui, iar el a rămas să vină la Giurgiu astăzi 23 Ian., că are treabă în oraș și să-și ia și bicicleta dela mine, să facă rost și de hârtie.

«FANEL»
23 Ian.1951"

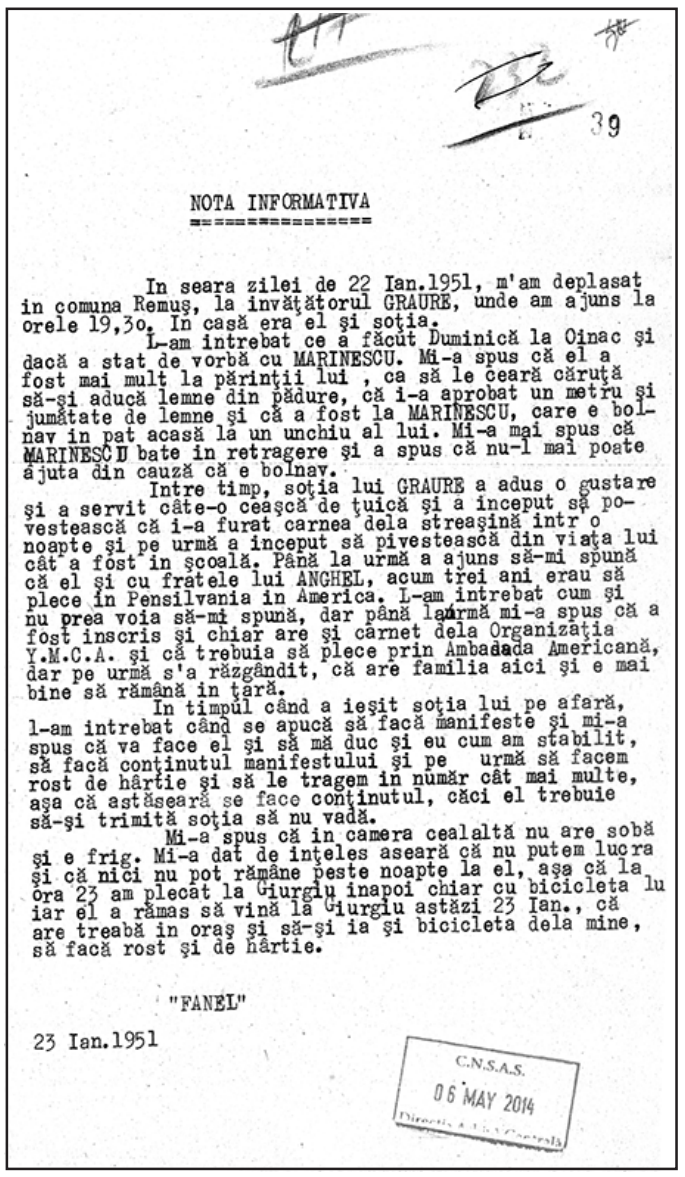
În continuare, redăm o adeverință care se află în dosarul Ion Graure de la CNSAS; nu are consemnată data emiterii ei, dar aflându-se în acest dosar, în mod sigur, datează din perioada când învățătorul Graure era deținut, probabil a fost solicitată pentru procesul care a avut loc la Tribunalul Militar Teritorial București, în data de 29.06.1954.

Întovărășirea Agricolă „Lumina"
Com. Oinac Raionul Giurgiu
Reg. București
Adeverință

Noi, Președintele Întovărășirii Agricole „Lumina" adeverim prin prezenta că tov. Ilie Graure din această comună este membru al întovărășirii dela înființarea ei, cu suprafața de 4,50 ha teren arabil, contribuind la socializarea agriculturii.

Președinte (indescifrabil) *Secretar (indescifrabil)*
Sigiliu

După cum știm, în România, s-au înființat mai întâi, întovărășirile agricole, apoi gospodăriile agricole colective și gospodăriile agricole de stat. În comuna Oinacu s-a înființat *Întovărășirea Agricolă „Lumina"*, în care bunicul Ilie Graure s-a înscris obligat fiind de situația copiilor lui: fiul Ion Graure se află închis, iar fiica Anișoara era la școală la Drăgănești-Vlașca. Harnic fiind, o viață întreagă a muncit din greu, a cumpărat pământ pentru cei patru copii (celor doi, rămași în sat, le-a dat alte hectare de pământ) – cum să nu se îmbolnăvească, el și soția, când a fost obligat *să dea* tot pământul, caii, atelajele agricole ? ! Așa a contribuit, vrând-nevrând, „*la socializarea agriculturii*".

NOTA INFORMATIVA

In seara zilei de 22 Ian.1951, m'am deplasat in comuna Remuş, la învăţătorul GRAURE, unde am ajuns la orele 19,30. In casă era el şi soţia.

L-am intrebat ce a făcut Duminică la Oinac şi dacă a stat de vorbă cu MARINESCU. Mi-a spus că el a fost mai mult la părinţii lui , ca să le ceară căruţă să-şi aducă lemne din pădure, că i-a aprobat un metru şi jumătate de lemne şi că a fost la MARINESCU, care e bolnav in pat acasă la un unchiu al lui. Mi-a mai spus că MARINESCU bate in retragere şi a spus că nu-l mai poate ajuta din cauză că e bolnav.

Intre timp, soţia lui GRAURE a adus o gustare şi a servit câte-o ceaşcă de ţuică şi a inceput să povestească că i-a furat carnea dela streaşină intr o noapte şi pe urmă a inceput să pivestească din viaţa lui cât a fost in şcoală. Până la urmă a ajuns să-mi spună că el şi cu fratele lui ANGHEL, acum trei ani erau să plece in Pensilvania in America. L-am intrebat cum şi nu prea voia să-mi spună, dar până la urmă mi-a spus că a fost inscris şi chiar are şi carnet dela Organizaţia Y.M.C.A. şi că trebuia să plece prin Ambasada Americană, dar pe urmă s'a răzgândit, că are familia aici şi e mai bine să rămână in ţară.

In timpul când a ieşit soţia lui pe afară, l-am intrebat când se apucă să facă manifeste şi mi-a spus că va face el şi să mă duc şi eu cum am stabilit, să facă conţinutul manifestului şi pe urmă să facem rost de hârtie şi să le tragem in număr cât mai multe, aşa că astăseară se face conţinutul, căci el trebuie să-şi trimită soţia să nu vadă.

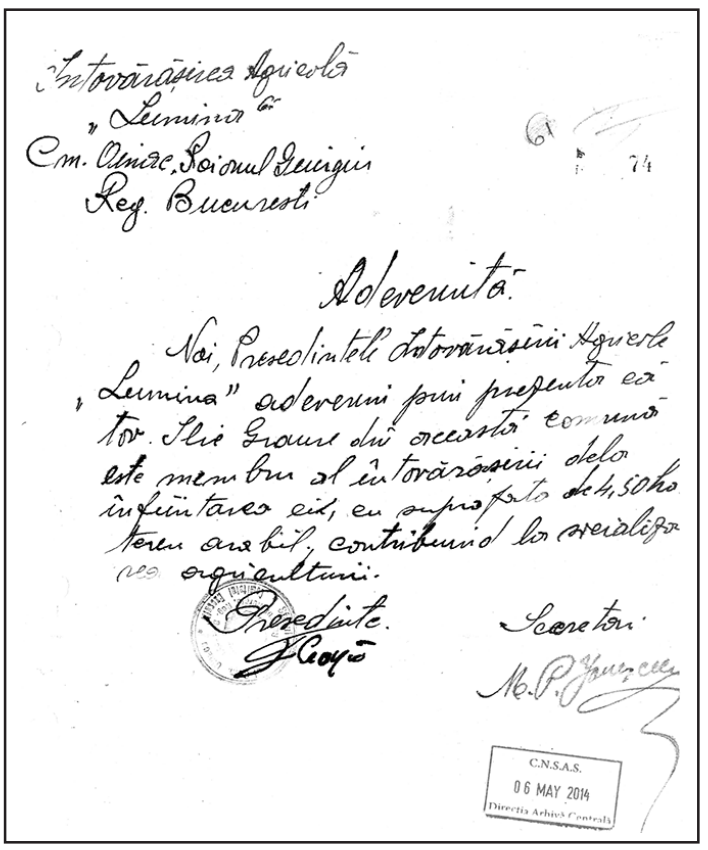
Mi-a spus că in camera cealaltă nu are sobă şi e frig. Mi-a dat de inţeles aseară că nu putem lucra şi că nici nu pot rămâne peste noapte la el, aşa că la ora 23 am plecat la Giurgiu inapoi chiar cu bicicleta lu iar el a rămas să vină la Giurgiu astăzi 23 Ian., că are treabă in oraş şi să-şi ia şi bicicleta dela mine, să facă rost şi de hârtie.

"FANEL"

23 Ian.1951

C.N.S.A.S. 06 MAY 2014

Nota informativă din 23 ianuarie 1951, Arhivele CNSAS

Întovărășirea Agricolă „Lumina" Com. Oinac, Raionul Giurgiu Reg. București

Adeverință.

Noi, Președintele Întovărășirii Agricole „Lumina" adeverim prin prezenta că tov. Ilie Graure din această comună este membru al întovărășirii dela înființarea ei, cu suprafața de 4,50 ha teren arabil, contribuind la socializarea agriculturii.

Președinte. Secretar.

C.N.S.A.S. 06 MAY 2014

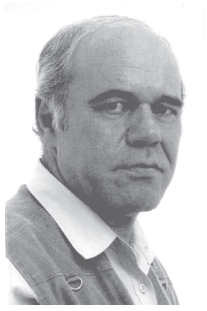
Adeverința de la Întovărășirea agricolă „Lumina" Oinacu

(Va urma)

CĂRȚILE PRIETENILOR MEI (XXXII)

Între topos și atopos

Passionaria Stoicescu, o scriitoare convinsă că „poetul e plusființă, nu plusvaloare”

Florentin Popescu

În anul nu demult încheiat d-na Passionaria Stoicescu a aniversat nu mai puțin de cinci decenii de la debutul literar (cu vol. *Lume mică, lumea mare*, 1971), care lăsa să se întrevadă apariția unei poete cu rară și adâncă sensibilitate față de cei mici și totodată a unei scriitoare ce promitea să ocupe în acest domeniu un loc important, sigur și de frunte. O promisiune care avea să se adeverească din plin în anii, deceniile care au urmat. D-na Passionaria Stoicescu avea să publice un mare număr de cărți pentru cei mici, iar mai încoace textele d-sale să fie incluse în manualele școlare pentru clasele primare. Nu știu (și până la urmă nici nu mai are importanță) cum și când s-a ivit la această scriitoare o empatie totală cu gândurile și sentimentele, în cele din urmă cu trăirile celor aflați la vârste fragede. Să se fi petrecut asta grație faptului că niște ani buni scriitoarea (absolventă de școală pedagogică, înaintea Facultății de Filologie) a lucrat ca învățătoare în mediul rural ? Să fi fost înnăscută predilecția pentru poezia pentru copii ? Tot ce se poate. În orice caz, cel puțin eu unul, care i-am citit o bună parte din aceste volume sunt înclinat să cred că la baza amintitei empatii stau amândouă: și profesia inițială și vocația.

Lirica d-nei Passionaria Stoicescu, inspirată de lumea celor mici și adresată tot lor avea să pună parțial în umbră cealaltă poezie, aceea în care autoarea nu se mai copilărește, iese din lumea animalelor și păsărilor (ariciul, bufnița ș.a.) și la anume intervale, prin alte cărți ține să atragă atenția cui n-a știut/nu știe încă, asupra faptului că este preocupată și de idei și concepte majore, ca orice poet care are ceva de comunicat și cititorilor maturi.

Dar cum lumea noastră literară a fost și a rămas până azi populată de destui inși cu prejudecăți, această a doua categorie de scrieri (alături de care se pot atașa oricând și cele câteva volume de proză) nu s-au bucurat întotdeauna de primirea pe care o meritau. Faptul se poate verifica și prin simpla parcurgere a „reperelor bibliografice” de la finele articolului care i-a fost consacrat *în Dicționarul general al literaturii române, Literele S/T*, editat de Academie în 2007.

Nota bibliografică ce însoțește cel mai recent volum al său (*Plusființa*, eLiteratura, București, 2019) – probabil solicitată de editură și pusă în fruntea cărții, amintește cititorului că autoarea a publicat atât de mult încât scrierile d-sale ar putea ocupa un întreg raft de bibliotecă, așa cum se spune îndeobște (70 de titluri: 20 de poezie, 9 de proză, 41 de literatură pentru copii), la care se adaugă alte 40 de proză, poezie, dramaturgie și traduceri (în colaborare). Unele dintre ele i-au adus și importante premii și recunoașteri în țară și în străinătate.

Așadar, avem a face cu un nume de scriitor aproape clasicizat atât datorită palmaresului literar, cât și grație receptării lui de către contemporani. De fapt, fără a exagera cu nimic și a nu fi interpretați în cine știe ce fel, noi, cei care i-am parcurs paginile o putem considera deja „clasică”, de vreme ce figurează și în mai multe manuale școlare.

Personal, o cunosc pe d-na Passionaria Stoicescu încă din anii frumoși și demult apuși ai adolescenței noastre, când ne citeam cu sfială poeziile la un cenaclu buzoian vestit pe vremuri „Al. Sahia”. Acolo „oficia” un inginer întors de pe front cu Divizia „Tudor Vladimirescu” și (ins aflat încă la vârsta elanurilor tinerești) „cultiva” (e termenul cel mai potrivit) tot ce i se părea că *are* sau *dă* semne de talent literar.

Desigur, cum era și firesc, puțini din acea adunare de visători au ajuns să însemne ceva în literatură: Ion Gheorghe, Ion Băieșu, A.I. Zăinescu, iar mai încoace Nicolae Cabel, Dumitru Ion Dincă și, firește, autoarea despre care scriu aci.

Într-o solidaritate pe care nici vârsta noastră, nici timpul trecut de atunci n-au alterat-o cu nimic, ne-am urmărit unii pe alții prin gazete, ne-am citit cărțile, uneori ne-am și întâlnit pe diverse manifestări literare și ne-am bucurat de fiecare succes, de fiecare apariție editorială a celuilalt.

Pentru mine (și cred că și pentru mulți alții) Passionaria Stoicescu reprezintă ceea ce aș putea numi, fără teama exagerării, „un caz special”. Asta vrea să zică o scriitoare originală în tot, ce trimite la tipar și totodată, ca om un personaj de neconfundat, recunoscut ca atare pretutindeni pe unde a purtat-o/ o poartă viața: jovială, plină de umor, gata să se împrietenească cu oricine îi inspiră încredere și cu care găsește subiecte comune de dialog, iubitoare de anturaje care o fac să uite (cel puțin o vreme) de problemele personale și de o serie de posibile neîmpliniri. O iubire din anii școlii, eșuată, a marcat-o pentru toată viața și poate că de aceea, nu de puține ori la anii deplinei maturități a găsit un refugiu în literatură.

Plusființa este și totodată *nu este* ceva nou în poezia d-nei Passionaria Stoicescu.

Să mă explic.

Este ceva nou în măsura în care autoarea a simțit nevoia să dea straie personale unor gânduri și sentimente pe care, probabil, alții le-ar fi exprimat în aforisme – ca formulări ale unor experiențe de viață individuale, experiențe care, prin generalizare, pot deveni pilde și pentru alții. Mai exact spus prin volumul acesta trece ca un fior, ca un vânt, ca o adiere rece de toamnă sau de iarnă o mare tristețe. O tristețe motivată de cauze strict subiective, dar și de „teme” și probleme existențiale și general valabile, cum ar fi condiția creatorului (în speță poetul) într-o lume supertehnicizată. O lume în care poezia abia dacă-și mai poate găsi locul, dar tocmai de aceea ea nu trebuie să se dea bătută. Citim într-un loc: „Am locuit întâi într-o carte/și nu într-o casă,/ cuvântului i-am fost/ și i-am rămas mireasă,/ o mireasă căruntă/ întru credință și nuntă.../// Mi-a fost naș cerul/ spuzit de stele/ să nu pun cruce scrisului,/ patimii mele:/ casa mea cu patru pereți/ îmi e între coperți/ și tot acolo sufletul/ sfâșiat nopți și zile/ ca Vodă cel rupt de cămile...” (*O mireasă căruntă*), iar în altul: „În această lume/ fără dragoste dar plină de ură,/ de avariție și impostură,/ de gratii și colivie/ sunt bolnavă de fărăatingere,/ de fărămângâiere,/ pentru că am rămas eu însămi,/ pentru că exist prea vie...” (*Despre mângâiere și dans*).

Condiția și rostul scriitorului pe lume constituie la Passionaria Stoicescu o temă prezentă de mai multe volume încoace. Primul care a observat, care a sesizat această adevărată obsesie a fost Laurențiu Ulici, urmat apoi de un întreg șir de comentatori ai poeziei sale: Ileana Ciocârlie, Radu Cârneci, Mariana Ionescu, Titi Damian (care a scris și o monografie „Passionaria Stoicescu”) și alții.

Extrapolând, de pildă o ocazie ivită într-o redacție, îi inspiră autoarei versuri de o amară tristețe și de o autoironie fără leac: „Cai verzi pe pereți !/ Bieții poeți.../ Scriu pe unde apucă,/ își transcriu sufletul pe tavan,/ își zăgăzuiesc dorul de ducă/ în ireala Poeziei cătușă,/ transcriindu-se pe pereți,/ pe ferestre, pe ușă,/ pe tot ce se-nchide,/ pentru a se deschide,/ despre tot ce proslăvește,/ dar viața desfide,/ și stăruie, stăruie, stăruie/ zidind noaptea ceea ce ziua se năruie,/ pe aer, pe apă/pe râs, pe „a plânge”,/ iscălindu-se cu propriul sânge,/ adică versul curs în poeme,/ adică sângele verzilor cai,/ să mai existe încă o vreme,/ să traducă acel «Clipă, stai !»” (*Despre caii verzi*).

Singurătatea, refugiul în cuvânt (respectiv în creație), încrederea în poezie, singura care n-a trădat-o și n-o va trăda niciodată și peste toate, ca un lințoliu, aripa timpului ce se curge prea repede („De fapt patinezi pe un ghețar/ negru de zgură/ și dârdâi în jăraticul unui rug,/ cineva te culcă/ în casa năruită a copilăriei/ și te trezește/ în viitorul tău coșciug...” – *Somnul*).

Nouă nu este, în acest volum, o anume tendință de a transforma totul în vers, fiindcă autoarea, aidoma legendarului rege Midas, crede că tot ce atinge se poate transforma în aur, altfel spus încearcă să mute cursul tuturor izvoarelor către un singur vad (*Vocea din off*, *Mâine*, *Droguri)*, însă nu totdeauna îi iese. Luată de valul rostirii alunecă pe alocuri într-un prozaism care umbrește strălucirea de briliant a întregii cărți.

Am citit despre...

Scriitori români, văzuți de mari graficieni ai lumii (III)

Florentin POPESCU

În blamata perioadă a comunismului a existat, totuși, o politică de promovare a culturii românești peste hotare, despre care se știa și în țară. Nu știu dacă acea politică a fost/nu este continuată și astăzi de noile autorități ale statului. Bine ar fi să fie așa !

În orice caz ceea ce l-a ajutat pe dl. Nicolae Ioniță să alcătuiască minunatul său album în care a adunat nenumărate portrete ale scriitorilor români, realizate de graficieni din toată lumea, a fost politica de difuzare și popularizare a culturii române în lume de dinainte de 1989. Așa se explică accesul graficienilor străini la operele și portretele scriitorilor noștri.

Luată în întregul ei, cartea d-lui Nicolae Ioniță este, în fond, un adevărat spectacol, ori, dacă vreți, o uriașă expoziție de grafică. O expoziție în care mari făuritori de literatură română apar în varii viziuni.

Parcurgând sumarul amintitului album, ajungem și la Varlaam.

Și pentru că în mod sigur nu toți cititorii revistei noastre, au cunoștințe filologice, altfel spus n-au trecut prin amfiteatrele Universității din București ori ale altor universități din țară, iar în manualele școlare istoria noastră este prezentată fragmentar, ca vai de ea, se impune mai întâi o mică introducere.

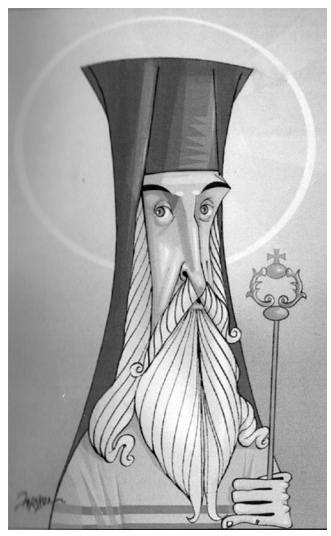
Deci Varlaam (1580-1657), cărturar și traducător, a fost mitropolit al Moldovei între 1632-1653, iar în 1639 s-a numărat printre cei trei candidați la ocuparea funcției de Patriarh al Constantinopolului. A participat în 1642 la sinodul Ecumenic de la Iași, unde s-au dezbătut probleme legate de dogmele ortodoxiei și de propaganda calvină în zonele aflate sub influența Bisericii Răsăritene. A scris *Cazania sau Carte românească de învățătură, duminecele preste an și la praznice împărătești și la svanți mari* (1643) și *Cartea carea se chiamă Răspunsul împotriva Catihismului calvinesc* (1645).

Figura marelui cărturar a reținut atenția a nu mai puțin de unsprezece graficieni din toată lumea: Luis Carlos Fernandes (Brazilia), Sergio Raul Morettini (Brazilia), Dai Pei Cheng (China), Wan Yongkui (China), Ian Davy Brown (Marea Britanie), Rosario Roman Alonso (Mexic), Deng Coy Chew (Singapore), Nikolaj Kapusta (Ucraina), Peter Zsoldos (Ungaria), Carmen Cottin (Venezuela), Hugo Sotana (Venezuela).

Este interesant de observat și de subliniat că fiecare dintre acești artiști are o viziune proprie asupra mitropolitului cărturar, căutând să-i scoată în evidență personalitatea, intuindu-i universul de gândire și totodată comportamentul în lumea comună a credincioșilor. Pe unii i-a impresionat privirea, pe alții ținuta maiestuoasă de cleric, iar pe alții atitudinea față de public, cu toții punând un anume accent pe barba mare și stufoasă, străjuind o figură ce sugerează maiestuozitate și credință.

Brazilianul Luis Carlos Fernandes ne propune un Varlaam văzut în manieră cubistă, un chip conturat din linii drepte, aproape geometrice, alungit, cu o față prelungă, ca și barba și pletele care dau măreție întregului tablou. Ochii – această oglindă a sufletului, sunt larg deschiși, ca și cum atunci, în acea clipă ar descoperi lumea cu toate ale ei.

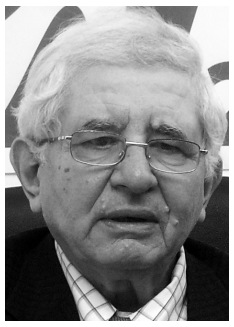
Lui Wan Yongkui din China ierarhul îi apare ca venind din legendă: potcapul acoperă o față palidă, cu ochi minusculi, cu nas prelung și – firește – cu zăpada unei bărbi albe ce se continuă în jos, până dincolo de rama portretului. Și tot acest artist mai propune și o a doua variantă: un chip ce aduce a chinez bătrân, purtând pe cap povara a patru cărți bisericești.

Luiz Carlos Fernandes
(Brazilia)

Deng Coy Chew (Singapore) și Hugo Sotana (Venezuela) au fost cel mai mult fascinați de privirea mitropolitului. Ochii din desenele lor sunt atât de vii și de pătrunzători încât ai impresia că te străpung cu privirea și că în fața lor se află o mare adunare de enoriași așteptând predica ierarhului.

Lui Nicolaj Kapusta, din Ucraina, dimpotrivă, mitropolitul pare a se afla în fața unui necredincios, căruia îi întinde o carte bisericească, de care e nevoie să-și argumenteze spusele și ideile. O atitudine pe cât de umană și de firească tot pe atât de convingătoare.

Neagu Udroiu

DIMITRIE BOLINTINEANU – UN CONDEI ERUPTIV

Datele lui de biografie ne sunt bine cunoscute celor de vârsta mea. Numele nu lipsea din manualele școlare, iar la serbările de trecerea clasei nu lipseau recitări din versurile sale patriotice. Pentru noi, cei legați într-un fel sau altul de localitatea în care s-a născut, este și mai lesne de explicat interesul crescut pentru propria-i existență, pentru creația izbutită.

Data nașterii este încă în dispută, anul învățat de noi la școală – 1819, fiind pus în cauză de păreri că poetul a venit pe lume ceva mai târziu, în 1825. În rest, lucrurile sunt clare. Tatăl, aromân din Ohrid, s-a stabilit pe Argeș în dorința de a-și găsi un rost. Mama, o localnică. Îl chema Ienache Cosmad și avea să se manifeste la diferite adrese: în afaceri poștale, implicat în arendarea pământului, ajungând chiar mic proprietar și chiar subprefect cu sediul la Bolintinul din Vale.

Voi recunoaște că, eu unul, nu știu prea clar unde putea fi așezată casa părintească a poetului. Am auzit mai multe păreri, dar nu am sesizat și certitudini. Sigur e faptul că poetul și-a legat copilăria de satul natal, iar la încetarea din viață va fi adus tot aici și așezat lângă altarul bisericii. Monumentul ce îi perpetuează memoria, din apropierea clopotniței, poartă o semnătură distinsă: Carol Storck, fiul lui Karl Storck, artistul care va fi gândit și realizat la timpul potrivit placa de marmură așezată pe mormânt.

Opera lui Bolintineanu este deosebit de întinsă și variată, remarcă cercetătorii care s-au aplecat asupra creației scriitorului. A publicat, în decursul a trei decenii de activitate, peste 50 de volume, cultivând aproape toate genurile și speciile literare știute. Criticul Nicolae Manolescu ne asigură că Bolintineanu a scris de toate: cântece, idile,reverii, elegii, anacreontice, pastorale, balade, ode, basme, epigrame, legende, satire, fabule, poeme epice, roman în versuri și epopee. Dar a rămas convins că poezia trebuie să fie „naturală, simplă, adevărată”. Drept care, scriitorul rămâne înainte de toate, poet. Profesorul Ion Roman, care îi prefațează unul din volumele de poezie apărut târziu, încoace, în „Biblioteca pentru toți”, subliniază: „A fost cel dintâi printre poeții români care a intuit puterea de sugestie a cuvântului cu alcătuire sonoră, calitate care i-a îngăduit să schițeze armonii noi și să deschidă perspective pentru urmași”.

Existența poetului bolintinean este traforată și agresată de evenimente deloc de trecut cu vederea. Debutează ca poet în „Curierul de ambe sexe” cu elegia „O fată tânără pe patul morții”. Eliade simte nevoia să semnaleze numele ivit pe cerul literar al momentului: „Câți cunosc frumusețile poeziei, acea legănată și lină cadențare, acel repaus al semistilului, acele expresii și asemănări răpitoare ce întineresc inima; câți, pe lângă acestea, după dreptate, mai cer și o limbă de la poet, pot judeca versurile d-lui Bolintineanu, acestui nume necunoscut încă, ca floricela împresurată în mijlocul unei lese, a-i saluta talentul și a aștepta de la dânsul opere vrednice de un veac mai ferice”. Eminescu va găsi potrivit să-l fixeze în conștiința contemporanilor și a celor de după ei prin renumita strofă ce avertiza: „Și astfel Bolintineanu începu cântecul său”...

Fie că ai doar 18 ani – după unii autori, fie chiar 24 – după alții, asemenea vorbe îți pică bine și altfel te simți creditat să pleci la drum. Iar pe el drumurile nu îl vor ocoli. Ajunge la Paris cu bursa oferită de „Societatea literară”. Ascultă, la „College de France”, printre alții, pe Jules Michelet, Adam Mickiewicz, Edgar Quinet. Pașoptismul francez îl surprinde în imediata apropiere. Revine în țară împreună cu alți intelectuali de vârsta lui pentru a se situa alături de pașoptiștii din Valahia. Se va implica, în felul său, în agitația vremii. Se crede făcut să convingă pe turci să ne lase în durerea noastră. Abia ce va fi mai ușor de sechestrat și împachetat pentru exil. O ghimie pe Dunăre îi va și adăpost și carceră de drum lung.

Aproape un deceniu va trebui să rămână departe de țară.

Revenit în Principate joacă deschis pe cartea Unirii. Îl susține pe Cuza și pe ai lui. Primește însărcinări de înalt demnitar. Ajunge membru în Comisia Europeană a Dunării. Un scurt timp este ministru de externe. A intrat în guvernul condus de Kogălniceanu ca ministru al Instrucțiunii Publice și Cultelor. De numele lui se leagă inițiative de ținut minte: înființarea Universității din București, a Facultății de Litere, a celei de Medicină, crearea de școli primare și gimnaziale, secularizarea averilor mânăstirești. Ca demnitar al statului, Bolintineanu a dat dovadă de „iscusință, putere de muncă, patriotism, spirit democratic, modestie, onestitate”, relevă profesorul universitar D. Păcurariu.

*

Publicate fie în țară, fie în diferite alte părți ale Europei, poeziile lui Bolintineanu reclamă o grijă specială pentru a le prelua și cataloga corect. În ediția din 1865 ele se văd catalogate și distribuite după rigorile unui „Tabel al lui Mendeleev” suis-generis. Astfel, la loc de frunte se situează „Florile Bosforului”, afișată cu bună credință pe podium. „Florile…”, afirmă N. Manolescu, constituie „un fel de idile exotice și cu substrat tragic”, considerând că avem în față „culegerea incontestabil cea mai rezistentă a lui Bolintineanu”. El se situează explicit pe altă poziție decât Călinescu, destul de rezervat în sa „Istorie…”. Dar asta nu înseamnă că nu-i vom găsi și împreună în fața altor secvențe din creația lui Bolintineanu.

Monumentul original al lui Dimitrie Bolintineanu, realizat în 1888 de Carol Storck

O discuție separată propune domnul Manolescu legat de „Legendele istorice”. Ca și Călinescu, recunoaște rolul pe care manualul școlar l-a jucat în difuzia versului la nivel de opinie publică.

Urmează la rând „Basmele”, versificarea unor teme smulse folclorului; „Macedonele” ni-l dezvăluie pe coborâtorul din Ohrida cu ochii pe secvențe ale trăirii pe plaiuri depărtate, acasă la bunicii, păstori primitori, în poienile bătute cu pasul de păstorițe sensibile la „jocuri, râsuri, desfătări”. „Reveriile” includ, cum era de așteptat, și poezia de debut, semnalată de Eliade și Eminescu. Titluri „lucrate” capătă satirele politice (și fabule): „Nemesis”, „Menadele”, „Eumenidele”.

Prozatorul D. Bolintineanu este primit atent și tratat omenește. Zice George Călinescu: „Romanele «Manoil», «Elena» nu sunt chiar așa de imposibile cum ne-am așteptat. Pentru viața mondenă, Bolintineanu are o aptitudine incontestabilă”. „Mult mai valoroase decât diverse prolixe biografii și oricum mai însemnate în istoria genului, «Manoil» este primul nostru roman O face în calitate de colaborator permanent sau ocazional, de om de echipă, de coordonator al afacerilor.

La puțin timp după debutul ca poet în „Curierul de ambe sexe”, supliment cultural al „Curierului românesc”, îl găsim semnând în paginile săptămânalului „Propășirea” scos la Iași de V. Alecsandri, Kogălniceanu, P. Balș și Ion Ghica. Este publicația unde Bălcescu își tipărește studiul despre puterea armată și arta militară în Valahia. Pe durata evenimentelor de la București, între 11 iunie și 11 septembrie scoate publicația „Poporul suveran”, unde promovează linia politică a lui N. Bălcescu. Între fondatori figurează Ștefan și Atanasie Bolintineanu, ultimul, se pare, cumnatul poetului. Directorul se mulțumește să asigure existența publicației, fără a-și propune să se comporte ca un redactor de toată ziua. În tumultul anului 1848, „Poporul suveran” a respirat cu putere oxigenul evenimentelor din Țara Românească având bătaie atât de lungă.

Trimis în exil, trece împreună cu Bălcescu și Bolliac în Transilvania. Prilej de a colabora la „Foaie pentru minte, inimă și literatură”, supliment al „Gazetei de Transilvania”, patronată de George Barițiu. Ajuns la Paris ia parte la pregătirea revistei „România viitoare” din care nu va apărea decât un singur număr, în care el va publica o poezie alături de articolul lui Bălcescu privind mersul revoluției în istoria românilor. Bolintineanu scoate în capitala Franței trei numere din „Albumul pelerinilor români” și participă la editarea revistei „Junimea Română”. Îi apar în revista „România literară” poezii cu marcat caracter patriotic și romanul „Manoil”. Sub direcția lui Vasile Alecsandri apare la Iași revista „România literară”, care numără pe D. Bolintineanu printre colaboratori.

Amnistiat, se reîntoarce în țară, oprindu-se pentru început în Moldova. Colaborează la ziarul unionist „Concordia”. Începând din anul următor scoate „Dâmbovița”, „foaie politică și literară”, unionistă de la un cap la altul. Cu intermitențe, aceasta apare până în 1870.

Bolintineanu se dovedește un înflăcărat susținător al românismului, al drepturilor românilor de a se uni. Împreună cu prietenul său, Al. Zane și cu Pantazi Ghica scoate „Calendar istoric și literar”. În 1861 apare o nouă ediție, numit acum „geografic, istoric și literar”. În 1864 poetul începe să publice în „Dâmbovița” romanul, rămas neterminat, „Doritorii nebuni”.

Apărută la Budapesta, revista „Familia”, editată de Iosif Vulcan, îi publică lui Dimitrie Bolintineanu poezii numeroase.

În 1866, Bolintineanu scoate la București „Eumenidele sau satire politice”, la început săptămânal, iar ulterior lunar. Colaborează la „Trompeta Carpaților”, preluând la un moment dat locul lui Cezar Bolliac la conducerea publicației. Va colabora susținut la revista „Albina Pindului”, unde publică, între altele, și studiul „despre poezia română în diverse epoce”. În paralel își începe colaborarea la „Românul” lui C.A. Rosetti.

Ultimii ani de viață ai poetului au fost marcați de lipsuri stânjenitoare. La internarea în spital este consemnată starea lui materială: „fost ministru, intrat fără haine”. Prietenii au ideea de a organiza o loterie având ca subiect în principal biblioteca sa. O câștigă Alecsandri, care îl roagă să o păstreze.

Trecem atâția pe lângă biserica din Bolintin Vale și ne oprim în dreptul monumentului care adună și rămășițele sale pământești. Lacrima de mulțumire pentru ce a rămas în urma lui este însoțită de crispări provocate de câte a îndurat.

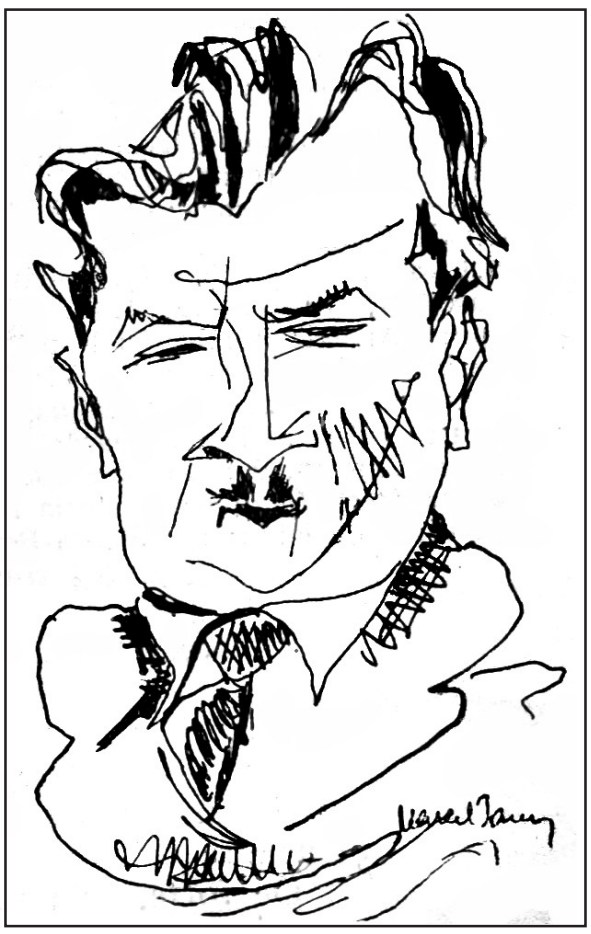
MIRCEA DEM. RĂDULESCU ÎN DOCUMENTE DE „STARE CIVILĂ”

Nicolae Scurtu

Poetul, dramaturgul, publicistul, traducătorul și memorialistul Mircea Dem. Rădulescu (n. 21 iulie 1889, Giurgiu – m. 6 iulie 1946, București) s-a bucurat de atenția lui E. Lovinescu, Alexandru Busuioceanu, Șerban Cioculescu, Constantin Ciopraga și, recent, a Luciei Toader, care îi elaborează o temeinică fișă de istorie literară[1].

Timp de șaptezeci și cinci de ani, de la trecerea în altă lume a celui ce a publicat cartea *Eroice*, premiată de Academia Română, în urma unui raport elogios al lui Barbu Delavrancea, nu s-a mai *restituit* nici una din operele sale.

Cauza sau mai bine zis cauzele sunt multe și de aceea trebuie cercetate cu atenți și maximă rigoare profesională de către cei ce i-au citit opera și i-au studiat biografia fizică și creatoare.

Mircea Dem. Rădulescu

A participat, activ, în prima conflagrație mondială și a luptat la Bălănoaia și Comana, ca soldat, în Regimentul 5 Vlașca.

A cunoscut ororile și dezastrele produse de acest război, direct, de pe câmpul de luptă și din tranșee.

Experiența aceasta o va transfigura în *poezia războiului* pe care o va include în câteva plachete deloc exterioare sau descriptive cum s-a afirmat uneori.

Restitui, aici, integral, cele trei certificate de naștere, de căsătorie și de moarte spre a întregi imaginea unui intelectual care a luat parte la viața *cetății*, indiferent de timp, de loc sau de împrejurări.

Asupra destinului acestor rare exemplare umane se cuvine *să revenim*.

*

Primăria Orașului Giurgiu
Oficiul Stării Civile
Extract nr. 320 din Registrul actelor de naștere pe anul 1889

Mircea Dimitrie Rădulescu
Nr. 760

Din anul una mie opt sute optzeci și nouă, luna iulie, ziua douăzeci și două, ora cinci după amiază. Act de nașterea lui Mircea, de sex bărbătesc, născut [i]eri, la ora nouă și un sfert de dimineață, în orașul Giurgiu, la casa părinților săi din str[ada] Serurie, nr. 2, fiu al d[omnu]lui Dimitrie Rădulescu, de ani treizeci și șapte, de profesie avocat și al Ecaterinei Dimitrie Rădulescu, de ani douăzeci și șapte, de profesie menajeră, ambii români, de religie ortodoxă, domiciliați în culoarea albastră.

După declarația făcută de tatăl care ne-a prezentat copilul, primul martor, Rose Ștefănescu, de ani patruzeci și nouă, avocat și al doilea martor, Teodor Mărculescu, de ani patruzeci și șapte, de profesie avocat, amici cu declarantele, domiciliați în Giurgiu, au subscris acest act, după ce li s-a citit, împreună cu noi și declarantele, constatat după lege de noi George Petreanu, ofițerul Stării Civile din urbea Giurgiu.

Declarante: D. Rădulescu
Martori: R. Ștefănescu
T. Mărculescu

Ofițer: G. Petrescu

Șef birou,

Drăgănescu

Dat conform cu Registrul, astăzi, 24 aprilie 1946
Ofițer,
H. Niculescu
Șef birou

C. Dumitrescu

P[entru] con[formitate],

N. Enache

*

Republica Populară Română
Sfatul Popular al Capitalei – Raionul Stalin
Starea Civilă

Certificat de căsătorie
Seria Cf., nr. 801076

Numele soțului – Rădulescu
Prenumele soțului – Mircea
Numele tatălui – Rădulescu
Prenumele tatălui – Dimitrie
Locul și data nașterii soțului – Giurgiu
Numele soției – Grozăvescu
Prenumele soției – Maria
Numele tatălui – Grozăvescu
Prenumele tatălui – Petre
Locul și data nașterii soției – Focșani
Locul și data încheierii căsătoriei – București, Raionul Stalin
Anul – 1919 (una mie nouă sute nouăsprezece)
Luna – august, ziua – 22 (douăzeci și două)

Căsătoria a fost trecută în Registrul Stării Civile la nr. 2726, din anul 1919, luna august, ziua 22
Numele după căsătorie: Soțul: Rădulescu
Soția: Rădulescu
Locul înregistrării: București, Raionul I.V. Stalin
Eliberat astăzi, 22 decembrie 1956, cu nr. 62408
Semnătura
Indescifrabil

*

Republica Populară Română
Sfatul Popular al Raionului Tudor Vladimirescu
Starea Civilă

Certificat de moarte
Seria M. a., nr. 973138

Numele – Rădulescu
Prenumele – Mircea
Numele și prenumele tatălui – Rădulescu Dumitrache
Locul nașterii – Giurgiu - Vlașca
Vârsta – 56 ani. Sexul – bărbătesc
Data morții – anul 1946 (una mie nouă sute patruzeci și șase)
Cauza morții –
Ultimul domiciliu – București, Strada Culmea Veche, nr. 4
Moartea a fost trecută în Registrul Stării Civile din București, Tudor Vladimirescu, la nr. 1820, din anul 1946, luna iulie, ziua 6
Locul morții – București, Raionul Tudor Vladimirescu, Strada Culmea Veche, nr. 4
Eliberat astăzi, 17 octombrie 1952, cu nr. 22 223
Semnătura
Indescifrabil

Notă: Originalele acestor documente de *stare civilă* ale poetului Mircea Dem. Rădulescu se păstrează în arhiva familiei, pe care o posedă fiica scriitorului.

ÎNCĂ O MĂRTURISIRE DE ISTORIE LITERARĂ A LUI NICHIFOR CRAINIC

Într-o tulburătoare confesiune despre începuturile sale literare și, mai ales, despre alegerea pseudonimului, care l-a consacrat definitiv, Nichifor Crainic (1889-1972) a publicat o excelentă radiografie, sugestiv intitulată, *Povestea unui nume literar*[2].

În această mărturisire, de o rară onestitate, autorul plachetei *Șesuri natale* evocă anii de formare intelectuală în arhicunoscuta instituție de învățământ, *Seminarul Central*, unde s-au inițiat și format unii dintre cei mai însemnați oameni de cultură din România.

Aici a întâlnit pe Constantin Diculescu[3], pedagog și pe distinsul și elegantul profesor de Limba Română, Ștefan Pop[4], director al Colegiului Național „Sfântul Sava”, care i-au «îngăduit» să scrie poezii și, desigur, au acceptat tacit să-și publice unele versuri.

Mărturisirea, peste ani, a acestor izbânzi literare, sporește admirația pentru tenacitatea și talentul unui adolescent pornit din lumea satului, mai exact din Bulbucata, județul Vlașca.

Revistele amintite aici de Nichifor Crainic, *Spre lumină* (Iași), *Revista politică și literară*, *Cosânzeana* (Ardeal) și *Căminul nostru* (București), în care și-a publicat unele poezii, uzitând mai multe variante de pseudonim, nu au fost consultate și, deci, nefolosite de Mihail Straje[5] în dicționarul său, consacrat pseudonimelor cu toate că autorul *Punctelor cardinale în haos* încă mai trăia.

Remarcabile, sub multiple aspecte, sunt informațiile despre învățământul liceal și seminarul de la început de secol, despre colegi și despre dascăli.

Impresionează, în chip special, mărturia că a fost fermecat de verbele poetice ale lui Vasile Alecsandri și George Coșbuc despre care a scris, întotdeauna, cu dragoste și înțelegere.

Astfel de confesiuni contribuie la *întregirea* unui itinerar de autentic scriitor și cărturar care s-a identificat cu idealurile acestui topos – România.

*

Povestea unui nume literar

Numele meu de azi a fost la început un pseudonim. Eram pe atunci elev la Seminarul Central din București, care, alături de Colegiul Național al Sfântului Sava, e școala secundară cea mai însemnată din țara noastră. Colegiul Sfântului Sava e însăși vatra de foc a culturii românești moderne. Eu, când mă gândesc că în această școală a propovăduit un Gheorghe Lazăr și au învățat un Heliade Rădulescu și un Nicolae Bălcescu, nu-mi pot stăpâni un fior de mândrie, de recunoștință și de evlavie, pe care îl am în fața tuturor marilor așezăminte, lăsate moștenire de geniul creator al strămoșilor noștri. Seminarul Central, care își va serba anul acesta un veac încheiat de existență, e numai ceva mai tânăr decât Colegiul Național. Colegiul a fost de la început o școală a boierimii; Seminarul o școală a țărănimii. Dar amândouă aceste așezăminte, cu elevi din straturi sociale atât de deosebite, au dat în mare măsură aristocrația intelectuală a țării noastre.

Ce personalități au primit botezul luminii, la Sfântul Sava, știm cu toții. Dar trebuie să știm că din Seminarul Central au ieșit nu numai preoții, episcopii și mitropoliții Țării Românești, ci o numeroasă pleiadă de cărturari, savanți și eruditi, unii dintre ei de renume mondial, cum e marele neurolog Gh. Marinescu. Un considerabil număr de profesori universitari la Facultățile de Teologie, la Facultățile de Litere, la Facultățile de Drept și la Facultățile de Medicină ale Universităților noastre, sunt foști elevi ai acestui Seminar.

Ce sunt eu astăzi o datorez în mare parte acestei școli de disciplină severă și de adâncă seriozitate. Dar tot ei îi datorez și numele pe care îl port acuma și pe care nu l-am avut întotdeauna.

Ca elev mă chema Ioan N. Dobre. Adversarii mei de azi, când vor să mă necăjească, scriu că acest nume de Dobre e bulgăresc și, prin urmare, eu însumi aș fi bulgar de origine. Numele acesta însă, slavon de proveniență, ca atâtea altele pe care le purtăm, e general românesc. Prin cronicile vechi îl întâlnim la mulți boieri chiar. Eu sunt neam de neamul meu țăran și satul unde m-am născut – Bulbucata pe râul Neajlov – e format prin transhumanță de plugari români, veniți aici din comuna Mierlești, ținutul Oltului. Mă trag, prin urmare, dintr-o familie olteană, alungată pe vremuri, de sărăcie, către șesul rodnic al Dunării. Sunt întâiul om care am învățat carte, din această familie de țărani, care numără în negura veacurilor generații nesfârșite și anonime de agramați.

În 1901, anul când am pus întâia oară ghete în picioare, am cucerit una din primele burse ale Seminarului Central, la care aspirau atunci vreo șapte sute de copii de țară, tot așa de săraci și dornici de lumină ca și mine. Versuri făceam din clasele primare, învățate în satul meu. Citisem încă de atunci pe Alecsandri și pe Coșbuc și ascultasem în viforoasele nopți de iarnă mărețele noastre balade populare, spuse de tatăl meu. La Seminar, în regimul de internat, cu viața măsurată în orele și minutele unei discipline de neînfrânt, visam și scriam pentru mine, în ascuns. Când eram în clasa a treia, ne-a venit de la Iași o revistă școlărească, scoasă de elevii Liceului de-acolo. În această revistă, care se chema *Spre lumină,* am publicat întâia poezie cu numele meu de familie. Ceea ce ținusem până atunci în taină, știa acum tot Seminarul. Direcția școlii nu vedea însă cu ochi buni asemenea manifestări ale elevilor, oricât de nevinovate ar fi fost ele. Ca să înțelegi ce însemna disciplina seminarială, trebuie să spun că, pe când ajunsesem în cursul superior, un coleg al meu a fost eliminat o lună fiindcă fusese surprins citind „La noi în Viișoara” de Mihail Sadoveanu ! Astfel a trebuit să mă resemnez și să-mi înec imprudența din nou în mister.

Nu mai știau de-acum încolo de versurile mele decât doi colegi de o discreție fără margini și un pedagog tot atât de discret, d[omnul] Const. Diculescu, azi profesor de istorie la Universitatea din Cluj. Seara, când elevii intrau la meditație, ieșeam pe coridorul nesfârșit de lung, unde mă aștepta domnul pedagog să-i citesc noile isprăvi literare. El m-a îndemnat să le public și să-mi aleg un pseudonim. Cum sorbisem cu patimă vechile cronici, reținusem din ele un cuvânt care mă încânta: *crainic !* Mi-am alcătuit pseudonimul *D. Crainic* și am început să public versuri în două reviste din Ardeal: *Revista politică* și *literară* și *Cosinzeana.* Nenorocire însă ! Tocmai când eu credeam că acest nume neaoș s-a și încetățenit în literatură, descopăr că... un dentist evreu din București răspunde la același nume și încă scris cu *K.*

(continuare în pag. 11)

(urmare din pagina 10)

Krainik ! Indignat peste măsură la gândul că aș putea fi luat drept un... poet evreu, am renunțat cu totul la pseudonimul meu, deși îmi devenise teribil de scump. Și am găsit un altul *D. Nichifor,* de astădată sugerat de istoria monahismului.

Am publicat așa încă o vreme, când o altă nenorocire se ivi: descoperii cu groază că *Dumitru Nichifor* se numea un scrib colaborator la niște fițuici pornografice, atârnate pe la toate chioșcurile din Capitală. De la *Krainik,* evreu și dentist, la *Nichifor* pornograful ! Imediat m-am lepădat și de noul pseudonim.

Eram acum în clasa a șaptea și aveam în urmă câțiva ani de „viață literară". M-a apucat o strașnică duioșie la gândul că trebuie să mă despart de ea și s-o iau de la capăt cu un al treilea debut. Atunci mi-a venit o idee: ce-ar fi să împreun cele două pseudonime într-unul singur ? *Crainic Nichifor !* Nu sună bine. Silabele *nic-nic* se bat în cap ca două pietre. Să inversăm: *Nichifor Crainic.* Așa da ! E ritmic și eufonic. Întâia poezie apărută în Capitală cu noul pseudonim, de care eram acum sigur că nu-l mai întâlnesc nici în lumea dentiștilor evrei, nici în lumea pornografilor, a fost „Vărul Dionis". Ea s-a publicat în revista *Căminul nostru,* scoasă de prozatorul sămănătorist, d[omnul] I. Ionescu-Boteni.

Dar la această revistă colabora și iubitul meu dascăl de limba română, d[omnul] Ștefan Pop, actualul director al Colegiului Național Sfântul Sava. Boteni, care ținuse să mă cunoască personal, i-a comunicat secretul. Și dascălul meu, când intra acum în clasă, la frumoasa-i oră de română și când mă punea să-mi citesc temele școlare, pe care îi plăcea să le înfățișeze ca model clasei, mă învăluia cu o privire în care era și bunăvoință și încurajare și nu știu ce neprihănită complicitate. Parcă zicea: „Știu totul, dar tu scrie mai departe fără grijă ! Eu îți voi păstra secretul !"

Și într-adevăr, până am absolvit Seminarul Central, n-au știut de lucrurile acestea decât cei doi colegi ai mei, pedagogul și profesorul meu, d[omnul] Ștefan Pop. Pseudonimul Nichifor Crainic s-a născut astfel dintr-o infracțiune, cu totul nevinovată în fond, la disciplina severă a școlii unde am învățat.

Târziu de tot, după război, am fost nevoit să-l legalizez și să fac din el un nume adevărat. Scosesem câteva cărți, dirijasem reviste, întemeiasem ziare. Nimeni nu mai cunoștea vechiul meu nume de familie. Chiar foștii colegi de școală mă strigau acum cu pseudonimul literar. O împrejurare deosebită m-a silit să-l legalizez:

La întemeierea familiei mele, având nevoie de un împrumut, m-a girat marele industriaș român și vechiul meu prieten, D. Mociorniță. Când am iscălit polița *Ioan N. Dobre,* el a făcut ochii mari de nedumerire.

– Ce faci, dragă ? Râzi de mine ?

Nici prin gând nu-i trecea că mă cheamă altfel decât Nichifor Crainic !

O COLABORARE NECUNOSCUTĂ A LUI VICTOR BRĂTULESCU

Bibliografia ca și biografia istoricului, prozatorului, cărturarului și memorialistului Victor Brătulescu (n. 11 noiembrie 1899, Podul Doamnei, jud. Giurgiu – m. 5 februarie 1976, București) nu sunt cunoscute, în detaliu, așa cum s-ar cuveni unui autentic cercetător, care s-a format la *școala lui Nicolae Iorga.*

Instruit temeinic în câteva licee din București, precum *Sfântul Gheorghe*, *Dimitrie Cantemir, Matei Basarab, Sfântul Sava* și *Gheorghe Lazăr,* precum și *Seminarul Central*, absolvent al Facultății de Litere și Filosofie din același oraș, la care se adaugă și un strălucit doctorat în istorie, coordonat de Nicolae Iorga, Victor Brătulescu a fost unul dintre cei mai buni cunoscători ai manuscriselor religioase de la noi.

A fost, în același timp, unul dintre cei mai fideli, mai harnici și mai competenți colaboratori ai lui Nicolae Iorga care avea o desăvârșită încredere în caracterul și noblețea lui Victor Brătulescu.

La o distanță de aproape două decenii de la finalizarea studiilor liceale de la Liceul Sfântul Sava, Victor Brătulescu elaborează și publică o evocare despre *Începuturile Societății literare „Ion Heliade Rădulescu"*[6], în cadrul căreia a citit proza *Pe malul Neajlovului.*

Societatea literară „Ion Heliade Rădulescu" a fost înființată de către unii dintre cei mai talentați elevi de la secția modernă a Liceului Sfântul Sava, iar dintre profesorii de «emoții estetice» care s-au ocupat, în chip nemijlocit, de lucrările literare care se citeau în ședințele *Societății literare „Ion Heliade Rădulescu"*, amintim pe Gheorghe Adamescu, Raul Teodorescu și Nicolae Georgescu-Tistu.

Uneori participa și profesorul Ștefan Pop care, pe atunci, era directorul Liceului „Sfântul Sava" și care era un intelectual dintre cei mai receptivi la evoluția tinerelor talente.

În această evocare, nesemnalată până acum, mai sunt amintiți profesorii Ioan S. Floru, Ion Grama, precum și elevii Radu Budișteanu, Alexandru Vianu și M.A. Constantinescu, pictorul și „sculptorul de astăzi Mac" și, de asemenea, pianistul Ion Filionescu.

Se impune să menționăm că în această evocare autorul face trimitere la debutul său literar, cu o poezie, în *Revista Tinerimii* din 1920, fapt confirmat și de informațiile existente în „Chestionarul" lui Gheorghe Cardaș[7] din 28 ianuarie 1967.

*

Începuturile Societății literare „Ion Heliade Rădulescu"

Era prin luna noiembrie 1918. Pe atunci Colegiul Național Sf[ântul] Sava era adăpostit într-o școală de fete, din strada Barbu Catargi.

Elevii, risipiți pe unde îi apucase vârtejul războiului, se întorceau cu dor la școala pe care o lăsaseră cu doi ani înainte. Profesorii, câți mai rămaseră în viață, se adunau și ei la această *alma mater*, care nu fusese cruțată de pârjolul ocupației dușmane. În locul directorului, plecat pe front, era d[omnul] Ion Floru, profesorul nostru de istorie, om bun și pe atât de îngăduitor pe cât era de înflăcărat când noi elevii, vrând să facem o manifestație unor francezi, ne asculta și pornea cu noi la gară, împreună cu răposatul Ion Grama, profesorul de limba latină și alții. Firește, asta însemna suspendarea cursurilor pentru după-amiaza aceea și prilej pentru noi ca împreună cu studenții și cu mulțimile bucureștene să pornim pe Calea Victoriei, pe la Ateneu, Palatul Regal, până la Cercul Militar, de unde porneam apoi spre Palat, unde strigam *ura* până răgușeam. O lume întreagă lua parte la această sărbătoare tinerească și cânta în rând cu noi cântece patriotice, unele mai bine, altele mai prost, după cum se întâmpla și după cum îl ajutau puterile pe fiecare. De multe ori am jucat noi *Hora Unirii* în piața și curtea Palatului, la statuia lui Mihai Viteazul și în fața Cercului Militar, de unde cu câteva zile înainte, cu un curaj de nebuni, o mână de elevi, înfruntând garda germană, care s-a strecurat strategic prin Cișmigiu, spre Gara de Nord, a luat mitraliera de pe terasa Cercului Militar și a purtat-o în triumf pe toată Calea Victoriei.

Cred că era în dimineața zilei în a cărei după amiază am întâlnit aproape de Teatrul Național un căpitan în uniformă franceză, care însă vorbea românește cu un domn, venind spre Palat. Cum l-am întâlnit, n-am mai așteptat nici semnul lui Botez, un coleg voinic, azi ofițer, nici vreun alt îndemn: ne-am repezit ca unul, l-am urcat pe umeri și am pornit spre Palat cu dânsul.

– „Fiți cuminți, măi băieți", ne-a sfătuit căpitanul nostru, căci nemții nu plecaseră cu totul din București, dar ți-ai găsit, lumea s-a grămădit împrejurul nostru și câțiva au recunoscut în uniforma franceză pe domnul Victor Antonescu, ministrul de Finanțe de astăzi. Ce a urmat, nu se poate descrie: a vuit strada de urale clocotind până departe și de bucurie am plâns cu toții: tineri și bătrâni.

Era primul sol al biruințelor noastre, la capătul atâtor suferințe, venise cu avionul de pe frontul francez, din Bulgaria.

Pe la începutul lui decembrie s-a întors din Moldova și directorul liceului, domnul Ștefan Pop, pe care l-am văzut pentru întâiași dată la biserica Sf[ântul] Spiridon, în ziua patronului liceului nostru, la Sf[ântul] Sava, la 5 decembrie 1918, cu prilejul aniversării de 100 de ani a școlii românești, a lui Gheorghe Lazăr. Cu figura blândă, bine legat, cărunt, cu mustața blondă, în uniformă de maior de artilerie, nu ne mai săturam privindu-l. Îl căutam în mintea mea de copil, să-l pot apropia de chipul zugrăvit de colegi și-l întrezăream încă printre figurile din „Icoanele vremii" de Nichifor Crainic.

În astfel de împrejurări a apărut firească propunerea lui Radu Budișteanu de a se înființa o societate literară cu numele lui Heliade Rădulescu, la care elevii să vină cu producții originale, în versuri sau în proză. Au urmat discuții multe împrejurul sobelor din clasa mea, a cincea și din clasa a șaptea, în care era Budișteanu. Printre cei dintâi care s-au înscris în societate am fost eu și colegul meu de bancă, Alexandru Vianu, un spirit cumpănit, critic obiectiv la Societate și bun camarad. Cred că prima ședință s-a ținut în jurul vacanței de Crăciun, pe cât stau să-mi amintesc.

Trebuie să fie pe undeva pe acasă, la țară la mine, programele acelor ședători, pe care le-am păstrat cu sfințenie, căci ele îmi amintesc cele dintâi dibuiri în literatură și toată strădania noastră de copii de a face un lucru bun.

Câtă grijă nu ne dădea apropierea ceasului, când în fața domnului director, a profesorilor și a elevilor, trebuia să citim o bucată originală. Atunci am venit și eu cu o schiță, intitulată „*Pe malul Neajlovului*", pe care mi-a citit-o la ședătoare Radu Budișteanu, căruia i-am fost foarte recunoscător, că m-a scutit de o emoție cum n-am avut de multe ori în viață.

Schița a plăcut, domnul Ștefan Pop m-a lăudat, iar domnul Adamescu, vrând să mă cunoască mai bine, m-a făcut să mă ridic, de unde parcă eram lipit și să mă apropii. Eram mulțumit de succesul lui Budișteanu, dar știu că mă roșisem și nu mai vedeam bine. Aplauzele publicului nostru școlăresc și zgomotele făcute cu picioarele de colegii mei, bucuroși și ei de succes, parcă le aud și acum.

Ședătorile noastre cuprindeau și bucăți de muzică aleasă și cel care a dat dovada talentului său, încă de pe atunci, a fost pianistul de azi, colegul nostru Ion Filionescu. Tot acolo a debutat și violoncelistul Cocea, elev la Sf[ântul] Sava.

Recita frumos M. A. Constantinescu din clasa a șaptea, sculptorul talentat de astăzi, Mac; lui i-am rămas dator și astăzi o poezie, pe care mi-o cerea pentru una din ședătorile din toamna anului 1919. Și doar încercasem eu să compun de hatârul lui Mac și în cinstea cuiva... o poezie, a cărei inspirație o căutam noaptea cu lună plină, printre duzii Seminarului Central, pe aleea din vârful dealului, de pe care orașul luminat și potolit părea muiat în ape de argint. Cred că o am în același caiet, în care păstrez schița de mai sus, scrisă înghesuit și îndreptată cu creionul în vreo două locuri de Budișteanu. Într-un loc, știu că el vrea să scriu „ghioace" în loc de „ghioage" și poate că așa a și apărut în *Revista Tinerimii*, unde mi-a publicat-o colegul Vianu, în iarna aceea, în 1920.

Scria nuvele cu un caracter prea realist un coleg, Drăgănescu, mult mai poetice, unul Ștefănescu, de care nu mai știu ce s-a făcut.

Primăvara, următoare începuturilor Societății noastre, ne-am mutat la liceul Lazăr, unde eu am urmat puțin, fiindcă am dat examen particular de clasa a cincea, iar într-a șasea până la sfârșitul anului nu m-am putut înscrie, fiind prea târziu. Fiind aproape de București, veneam des și mergeam la ședătorile societății. Pe acea vreme ședințele de comitet se țineau după ședătoare, într-o sală de la etaj, dinspre bulevardul Schitu Măgureanu.

Într-o seară, s-a întâmplat ca discuția să dureze, spre marea supărare a servitorului Ion Cupa, care aștepta să ieșim pentru ca să mături. Văzând el c-o să întârzie, a intrat peste noi și a început să mături, ridicând praful. Noi, băieți cuminți, l-am rugat să mai aștepte nițeluș, că isprăvim, dar omul n-a vrut și văzând că n-o să-i fie moale – că ne cam întărâtasem – s-a repezit pe ușă, ne-a încuiat în sală și a dat fuga să cheme sergentul să ne dea afară, jăluindu-se că am vrut să-l batem.

Văzându-ne puși la opreală, am continuat liniștiți discuțiile noastre, până ce a venit Ion Cupa să ne descuie ușa. De data aceasta ne-am gândit să-l ciomăgim nițel, cu un baston de gimnastică, dar odată cu el venise și autoritatea întruchipată într-un sergent bătrâior, care ne-a poftit să trecem cu toții pe la comisariat.

Mergem cu toții, am zis noi înșiruindu-ne în urma lor, în timp ce servitorii, unii din vârful scării, alții de pe la jumătate, priveau la noi puțin cam pe sub sprâncene.

Bastonul cu pricina a ajuns după mai multe mișcări în mâna mea, care aveam datoria să-l arunc undeva în curte, căci zicea Budișteanu – viitor jurist – ciomagul ar putea să fie corp delict.

Tovarășii lui Cupa au băgat de seamă când eu mă îndreptam grăbit spre [i]ețirea ce da în Cișmigiu, lăsând pe ceilalți să meargă spre ușa principală, s-au înșirat după mine.

– Puneți mâna pe el, am auzit în urmă.

Ce puteam să mai aștept ? Am rupt-o la fugă, am dat în Cișmigiu, am azvârlit ciomagul în niște lilieci, am trecut trotuarul pe partea de dincolo și cu inima bătând, priveam cum mă caută prin tufe oamenii lui Cupa.

Bănuind că au să mă urmărească, m-am depărtat spre Dâmbovița, cu gândul să mă duc liniștit acasă, la Seminarul Central, când mi s-a părut că vine unul după mine. Nu cred că era urmăritorul meu, dar m-am temut și am luat-o iar la fugă, mi-am făcut o cruce la Mihai Vodă, alta la biserica Albă – Postăvari – unde s-a rugat și Mihai Viteazul, când îl ducea la moarte, m-am rugat în gând la Antim, ceva mai mult la Sf[ântul] Niculae, din bulevardul Maria – pe vremea aceea, neștiind drumul cel mai drept – băteam pe cel mai cunoscut, făcând ocoluri mari și când într-un târziu am ajuns acasă, am apucat eu întâi și am spus gazdei: „Să nu dea Dumnezeu omului, cât poate să fugă". Apoi le-am povestit tot, am mâncat și m-am culcat trudit.

Dar când ne-a mutat în cuibul nostru la Sf[ântul] Sava, atunci am început cu puteri înnoite activitatea la Societate, ținând ședători săptămânale, sub calda îndrumare a d[omnu]lui director, care n-a lipsit mai de la nici o ședătoare.

Zi de zi și an de an societatea literară înființată de noi a crescut, sub ochiul veghetor al domnului Ștefan Pop, care s-a îngrijit ca în fiecare an un profesor de limba română să ajute la îndrumarea activității. La început a fost domnul profesor Adamescu, adevărat ctitor al Societății, apoi o vreme a fost domnul profesor Raul Teodorescu, iar de câțiva ani de la plecarea domniei sale se ocupă cu îndrumarea societății, domnul N. Georgescu-Tistu, harnic dascăl și cu mult entuziasm tineresc.

Se împlinesc optsprezece ani de atunci, Societatea merge tot mai bine și val după val, ca talazurile mării, vin tinerii care ne mână pe noi înainte, pentru că după ei vin alții, după cum este rostul lumii acesteia.

La cele câteva ședători din anul acesta, la care am luat parte, m-am simțit bine, ca în vremurile de acum aproape două zeci de ani, m-am bucurat și am zis: Dă-i, Doamne, zile multe directorului nostru, că bun om este și de toate se îngrijește în via ce i-ai încredințat-o, Amin !

Victor Brătulescu
Profesor

---

[1] Lucia Toader, *Mircea Dem. Rădulescu.* [*Fișă de istorie literară*] în *Dicționarul general al literaturii române. Ediția a 2-a revăzută, adăugită și adusă la zi*, București, Editura Muzeului Literaturii Române, 2020, p. 782-783 + 1 foto-bust Mircea Dem. Rădulescu. (*Academia Română*).

[2] Nichifor Crainic, *Povestea unui nume literar* în *Revista Colegiului Național „Sfântul Sava". Număr festiv. Zece ani de apariție*, 1936, p. 16-17.

[3] Constantin Diculescu (1880-1936), profesor universitar la Universitatea din Cluj. Istoric. Doctor în istorie. Colaborator al lui Sextil Pușcariu la *Muzeul Limbii Române* și la revista *Dacoromania.*

[4] Ștefan Pop (1876-1937), profesor, director al Colegiului Național „Sfântul Sava", autorul unui *Dicționar ortografic al limbii române* și a unei schițe monografice a Colegiului „Sfântul Sava" publicată în revista *Boabe de grâu.*

[5] Mihail Straje, *Dicționar de pseudonime, alonime, anagrame, asteronime, criptonime ale scriitorilor și publiciștilor români*, București, Editura Minerva, 1973, p. 180. (*Nichifor Crainic*).

[6] Victor Brătulescu, *Începuturile Societății Literare* „Ion Heliade Rădulescu" în *Revista Colegiului Național „Sfântul Sava". Număr festiv. Zece ani de apariție*, 1936, p. 27-29 + 1 foto – *Profesorii și absolvenții Colegiului – seria 1921.*

[7] Victor I. Brătulescu, *Răspunsuri la „Chestionarul" lui Gh. Cardaș* în *Documente literare.* [*Volumul*] *1.* București, Editura Minerva, 1971, p. 418-419. (*Studii și documente*).

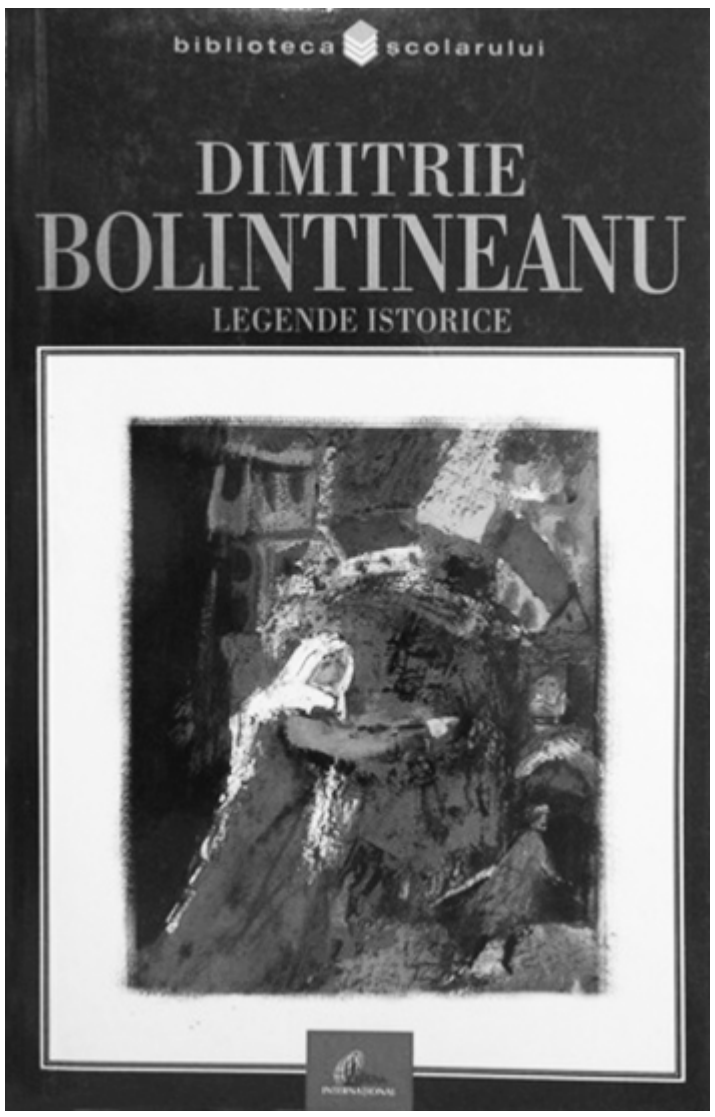
ETNO-LOG

Dimitrie Bolintineanu și mitologia națională

Doana-Ruxandra Fruntelată

Etimologic, cuvântul „mit” provine din limba greacă veche, în care *mythos/ μῦθος* înseamnă „cuvânt rostit, discurs”; în *Iliada*, apare opus lui *ergon* = „muncă”, iar în *Odiseea*, asociat cu *epos* = „ceva despre care se vorbește”. Un alt sens, pe care-l găsim în tragediile lui Sofocle, este acela de „zvon, veste”; în *Istoriile* lui Herodot, cuvântul „mit” desemnează o relatare confirmată de mărturii, așadar, aflată în circulație în tradiția orală; Platon înțelege prin „mit” fie „obiect al discursului sau conversației”, fie „relatare fabuloasă”, „poveste” (Pentru sensurile cuvântului *μῦθος* în limba greacă veche, *v.* Anatole Bailly, *Le grand dictionnaire Grec-Français*, rédigé avec le concours de E. Egger, ediție revăzută și notițe de mitologie și religie de L. Séchan, 2000, Hachette, Paris, *s.v.*).

Coperta antologiei din care au fost extrase citatele. Sursa: domeniul public.

În opera lui Platon apar primele referințe critice la „mituri” și „făcătorii” lor (*mythopoioi*), cei ce „mitologizează”, adică își pun ideile într-un spectacol epic, în stilul „aedic” al rapsozilor (Maria-Luiza Dumitru Oancea, *Mitologie greco-romană*. Curs atelier, Institutul de Studii Clasice, Editura Universității din București, 2010, p. 32-33). Însă, așa cum s-a observat în urma studierii narativității în culturile populare tradiționale, există mari povestitori care nu „performează” la modul profesionist, ci doar pentru cei apropiați, din familie și din comunitate, fiind înzestrați cu darul străvechi al făuririi lumilor din cuvinte și al așezării experiențelor particulare – ale lor și ale altora – în modele de sens universal recunoscute.

În cadrul mai larg al narativității indispensabile omului, etnologii înțeleg prin „mit” un mod de gândire analogic-simbolică, specific atât „primitivilor”, pentru care „lumea cea gândită” avea „ființă”, cât și copiilor, ce nu fac o distincție calitativă între realitatea imaginată, interioară și aceea măsurabilă fizic, exterioară. Observăm, însă, că această facultate a „gândirii sălbatice” (așa cum o numea Claude Lévi-Strauss) s-a păstrat și la omul contemporan, care se raportează, cu aceeași fascinație ca și strămoșii săi, la „poveștile” primordiale despre supranatural, îmbrăcate astăzi în haina „de consum” a filmelor cu eroi extraordinari, a jocurilor pe computer, a comunităților *ad-hoc* de fani (ai unor vedete din varii domenii ale vieții artistice și sociale, ai unor „aventuri extreme” frizând depășirea limitelor, ai *legendaria* virtuale ș.a.m.d.).

Cu toate că unii etnologi afirmă că putem vorbi și despre „mitologii” create în oralitate, opinia noastră este aceea că miturile devin „mitologii” doar odată cu scrierea lor, când sunt ordonate și epurate de excrescențele ambigue sau difuze și se transformă în sisteme de sensuri ce comunică mesaje integral inteligibile. Printr-o astfel de „sistematizare”, mitologiile linearizează, oarecum, miturile, deși bogăția lor simbolică întreține iluzia că au adâncimi și suprafețe. După cum spune profesorul Silviu Angelescu: „S-a crezut, multă vreme, că o mitologie este un sistem unitar, coerent, asemănător, oarecum, cu sistemul limbii. În realitate, marile mitologii au căpătat acest aspect unitar în urma prezentării lor de către mitografi ce le-au fixat prin scriere cu mult înaintea erei creștine” (Din răspunsul la dezbaterea privind mitologia românească, inițiată de I. Oprișan în 1986 în „Revista de Istorie și Teorie Literară”. I. Oprișan, „În dezbatere – mitologia românească”, p. 411-542, în *La hotarul dintre lumi: studii de etnologie românească*, București, Editura Saeculum I.O., 2006, p. 421).

Acceptând că mitologiile sunt raportări cărturărești la miturile și „mitologizările” purtătorilor de tradiție orală din orice cultură, înțelegem, totodată, că tocmai pentru că au legătură cu „fibra” mitică a omului generic, mitologiile intelectualilor au o funcție fondatoare a conștiinței colective. După *Iliada*, *Odiseea*, *Eneida* sau *Infernul* – pentru a da numai câteva exemple celebre din paradigma europocentristă occidentală – gândirea noastră despre Grecia, Roma ori imperiul creștinătății apusene se altoiește cu sentimentul unei aderențe profunde la valorile identitare ale popoarelor idealizate în operele literare. Astfel se explică, desigur, și miza alcătuirii „epopeilor” savante în perioada romantică a „construcției națiunilor” din secolul al XIX-lea.

În galeria „părinților” pașoptiști ai mitologiei românești, Dimitrie Bolintineanu a urmat în operă, consecvent cu vocația și idealurile lui, un adevărat program de glorificare a istoriei neamului și a personalităților marilor conducători, ridicând valorile tradiționale și naționale în orizontul unui patetism sublim, greu de înțeles pentru cei născuți mai târziu, într-o țară „gata făcută” de înaintașii lor.

Recitim câteva dintre „legendele istorice” publicate de Bolintineanu începând cu anul 1858 (când apare volumul *Legende sau basme naționale în versuri*) și reunite în antologia Dimitrie Bolintineanu, *Legende istorice: versuri*, colecție inițiată și coordonată de Anatol și Dan Vidrașcu (concepția grafică a colecției: Vladimir Zmeev, coperta de Isai Cârmu, ilustrații de Emil Childescu, „Biblioteca școlarului”, serie nouă, nr. 219, Grupul Editorial „Litera”, Chișinău, Editura „Litera Internațional”, București, 2001).

„Ce e viața noastră în sclavie oare ?/ Noapte fără stele, ziuă fără soare./ Cei ce rabdă jugul ș-a trăi mai vor,/ Merită să-l poarte spre rușinea lor !/ Sufletul lor nu e mai presus de fierul/ Ce le-ncinge brațul, iau de martur cerul !/ Dar românul nu va câmpuri fără flori,/ Zile lungi și triste fără sărbători” (D. Bolintineanu, „Cea de pe urmă noapte a lui Mihai cel Mare”, în *Legende..., op. cit.*, p. 12).

„Cel ce a sa viață țării sale-nchină/ Piere ca lumina într-a sa lumină/ Ce e-n viața țării viața unui om ?/ Ce e-n primăvară floarea unui pom ?” („Mircea la bătaie”, în *Legende..., op. cit.*, p. 18).

„De deșarte vise să nu ne-nșelăm/ Moarte și sclavie la străini aflăm./ Viitor de aur țara noastră are/ Și prevăz prin secoli a ei înălțare./ Însă mai-nainte trebuie să știm/ Pentru ea cu toții martiri să murim !/ Căci fără aceasta lanțul ne va strânge/ Și nu vom ști încă nici chiar a ne plânge !” („Mircea cel Mare și solii”, în *Legende..., op. cit.*, p. 22).

Dimitrie Bolintineanu - propovăduitorul libertății române. Sursa: domeniul public.

„Domnii mari nălțară sfinte monastiri/ Să aminte țării zile de măriri./ Tu le surpi, o, doamne ! Tu nu le-nțelegi,/ Căci tu nu ai fapte de urmași să legi./ Când un domn la aur inima-și robește,/ Tronul se degradă, țara veștejește” („Monastirea Putna”, în *Legende..., op. cit.*, p. 35).

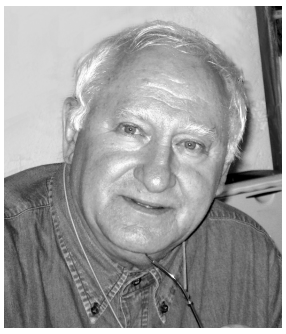
„Trage-ți înc-o dată spada fulgeroasă/ Țară de mari fapte, țara mea frumoasă./ Un minut în viață tu te-ai odihnit/ Și pe păru-ți mândru florile-au pălit !” („Baia”, în *Legende..., op. cit.*, p. 43).

După cum știm, asemenea unor poezii eminesciene, și câteva dintre „legendele istorice” scrise de Bolintineanu au intrat în „folclorul școlar parodic” al literaturii române, „Muma lui Ștefan cel Mare” fiind, probabil, exemplul cel mai cunoscut. Prefacerea comică a versurilor lui Bolintineanu confirmă, desigur, seducția pe care forma lor armonioasă a exercitat-o asupra receptorilor, aceștia transformând, după măsura „hazului” propriu, un conținut care li se părea inadecvat.

Necesitatea de raportare prin parodiere la o viziune artistică depășită poate produce, după cum știm, capodopere, așa cum sunt *Don Quijote de la Mancha* sau *Țiganiada*, pe care le-am putea privi, în mare, ca pe niște „anti-epopei” naționale. În cazul operei lui Bolintineanu, însă, parodia a rămas la un nivel trivial și totuși reprezentativ pentru impactul profund al discursului lui profetic și rapsodic asupra unei conștiințe publice marcate definitiv de „mitologia națională”.

Chiar dacă, între timp, patriotismul s-a demonetizat prin clamare demagogică în arena politică iar sentimentalismul romantic nu a mai „consunat” cu retorica la modă, creația lui Dimitrie Bolintineanu ne impresionează și astăzi, asemenea celei a lui Nicolae Bălcescu sau Mihai Eminescu, în primul rând prin autenticitatea trăirii idealului național, până la ardere de sine.

O strachină de grâu

Don Andreiță

Întorși la Perilești, satul natal, cea mai mare bucurie o trăi bătrâna lor mamă și soacră, văduva Anica. „Mă luase pustiul, maică, și uitam de mine cu ceasul, nici nu știam pe unde mă umblă, pe ce căi nebătute îmi chinuia gândul mai rău ca picioarele, dar tot pustiul mă aducea înapoi, la celălalt pustiu, de acasă. Bine că veniră ți, că nu sunt sigură cât mai răbdam, și mă găseați lângă Ion, în deal, la crucea lui cu groapa goală, s-o umplu cu mine". Se bucurară și ei, se îmbrățișară și plânseră împreună. Se bucură frate-su Chițu, cu care făcuse războiul și cu care, acum, împărțeau aceeași bătătură. Se bucurară și oamenii satului, că le venise înapoi *legea dreaptă*, atât cât putea fi ea de dreaptă, dar nu mai puțin – asta apreciau ei la *notarul-omul legii*.

Un timp, viața înaintă ușor și frumos. La primărie, Marin Antoniță refuză biroul în care stătuse fostul notar, o încăpere mare, de să faci nuntă-n ea; își pregăti vechea odăiță, de secretar, în care se simțise bine și ca notar – iar în hardughia asta, zise el, aduceți niște scaune, să stea oamenii când vin cu treburi, nu să adaste-n picioare, pe trepte, pe ploaie sau arșiță. Acasă, bătrâna mamă Anica nu-și mai găsea astâmpărul. Florica înflorea. Și-au dus-o așa mai mulți ani. Cu o mică ciupitură de soartă, la începutul războiului, ăsta, al II-lea, când Marin Antoniță fu concentrat două luni, apoi lăsat la vatră; făcuse primul război, la Mărășești, pe atunci secretar de primărie și sublocotenent de infanterie, iar pe deasupra, depășise și anii ca vârstă încorporabilă.

Soarta, adică Dumnezeu, își arătă încă o față, semn că nu i-a uitat – și-i iubește: după cincisprezece ani de căsătorie, chiar în pragul războiului, li se născu un fiu, căruia ei îi puseră numele Emil, după o ciondăneală cu nașul, care ținea să-l cheme Vasile, ca pe el. Emil, se împotrivise tatăl, înseamnă om bun și blând și gingaș – așa auzise el pe un profesor la Liceul Militar „Mihai Viteazul" din Târgu Mureș, unde lucrase câțiva ani, imediat după război, ca ofițer de administrație.

Emil s-a născut în ziua de 11 iunie 1939 – duminica, la ora 2 după-amiază, îi precizase mama Florica mai târziu, când se făcuse mare și începuse să înțeleagă cât de cât viața.

Urmă războiul, al doilea, pe care familia notarului Antoniță îl trecu în rând cu toată lumea; când mai greu, mai apăsător, când mai puțin apăsător. Iar după război, se așternu dezastrul bolșevic, comunist – de care nu scăpă nici lumea, nici notarul Antoniță. Prima lovitură pentru notar veni odată cu desființarea primăriilor și transformarea lor în *sfaturi populare*. Cu acest prilej, dispără și funcțiile de primar și notar; apără altele noi, de Președinte și Secretar, de Sfat Popular. Pe Antoniță, nesigur politic, îl expediară la starea civilă, sector nou-înființat, ca referent; să țină socoteala morților și-a născuților, să elibereze certificatele necesare, alte daraveli și încurcături ce s-ar ivi.

Dar timpul, nerăbdător, se precipita. Comunismul bolșevic pârjolea totul: pământuri, roade, flori, obiceiuri – și însămânța, în loc, niște buruieni cu miros înșelător de parfum. Țăranii – deznodați de muncă și datorii. Cotele – cu astea pornise să le frângă șira spinării statul popular, al Republicii Populare, înființate după 30 decembrie și abdicarea regelui. Cotele se fixau pe suprafața de pământ deținută de proprietar și constau în foarte multe produse, indiferent dacă le cultiva sau nu țăranul respectiv: mai întâi, desigur, grâu și porumb. Grâul era ridicat direct de la arie și trimis cu căruțele, șapte kilometri, la Baza CFR Bălteni; mai multe magazii, din care era încărcat în vagoane plumbuite, cu direcția URSS. (*URSS bastion al păcii e* ! – strigau prin sat cinci-șase inși, foști slugi la Massu și la Colonelul Dinu, agitând un steag roșu). Cei care aveau patru-cinci hectare, rar se întorceau de la arie c-un sac de grâu. Porumbul era săltat din bătătura omului; după ce era cules în câmp, adus acasă și depănușat – hop ! și delegatul Sfatului Popular cu căruța ! Cam așa se întâmpla și cu cotele de orz și floarea-soarelui. Veneau, la rând, cotele de carne, pe categorii: porc, vită, oaie/capră, păsări. Nu conta că ai sau nu în bătătură așa ceva; cumpărai și dădeai; uneori, era acceptată contravaloarea în bani, la prețul pieței. Cota de struguri era transformată în vin. Câțiva ani, au fost și cote de tutun și de bumbac, plante improprii locului, dar obligați, țăranii, să le cultive (în totală pagubă). Era o jale de la un capăt la altul al satului; o jale mocnită; cine se încumeta s-o dea pe față se pomenea noaptea cu duba neagră la poartă, care-l lua cu ea – și nu se știe când și cum avea să se mai întoarcă.

Necazurile nu-l scutiră nici pe Marin Antoniță. După trei-patru ani de referent la starea civilă, se trezi scos la pensie, pe neanunțate. Se grăbea să-i ia locul un proaspăt membru de partid (Comunist devenit Muncitoresc, prin unirea cu social-democrații lui Voitec) – patru clase primare, abia de putea să se iscălească, dar tocmise un elev cu scris frumos, ca să-i completeze certificatele pe care le elibera.

Acasă, sărăcia se iți mai mult; cotele scuturaseră bătătura, podul casei și magazia; leafa îi mai ținuse la suprafață, iar acum, pensia îi scufundă tot mai apăsat în neajunsuri. Și, de parcă n-ar fi fost suficient, nu întârzie să apară și momentul-ghilotină: i se tăie și pensia – și fu încadrat la categoria chiaburi, din cea de țărani mijlocași. „Nu se poate, tovarăși – se indignase Țîntoc, secretarul de partid – opt hectare ? șaisprezece pogoane ! Ăsta-i pământ, nu glumă, tovarăși !... și doar mijlocaș ? Unde-i lupta noastră de clasă ?". Și lupta de clasă își spuse cuvântul, ascuțindu-se.

Dar, cum se făcu, cum se-ntâmplă, că tot cele opt hectare de pământ îi scoaseră la liman. După mai multe memorii adresate la toate nivelele – în care arătă că hectarele acuzate nu fuseseră nici moștenite, nici cumpărate, ci proveneau din împroprietărirea de război, cinci, iar celelalte trei, zestre de la nevastă; pe lângă faptul că în familie apăruseră încă trei copii: Constantin, Gheorghe și Maria – veni decizia de scoatere de la chiaburi și trecere înapoi, la mijlocași. Iar Sfatul Popular (căruia oamenii continuau să-i zică tot primărie) ținu decizia un timp în sertar, câteva luni, acolo, atât cât să-l facă să dea un rând de cote (evident, mărite) în starea de chiabur.

După alt timp – alte memorii, plângeri, audiențe – îi fu recalculată și pensia; ieși mai mică, dar îi fu dată.

Greul casei căzu pe umerii Mamei Florica. Fostul notar Marin Antoniță, după ce-l făcu de râs vânzătoarea Ghițuria, la cei câțiva mușterii cu țoiu-n mână de dimineața până seara, c-a ajuns să-și cumpere țigări pe ouă – cei doi copilași pe care-i trimitea zilnic la *mat* (Monopol-Alcool-Tutun) nu păstraseră secretul – se închise tot mai mult în sine, meditativ și monosilabic. Dorul țigării, însă, nu l-a dus: nepotul Mărin, fiul lui frate-su Chițu, îl aproviziona cu păpuși de tutun verde din câmp, pe care le tăia mărunt-mărunțel, le usca la soare și-și făcea câte-o țigară cât o lulea, din care trăgea o juma de zi; tușea, se-neca și din nou trăgea. Demn, însă, în această tuse suspectă.

Notărița – cum i se adresau, cu simpatie și respect, oamenii – lăsă conciul la o parte (că tot nu se fălise cu el; nu ieșea din modestia firească a femeii de la țară) și se înhămă la căruță. Își aminti că maică-sa, de la care deprinsese puțina croitorie, în scurtul timp cât fuseseră împreună, o învățase cum să croiască și să coasă izmene pantalonești, lucru neștiut pe Valea Iminogului. Se instală la mașina (zestre) Singer, și comenzile nu întârziară. Femeile satului voiau să-și primenească bărbații cu izmene ca la oraș. Câștigul, modest, ajuta la traiul casei: câteva ouă, o felie de brânză, mai rar un pui de găină – și încă și mai rar, puțini bani.

Tot cam pe-atunci căzu altă belea peste sat: obligația de-a crește viermi de mătase. Statul venea cu semințele și țăranul cu munca. Fiecare casă avea cel puțin o odaie amenajată special, cu mese acoperite cu ziare, pe care ronțăiau frunză de dud și se împlineau prețioasele omizi. Trebuiau hrănite de trei ori pe zi cu frunză proaspătă, numai de dud – și sarcina aceasta era a copiilor, care se cățărau ca maimuțele în copaci, cu sacul de gât. Când viermii ajungeau la maturitate (Emil nu-și mai amintește după câte săptămâni) începeau să se învelească într-o gogoașă, pe care și-o tricotau din fir de borangic – și-n care, când totul era împlinit, se cufundau în somnul cel lung. (De aici, și expresia „l-a cuprins/l-a luat *somnul mătăsii*", din care s-ar putea să nu te mai trezești). Din aceste gogoși, statul lua optzeci la sută, lăsându-i și țărăncii (că ei îi revenea, în familie, această muncă) atât cât să-și facă o ie, o maramă, o amintire. Și asta nu-i totul; din gogoși, trebuia extras firul de borangic – îndeletnicire în care se *specializase*, de nevoie, Florica, ajutându-se de câteva unelte anume: un rodan, o sucală, o vârtelniță, pe care se aduna firul de borangic extras din gogoșile moi, ținute într-o căldare cu apă fierbinte. Firul subțire, tras și modelat între degetul mare și arătător, tăia adânc în carne, pricinuind o durere care-o săgeta în tot corpul. Și, din nou: câteva ouă… o felie de brânză… Și demnitatea statuară a mamei, care făcea totul cu sentimentul firesc al unei îndatoriri de noblețe – și care, împreună cu demnitatea și modestia tatălui, alcătuiau o pereche deosebită, parcurgând cu spirit superior vicisitudinile veacului. Reflectând astfel, Emil avu brusc revelația că se trage dintr-o sărăcie aristocrată – stare care nu-l mai părăsi.

Gândul lui Emil alergă, în continuare, pe urmele durute ale mamei: drumuri, câmpuri, miriști, zloată – de i-au lăsat atâtea tranșee în tălpi și în suflet. O vede bătând calea orașului – și-și amintește cum, în clasa a IX-a de liceu, toamna (până să pățească pocinogul din primăvară, cu exmatricularea) se îmbolnăvise de icter mecanic, încât abia l-a salvat doctorul Ortopan de la spitalul din Slatina (care-l operase, pe când era elev la primară, de apendicită). Consultându-se, cei doi doctori mari și lați câți avea Spitalul Raional, i-au recomandat să mănânce un litru de lapte pe zi, timp de trei luni. Și vreme de trei luni de zile, săptămână de săptămână, mama Florica bătea drumul (ploaie, vânt, zăpadă) cu damigeana de-o vadră cu lapte-n spinare, cale de șapte kilometri, între Perilești și Gara Bălteni, de unde lua trenul până la Slatina, și încă doi kilometri până la gazda lui.

Dar ceea ce-l impresiona pe Emil până la lacrimi, de câte ori își aducea aminte, până la lacrimi și dincolo de lacrimi, în adâncul durerii, era amintirea acelei strâchini de grâu.

…Se treiera de câteva zile bune la arie – și în sat nu se oprea nicio căruță cu grâu. Cote grele, vremuri dogoritoare, oameni arși, înfricoșați de pelagra suferinței sociale, mai greu de îndurat decât pelagra mămăligii stricate ce le măcina pielea și ființa.

Căruțele treceau prin sat, coborând de la arie, străbăteau satul de la un capăt la altul – însoțite de milițieni și colectori – și se opreau la gară, la magaziile de tranzit, unde se eliberau de povară. Înainte de-a pleca mai departe, grâul era atent „cântărit", cât să te tragă magazionerul pe sfoara… cântarului – și tu să dai, să dai orice, numai să nu te scoată lipsă la cântar; ori, Doamne ferește, răuvoitor cu datoria față de stat.

Mama dăduse, în doi ani, salba moștenită de la mama ei. A dat-o, pentru ca hoțul de cântar să bată cât de cât exact.

A venit, apoi, anul când n-a mai putut, nu mai avea ce să dea. Cotele nu scădeau, însă. Vave, președintele colectivului, i-a zis din deal, de la arie, c-ar fi mai bine să te spânzuri, decât să te duci la gară c-o jumătate de căruță lipsă. Mama a privit la cele cinci căruțe cu grâu – loitrare cu cergă întinsă în patru colțuri; și-n cergă, aurul sudorii ei – și s-a luat după ele, flămândă, spre sat. În dreptul casei, a zis: „Hoo ! Opriți căruțele !". S-a mirat milițianul, a făcut fețe-fețe colectorul. Ea n-a scos un cuvânt. Boii așteptau, înjugați, cu privirea-n pământ Cu privirea-n pământ așteptau și cei care mânau boii – căruțașii. Mama a intrat în curte – și s-a întors cu o strachină luată dintr-un par. A înfipt-o în șalele ultimei căruțe, cea pe jumătate, și-a oftat: „Pentru pomana morților". Apoi, s-a răstit: „Acum, plecați !".

N-au trecut trei zile – și a fost *ridicată*. (Oh, cuvântul acesta, care nu însemna nici „arestare", nici „invitație"; ridicat, adică dispărut).

Sabotaj, furt din avutul obștesc – i s-a spus la Raion. Ea stătea încremenită, ca o zeiță albită brusc, detronată până și din amintiri.

Reîntoarsă acasă, o vreme n-a vorbit cu nimeni.

(Fragment dintr-un posibil, întârziat roman, „Banii miresei")

Societățile secrete – vectori de putere și influență (smart power) la nivel planetar. România în menghina intereselor geopolitice, geoeconomice și geostrategice ale ocultei internaționale

Gl.Bg.(r) Gheorghe DRAGOMIR
Președinte *Centrul de Etică și Strategii (CES)*
Membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România

Motto: *Cuvântul „secret" este inadmisibil într-o societate liberă și deschisă, iar noi, ca popor, intrinsec și din punct de vedere istoric suntem împotriva societăților secrete. Pentru că există împotriva noastră o conspirație monolitică și cruntă care se bazează în principal pe modalități ascunse, iar pentru a-și extinde sfera de influență se bazează pe infiltrare în loc de invadare, pe subversiune în loc de alegeri, pe intimidare în loc de liberă alegere. Este un sistem care a comasat vaste resurse umane și materiale pentru clădirea unei mașinării strâns unite și foarte eficientă economic, științific și politic. Operațiunile sale sunt ascunse, nu publicate, greșelile sunt îngropate, nu puse pe prima pagină, criticii săi sunt reduși la tăcere, nu lăudați. Nicio cheltuială nu este pusă sub semnul întrebării, nici un secret nu este dezvăluit. De aceea judecătorul atenian Solon a decretat ca fiind ilegal pentru orice cetățean să se sustragă de la controverse... Vă cer ajutorul pentru sarcina foarte grea de a informa și alerta poporul american, încrezător că împreună cu ajutorul vostru omul ce a fost destinat a fi liber și independent să fie într-adevăr liber și independent.* (Conferința de presă a președintelui J.F. Kennedy, octombrie 1961, de condamnare și demascare a Iluminati.)

Se cuvine a face unele precizări privind contextul în care regretatul președinte american a organizat această conferință de presă având drept obiectiv demascarea implicării masoneriei și altor organizații secrete sau „discrete", gen Iluminati, în modul de organizare spirituală a societății americane și de guvernanță la nivel planetar.

Concluziile exprimate public și solicitarea de ajutor din partea presei și societății civile pentru „ecologizarea" sistemului, aveau la bază raportul întocmit de un grup de experți independenți cu solide convingeri în valorile creștine și puterea democrației, care a evidențiat că însăși nașterea națiunii americane și a statului sunt creații ale elitei masonice provenită din Europa, care a „exportat" și sădit în solul fertil al Americii semințele diverselor ordine și obediențe ale masoneriei britanice, franceze, italiene, la nivelul comunităților etnice, pentru ca apoi să se extindă la nivelul cel mai înalt al tinerei democrații americane. Interesant că sunt puține exemple în istoria Americii de președinți, înalți demnitari civili și militari, bancheri, diplomați și politicieni, care nu s-au înrolat încă de pe băncile facultăților în puzderia de „frății" aparținând masoneriei, de unde să fie selectați și propulsați ulterior în poziții cheie, în structurile de putere și la nivelul societății civile, aceste organizații devenind cu timpul tentaculare, servind interesele marilor corporații care le asigura finanțarea.

Raportul făcea referire și la infiltrarea acestor societăți în cadrul serviciilor de informații și la nivelul structurilor de comandă ale armatei (inclusiv în marile centre de pregătire a viitoarelor elite militare), jurămintele prestate în interiorul acestor societăți prevalau jurământului militar pentru apărarea națiunii și Constituției americane. De fapt, ancheta viza activitatea clanului Dulles (Allen și Foster) care au subordonat CIA și respectiv Departamentul de Stat intereselor oculte prin înființarea unei adevărate rețele globale de ONG-uri, fundații, trusturi de presă, posturi ilegale de radio etc. (filiale ale unor ordine masonice) finanțate din fondurile secrete ale CIA și Departamentului de stat și folosite drept vectori de putere și influență, dar și drept instituții de acoperire pentru operațiuni „murdare" ale CIA, fără a fi supuse controlului guvernamental, civil sau parlamentar.

În acest context s-au scos la iveală o serie de nereguli în folosirea bugetelor acestor organizații existând date privind deturnarea de fonduri din partea fraților Dulles, îndeosebi a celor destinate organizării unor acțiuni „secrete" vizând răsturnarea de guverne, lovituri de stat, vânzarea de armament unor organizații paramilitare, răpirea de personalități politice incomode, asasinate.

Asemenea „operațiuni secrete" vizau îndeosebi state din America Latină, Orientul Mijlociu Extins, Africa, Asia, Europa, unde imediat după cel de-al Doilea Război Mondial se instalaseră la putere guverne de stânga, acțiunile CIA fiind motivate de stoparea influenței globale a socialismului de sorginte sovietic și maoist. Pe teritoriul Europei, CIA a înființat organizații paramilitare de dreapta (Gladio, Cagula, Acțiunea Franceză etc.), care funcționau pe principii clandestine, având drept obiectiv organizarea de acțiuni de intimidare și lichidare a unor lideri politici și sindicali, dar și ziariști suspectați de legături cu Moscova și Beijing.

De asemenea, regăsim influența ocultei americane și în finanțarea secretă a unor organizații separatiste din Europa (IRA, ETA, Liga Nordului ș.a.) pentru a slăbi coeziunea în interiorul CEE și a mări neîncrederea în viitorul acestui proiect economico-politic care se putea transforma într-un rival al intereselor americane.

La finalul anchetei, președintele J.F. Kennedy a dispus o verificare riguroasă a organismelor ilegale create de frații Dulles, selectând doar cele care prezentau utilitate pentru politica externă, însă existența lor a fost oficializată prin includerea lor în structurile guvernamentale care le asigura bugetarea, dar și controlul, restul organizațiilor fiind desființate.

La 29.11.1961, cel mai longeviv șef al CIA, Allen Dulles a fost decorat de președinte și forțat să demisioneze, iar CIA a fost supusă unui amplu proces de reorganizare, deși inițial președintele se pronunțase pentru: „spargerea CIA în mii de bucăți și aruncarea lor în vânt".

Gestul curajos al președintelui nu a rămas fără urmări, asasinarea sa la 22.11.1963 în Dallas-Texas, rămâne în continuare un secret bine păzit de structurile oculte care au devenit atotputernice și atotcuprinzătoare la nivel global, în ciuda promisiunilor actualului președinte de desecretizare a documentelor anchetei.

Paradoxul istoriei secrete americane este că Allen Dulles a fost desemnat să facă parte din comisia de anchetă Warren care s-a ocupat de cercetarea asasinării președintelui Kennedy.

De altfel, modelul american de integrare civilo-militară și influența sa (infiltrat de organizațiile secrete) a fost evocat de fostul secretar de stat la externe, Collin Powel, în oct. 2001 când declara: „ONG-urile americane constituie multiplicatori ai forțelor, fiind agenții politicii externe americane și instrumente de luptă împotriva terorismului. Marile ONG-uri americane sunt factori de putere și vectori de influență normativă americană, constituie pilonul esențial al unei strategii globale bazată pe dezvoltarea de rețele informaționale pentru dezvoltarea mijloacelor de putere inteligentă – smart power."

Iată că peste câteva decenii de la declarația de condamnare a societăților secrete și ONG-urilor create de frații Dulles, se recunoaște oficial că locul lor în arsenalul strategic american este bine definit, implicarea lor în jocurile geopolitice la nivel planetar este foarte important și în unele situații chiar esențial.

Astăzi, la nivel planetar sunt 40.000 ONG-uri internaționale, însă la nivelul SUA, Europa și China sunt de ordinul milioanelor (în Rusia sunt peste 400.000, iar în India sunt înregistrate două milioane de asociații și fundații), unele fiind înființate pe domenii de activitate: protecția mediului (Greenpeace cu 2,8 milioane susținători); respectarea drepturilor omului (Amnesty Internațional); apărarea și respectarea dreptului la educație a copiilor (UNICEF); creșterea și dezvoltarea conținutului educațional multilingv liber (Wikipedia Foundation); acordarea de ajutor sanitar în țările lovite de epidemii și pandemii (Medicins Sans Frontieres) etc.

Despre ocultism, politică și legăturile serviciilor secrete cu organizațiile inițiatice am mai scris și nu doresc să reiau problema, cu atât mai mult cu cât există o bogată literatură de profil, însă cred că este util cititorului să aduc în atenție câteva elemente definitorii privind rolul, locul și modul de implicare a acestora în rescrierea istoriei și în mișcările „surpriză" de pe tabla de șah a jocului planetar și cum se creionează noile hărți geopolitice, geoeconomice și geostrategice cu alianțe de conjunctură și geometrie variabilă, care proiectează viitorul omenirii în era Inteligenței Artificiale.

Grand Larousse definește o societate ca fiind „o comuniune de persoane supuse unui regulament comun sau având la bază convenții în vederea unei activități comune pentru apărarea intereselor lor", iar *Petit Robert* completează cu caracterul secret, adăugând: „a persoanelor care acționează în mod clandestin și în afară ordinei stabilite pentru a urmări scopuri subversive".

O societate este secretă prin modul de recrutare a adepților care sunt supuși unor ritualuri specifice și în legătură cu activitățile ce se desfășoară în interior, departe de „ochii" profanilor.

În 1946, sub numele mistic al demnitarului Ordinului Templierilor, eruditul M. Husson a publicat un studiu denumit: „Synarchie politique" (Ed. Medicis, Paris) în care distinge trei categorii de societăți secrete:

1. Societăți secrete inferioare printre care francmasoneria albastră, Societatea Theosofica; grupuri politice extremiste (troțkiști, maoiști); grupuri și mișcări separatiste etc., în care aderenții posedă mentalitatea de militanți, crezând sincer într-un ideal religios, filozofic sau politic. Aceste societăți sunt considerate și astăzi drept „mesageri ai nemulțumirilor populare în fața abuzurilor de putere și derapajelor de la democrație și statul de drept. Sunt un fel de avertizori de integritate ai societății civile, însă manipulate cu abilitate de «superiori» necunoscuți lor, care trag sforile și-i folosesc ca instigatori în declanșarea unor campanii de calomnie și acțiuni de stradă, de obicei violente. Acești adepți reprezintă de fapt masa de manevră și sacrificiu a păpușarilor care acționează din umbră".

2. Societățile secrete intermediare ai căror membri rămân necunoscuți nu numai lumii profane, ci și membrilor societăților secrete de bază. Aceste societăți își modifică, în funcție de împrejurări, numele și chiar structura, astfel că este greu de identificat. În aceste categorie pot fi menționate: Iluminati Bavariei, The High Brotherhood of Luxor, Edel-Weiss, Compagne du Saint-Sacrement, Kabaliștii de la Kehilla etc. În aceste grupuri, prin osmoză, controlează mecanismele esențiale ale statelor, că marile organizații mondiale ale politicii, economiei, finanțelor, alianțelor militare.

3. Societățile secrete superioare sunt în totalitate secrete, nu li se cunosc numele, existența ori afiliații. În scurta sa agonie după ce a fost ținta unui atentat, Walter Ratheneau a mărturisit că: „Cei 72 care conduc lumea... Acest stat major internațional nu cuprinde decât un număr mic de inițiați, majoritatea fiind din rândul «conducătorilor» sau marilor oameni de stat. Dar unii dintre ei trăiesc în clandestinitate, nimeni nu suspectează influența lor sau chiar identitatea lor adevărată".

Am putea compara serenitatea conducătorilor din umbra cu învățăturile extrase din Bhagavad Gita: „fiți atenți la îndeplinirea operelor, niciodată la fructele lor; nu faceți operă de dragul fructelor pe care ele le procură, dar nu căutați să evitați opera. Constant în propria unitate, realizați opera și vânați dorința. Fiți egali în succes și în eșecuri. Aveți încredere în misiunea universală și providențiala pe care o aveți de îndeplinit."

În lucrarea sa „Către un nou profetism", Raymond Abellio ne oferă cheia evoluției lumii actuale, accelerarea istoriei și a cataclismului apocaliptic: „Popoarele vor deveni câmpul de aplicare a Magiei captivante care ține să selecționeze, să adune, să perfecționeze și să manipuleze ființele umane și grupurile printr-un soi de creștere savantă, ierarhică și dinamică. Singura cale care rămâne deschisă șefilor tehnocrației europene este exploatarea tehnică a metafizicii și derivatelor științelor oculte (știința sufletului, astrologia) în scopul asigurării unui control și unei supuneri totale a oamenilor."

Un alt unghi de examinare a evoluției lumii de azi aflată sub dictatura amenințărilor și temerilor de tot felul, care împinge la violență și conflicte sângeroase, ni-l oferă Joseph de Maistre, considerat „profetul zilelor noaste": „Nu auziți că Terra țipă și cere sânge ?... Terra nu a strigat în van: războiul se aprinde. Omul, înțelege dintr-o dată mânia divină, străină urii, se îndreaptă spre câmpul de luptă fără să știe ce vrea, nici chiar ceea ce face..." Într-un cuvânt, oamenii sunt transformați prin manipulări oculte în adevărați zombi care execută ordinele orbește și fără să realizeze consecințele faptelor lor. Este o realitate tulburătoare ce a intrat în cotidianul vieții noastre și se manifestă prin violență de limbaj asezonat cu amenințări fără justificare, de lipsa de răbdare în ascultarea celuilalt sau celorlalți, diplomație agresivă și jignitoare la nivelul șefilor de state, violență domestică și în școli etc. Trăim într-o lume a relativității și amenințărilor care slăbesc puterea de rezistență a popoarelor în fața acestui tumult cutremurător.

Este de fapt o descriere criptată a modului în care omul contemporan este supus unor tehnici de manipulare psihologică care folosește drept instrumente noile tehnologii bazate pe Inteligența Artificială, rețele de socializare din spațiul cibernetic care cheamă la mobilizare și revoltă civică împotriva sistemului de guvernanță, fără însă a-și asuma răspunderea inițierii unor reforme structurale. Miza acestor acțiuni de stradă este crearea haosului, radicalizarea discursului public, neîncredere în sistemul legislativ etc.

Mai nou, manifestările anti-vaccin sau anti-certificat verde ascund de fapt un plan bine gândit de oculta internațională de a transforma continentul european într-un stat federal compozit (Uniunea Statelor Europene), ca o etapă necesară instaurării Noii Ordini Mondiale (NOM), urmând ca modelul să fie multiplicat în Orientul Mijlociu Extins, Asia-Pacific, Eurasia.

În Africa de Nord, SUA a lansat deja proiectul de dezvoltare și integrare economică și de securitate a Maghrebului în jurul Marocului (Algeria, Tunisia, Libia, Mauritania).

Un rol important în realizarea acestor proiecte, îl vor avea în continuare societățile secrete, îndeosebi cele americane, care vor folosi puzderia de ONG-uri drept laboratoare de idei și strategii pentru că politica externă americană să crească în putere și să devină un factor de influența și o prezență mai activă pe scenă internațională în domeniile apărării și descurajării nucleare.

La orizontul secolului XXI, SUA dispun de 1200 laboratoare de idei care sunt constituite într-un ansamblu eterogen, variind prin mărimea și amploarea lor din punct de vedere al resurselor financiare și al notorietății profesionale, devenind o sursă valoroasă pentru guvern și parlament prin experții pe care îi pun la dispoziție.

Putem menționa aici un nume cu rezonanță și influență crescândă în regimul politic american – Rand Corporation (înființată în 1948, are în componența sa veterani ai serviciilor de informații și din armată cu expertiză în organizarea de lovituri de stat, război psihologic, dezinformare, cercetare și diversiune etc.).

În august 1989 am intrat în posesia unui studiu amplu privind modul de organizare a acțiunilor de răsturnare a regimurilor politice din Europa de Est, cu precădere despre România, în care se prezenta pe etape (zile și localități) strategia de răsturnare a regimului ceaușist, variante de scenarii și personajele implicate, inclusiv sloganurile ce urmau să fie scandate de manifestanți (securiști-teroriști, moarte dictatorului etc.).

Documentul a fost prezentat personal șefului DSS, generalul Iulian Vlad. Modelul laboratoarelor de idei create de oculta americană a fost „exportat" și în Europa prin intermediul diverselor ordine și obediențe masonice, devenind sursa de inspirație pentru serviciile de spionaj ale Rusiei și Chinei.

Ca orice fenomen și societățile secrete sau „discrete" au avut și au propria evoluție în pas cu vremurile la care au fost nu numai martore, dar și declanșatoare ale unor evenimente care au grăbit evoluția societății omenești într-o direcție sau alta, în funcție de interesele marilor puteri masonice americane și europene.

Așa s-a întâmplat și în cazul României post-decembriste care a devenit „o pradă de război" râvnită și disputată de către organizațiile oculte din vest și est datorită resurselor naturale, rezervelor valutare (inclusiv de aur), patrimoniului material și imaterial lăsat „moștenire" de regimul comunist.

Evenimentele sângeroase din decembrie 1989 au dezvăluit practici de război psihologic pentru inducerea haosului și temerilor de tot felul, individuale și colective, intimidarea și anihilarea structurilor de securitate națională prin folosirea TV și mass-media, aruncându-se pe piață dezinformări cu otrăvirea apei de către teroriștii securiști; atacarea de către aceștia a unor obiective strategice etc., dar și prin ritualul de tip masonic de

(continuare în pag.15)

(urmare din pagina 14)

judecare, condamnare și executare imediată a cuplului Ceaușescu.

De altfel, încă din 1984-1985 au existat informații potrivit cărora organizația masonică Propaganda Due, condusă de Licio Gelli, a încercat racolarea președintelui Ceaușescu profitând de izolarea sa externă, promițându-i sprijin pe lângă cancelariile occidentale și Vatican (de care P 2 era legată prin fire nevăzute ale afacerilor cu Mafia italiană), însă Nicolae Ceaușescu ar fi ezitat, dar apropiați din anturajul său din ierarhia PCR au aderat în secret la această organizație. Deci, în evenimentele din dec. 1989, pe lângă serviciile de informații străine au fost implicate și organizații inițiatice occidentale sprijinite de Vatican, personal de către Papa care se declarase deschis dușmanul comunismului, iar serviciile de informații ale Curiei Romane încheiase în acest sens acorduri de colaborare și schimb de informații cu omologii americani, europeni și cu KGB.

De ce a fost luată cu asalt România post-decembristă de către organizațiile masonice euro-atlantice ?

Explicația o putem găsi în istoria francmasoneriei române care a fost conectată de la începuturi la societățile inițiatice europene și mai apoi la cele americane prin elitele școlite în Occident și prin vocația pentru ezoterism a strămoșilor noștri, adoratori ai cultului lui Zamolxis, Apollo, Mithra, care practicau ritualuri solare pentru a dobândi nemurirea.

Aceste practici și tradiții precreștine au oferit un teren fertil apariției și răspândirii rapide pe întreg teritoriul dacic a principiilor masonice, inclusiv la nivelul breslelor meșteșugarilor (cu precădere în Transilvania și Bucovina de Nord) și în rândul țărănimii educate.

Avem exemplul lojilor țărănești înființate de crăișorul Horea și afiliate la o lojă austriacă cu legături directe cu familia imperială. Nu doresc să insist în privința istoriei francmasoneriei române întrucât există o bogată literatură de specialitate, ci să ne aplecăm pentru o clipă la perioada comunistă.

Masoneria română a fost trecută în adormire din 1938, situație ce a fost menținută și în perioada comunistă, materialele de arhivă fiind în majoritatea lor păstrate de venerabili și de unii frați care dispuneau de spațiu de depozitare. Interesant că în perioada comunistă membri de frunte ai masoneriei au beneficiat de poziții influențe în zona culturii, educației, uniunii scriitorilor și compozitorilor etc. (Mihail Sadoveanu, Miron Constantinescu, Mihai Beniuc ș.a.), deși securitatea internă și externă aveau deschis dosarul de problemă „OCULTA" pentru a supraveghea informativ legăturile interne și externe ale masonilor de rang înalt cu serviciile de informații occidentale.

Cu toate acestea, în anturajul intim al conducătorilor de partid și de stat, inclusiv cel al cuplului Ceaușescu, „roiau" reprezentanți ai masoneriei aparținând diverselor ordine și obediențe. Această stare de toleranță reciprocă între serviciile de informații românești care se foloseau mai ales pentru exterior de posibilitățile informative și de influența foștilor demnitari masoni, a facilitat aderarea la diverse ordine și obediențe a cadrelor active și în rezervă din servicii și armată odată cu aprinderea luminilor în atelierele și lojile românești după 1990.

În decurs de un deceniu România a redevenit o putere masonică importantă în Europa de Est, având cele mai multe loje și ateliere cu orientări și afilieri, unele bizare și cu un număr impresionant de membri cotizanți proveniți cu precădere din rândul tineretului utecist, noilor „oameni de afaceri", politicieni, interlopi cu bani, arivișți din rândul civililor și militarilor dornici să se cațere rapid în ierarhiile profesionale și în piramida puterii.

Acest „mozaic" de personaje pitorești, care își cumpărau gradele și pozițiile în ierarhia masonică, au maculat imaginea masoneriei care ar fi trebuit să reunească elite din toate domeniile hotărâte să acceadă la Pomul Cunoașterii pentru desăvârșire spirituală.

Din nefericire, situația de „stat eșuat" sau „stat mafiot" definită de foști președinți care s-au perindat la cârma țării și sunt răspunzători pentru această evoluție a societății românești post-decembriste, se datorează și modului în care Marea Lojă Națională a României (MLNR) și celelalte structuri masonice autonome au funcționat pe bază de șpagă și trafic de influență, promovând în structurile de putere persoane corupte, incompetente, care s-au implicat în privatizări frauduloase, fonduri de investiții și jocuri piramidale dubioase, devalizarea unor bănci, contribuind astfel la distrugerea și prădarea avuției naționale în cârdășie cu „frații" și „superiorii" din lojele străine la care erau afiliați.

Consecința firească a fost apariția de numeroase scandaluri în care erau implicați masoni infiltrați în guverne și consilii de administrație ale companiilor de stat, dar și legate de nereguli financiare constatate în interiorul lojelor și atelierelor, cât și la nivelul demnitarilor masoni. Astfel România a devenit treptat „câmpul de confruntare" între puterile masonice euro-atlantice și de est, lupta pentru acapararea resurselor naturale, rezervelor valutare, privatizarea frauduloasă a obiectivelor strategice și infrastructurii critice și pentru influența politică a devenit acerbă și nemiloasă, românii fiind transformați în victime colaterale.

Degradarea progresivă a masoneriei din România a culminat cu arderea între coloane a unor înalți demnitari pentru fapte de corupție, ajungându-se la dizolvarea ordinului și lojelor, reconstrucția noilor structuri generând lupte „fratricide" pentru putere. Rezultatul a fost înlocuirea unei echipe compromise cu alta, dornică de schimbare, însă putregaiul care a măcinat de-a lungul vremii osatura morală și etică a membrilor s-a dovedit a fi greu de curățat, vechile metehne apărând în forme sofisticate de manifestare, afectând credibilitatea și coeziunea societății. Am ajuns astfel ca la nivelul MLNR să nu existe o viziune clară privind modul de implicare a organizației în promovarea unui proiect de țară care să fie însușit și aplicat de forțele politice indiferent de coloratură când ajung la guvernare sau în legislativ, proiect de țară care să răspundă provocărilor viitoare, care nu vor fi puține în era noilor tehnologii bazate pe Inteligența Artificială.

Tendințe ale implicării masonice în modelarea noii arhitecturi spirituale euro-atlantice

Societățile inițiatice, inclusiv masoneria, au avut un rol pozitiv în asigurarea tranziției de la societatea feudală cu prejudecățile Inchiziției, segregarea rasială, lipsa drepturilor cetățenești etc., la o societate nouă care avea la bază principiile Revoluției franceze: Libertate, Egalitate, Fraternitate, chiar dacă ulterior în numele acestui slogan s-au comis crime și s-au instaurat regimuri care promovau teroarea pentru a-și atinge obiectivele.

Revoluția masonică franceză a marcat acest salt istoric pregătind terenul pentru declanșarea revoluțiilor ce i-au urmat pe tot parcursul secolului XIX, culminând cu cele pașoptiste care anunțau zorile creării statelor naționale europene și a tinerei democrații americane.

Odată consolidate și instalate în fruntea partidelor politice și la conducerea parlamentelor, organizațiile masonice s-au infiltrat și în guverne și la nivelul instituțiilor de forță, exercitând presiuni pentru introducerea de reforme structurale după chipul și asemănarea lor, fiind motorul progresului economic și social purtător al germenilor conceptelor viitoare de Ligă a Națiunilor, coexistentă pașnică, mondializare prin liberalizarea comerțului, capitalurilor și a forței de muncă. Ieșirea în lume și participarea tot mai activă a SUA la masa jocurilor geo-politice internaționale și „descoperirea miraculoasă" a misiunii sale mesianice de a fi jandarmul lumii pentru apărarea democrației, libertății și statului de drept, este de fapt rodul eforturilor stăruitoare depuse în atelierele, lojele și frățiile de tot felul care s-au înființat în universități, pregătind elitele viitoare în spiritul valorilor americane și hegemoniei SUA în lume. Dar, ghinion ! Secolul XX este puternic influențat în evoluția societății omenești la nivel planetar, de către confruntarea fără menajamente între puterile masonice relevante pentru acapararea și vasalizarea noilor „dansatori" ai horei frăției, apărând astfel conflicte politice, ideologice, economice și militare care au degenerat în cele două războaie mondiale și sute de conflicte regionale în spatele cărora s-au aflat interesele marilor organizații masonice americane și europene.

În ultimele decenii, societățile inițiatice care se închină lui Lucifer și Moloch și-au rafinat modul de operare prin lansarea pe „piață" a unor noi concepte care să modeleze organizarea și funcționarea societății omenești în secolul XXI și sistemul de guvernanță planetar, folosindu-se de noile tehnologii bazate pe inteligenta artificială, robotizând umanitatea și umanizând roboții. În acest context și-au făcut apariția în SUA noi mișcări sociale concepute în laboratoarele de idei ale ocultei, care cer și acționează violent pentru revizuirea istoriei popoarelor, demolarea simbolurilor cu încărcătura istorică, pentru ca, pe măsură ce aceste curente se extind la nivel european și nu numai, să treacă la un alt nivel și să atace Omul (creație divină rezultată din uniunea femeii cu bărbatul) promovându-se căsătoriile gay, transgenderismul, eliminându-se din conștiința individuală și colectivă noțiunea de familie tradițională compusă din părinți și copii. S-a revenit la perioada neagră a inchiziției când erai condamnat pentru simple suspiciuni că ești eretic dacă nu erai un credincios bigot. Fanatismul cu care sunt susținute și apărate de către instituțiile europene suprastatale aceste noi concepte în ciuda reacțiilor parlamentelor naționale și bisericii creștine și amenințarea cu impunerea de sancțiuni dacă nu ne conformăm, vor genera cu siguranță apariția și generalizarea la nivel european a organizațiilor și mișcărilor extremiste ultranaționaliste și islamofobe. Faptul că în plină criză economică, sanitară și de încredere în instituțiile europene (conduse de organizații și societăți oculte) s-a lansat și o nouă Cruciadă împotriva creștinismului prin inițierea de către Comisia Europeană a unui demers ce ar fi trebuit să fie transformat în lege, prin care se interzice folosirea în vocabularul laic și religios a sărbătorilor creștine: Crăciun (Nașterea Mântuitorului Iisus Hristos, Maica Domnului), Paștele (Sfintele Patimi și Învierea Domnului Iisus Hristos), cât și referiri la alte sărbători religioase creștine, argumentându-se „grija pentru respectul altor religii necreștine", indică intrarea într-o nouă fază a luptei dintre forțele Întunericului reprezentate de aceste organizații oculte și Fii luminii, care mențin flacăra vie a credinței, știind că Omul la crearea sa conține în ADN gena credinței.

Ca de obicei, Franța este purtătoarea drapelului Cruciadei laicității împotriva Creștinismului, slogan în jurul căruia se va purta campania electorală pentru realegerea președintelui Macron, sens în care au fost mobilizate „forțele progresiste" (masonii) să susțină prin toate mijloacele, inclusiv prin colaborarea cu Marele Orient Arab care este reprezentat în comunitățile arabo-musulmane din Franța de către elitele și conducătorii religioși. Să nu uităm că atât în Franța, cât și în Germania, guvernele indiferent de culoarea politică au sprijinit financiar construcția de moschei și înființarea de școli pentru educarea în spiritul limbii și culturii arabe a emigranților din zona Orientului Mijlociu, care constituie și o masă electorală importantă.

Biserica catolică, prin vocile unor înalți prelați, a reacționat în fata acțiunilor „globaliștilor" și „neo-marxiștilor anarhiști" care se folosesc de orice oportunitate pentru a impune dictatura elitelor bogate ale planetei care au acumulat averi nebănuite ce le permit să impună noi concepte și ideologii care fasonează civilizația umană prin folosirea Inteligenței Artificiale instaurând treptat Nouă Ordine Mondială. Astfel, cardinalul german Gerhard Ludwig Mueller, care este unul dintre judecătorii de rang înalt de la Vatican, a declarat la 17 dec. 2021, cu ocazia interviului reprezentanților institutului Sf. Bonifaciu din Austria: „Oamenii care stau pe tronul bogăției lor profită de oportunitatea pandemiei pentru a provoca haos și frământări pentru a instaura la nivel global un sistem de supraveghere totală. De asemenea, globaliștii fac eforturi pentru a forma omul nou, creat după propria imagine și asemănarea lor, iar acest lucru nu are nimic de-a face cu democrația".

Tot pe această linie se înscrie și poziția exprimată recent de cardinalul Raymond Burke, unul dintre cei mai influenți conducători catolici din SUA, care a ținut o omilie în care a atacat „forțele seculare" care vor să ne „facă sclavii agendei lor malefice, fără Dumnezeu".

În noiembrie 2020, arhiepiscopul Carlo Maria Vigano a trimis o scrisoare președintelui Donald Trump în care susținea că „pandemia de Covid-19 face parte dintr-un complot de impunere a dictaturii sănătății. Vedem șefi de națiuni și lideri religioși răbdând la această sinucidere a culturii occidentale și a sufletului creștin, în timp ce drepturile fundamentale ale cetățenilor și credincioșilor sunt negate în numele unei urgențe de sănătate care dezvăluie din ce în ce pe deplin că e instrumentată pentru instaurarea unei tiranii inumane fără chip".

Cardinalul de culoare Robert Sarah a avertizat recent că „Creștinismul este în declin, iar societatea occidentală este pierdută pentru că dacă suntem rupți de Dumnezeu suntem pierduți și Dumnezeu tace. Civilizația occidentală se afla într-o stare profundă de decadență și ruină din cauza obsesiei oamenilor pentru bunuri materiale și că situația este similară cu cea a Imperiului Roman înainte de prăbușire." Interesant că la nivelul Bisericii Ortodoxe Române, Preafericitul patriarh Daniel s-a abținut de la asemenea aprecieri, atitudine care ridică unele semne de întrebare privind apartenența sa la ordine și societăți oculte la care ar fi aderat în timpul doctoratului efectuat în Elveția.

Demn de reținut și periculos pentru sănătatea fizică și psihică a viitoarelor generații este dacă și în ce măsură Centrul de Planificare Familială și Consiliul pentru Informare și Educație din SUA reușesc să adopte la presiunea exercitată asupra legislativului american și european mult „așteptata" lege pentru licențierea viitorilor soți să devină părinți, ceea ce ar permite statului să decidă dacă părinții biologici sunt capabili să-și crească copiii, ori aceștia vor fi dați spre creștere unor persoane licențiate. Se revine astfel la o idee mai veche, din 1980, promovată în mediul academic de către profesorul de etică Hugh la Follete, de „părinți cu licență", care presupunea ca părinții biologici să treacă printr-un proces de interviuri și teste psihologice.

Tot de peste ocean se fac presiuni ca europenii să adopte „legislația privind drepturile sexuale" sau drepturile „de gen" care sunt trecute în categoria drepturilor omului și include prevederi privind dreptul de a consimți la sex bazat nu pe vârstă, ci pe „capacitatea" de evoluție a copilului, aceasta presupunând orice vârstă la care un copil pretinde și își dă acordul. Aceste reglementări vor deschide cale liberă pedofililor și violatorilor, care vor fi protejați de lege. Deja în Germania s-a înființat Jungendamt, instituție cu puteri nelimitate și cu un buget de 33 miliarde euro, care anual lua de la părinții biologici 52.900 copii care erau plasați în familii sociale ori în cămine sociale.

Raportul recent întocmit de ECOSOC condamna asemenea practici care au legături cu rețelele de pedofili care gestionau asemenea cămine sociale și care au în creat o adevărată „industrie" cu dezvoltatorii imobiliari pentru construirea lor.

Din păcate, Curtea Constituțională germană a refuzat revizuirea acestor cazuri îndreptate împotriva Jungendamt. Cazul familiei Furdui se înscrie în această matrice, mitingurile de solidaritate organizate pentru ca autoritățile germane să intervină au rămas fără efect. De altfel în multe țări ale Europei occidentale este semnalată anual dispariția a mii de copii, îndeosebi din taberele de emigranți, existând informații că au fost tranzacționați de rețelele de traficanți de carne vie pentru prostituție și trafic cu organe, existând burse ilegale pentru această formă de sclavie modernă.

Societățile secrete americane de anvergură globală ca Bohemian Grove (club privat care are drept membri foști șefi de stat, de guvern, militari de rang înalt, președinți ai marilor corporații, politologi de prestigiu etc.) practică ceremonialul „Cremation of Care" în care se simulează aducerea de jertfe umane diavolului prin incinerare; Craniu și Oase; The Hermetic Order of the Golden Dawn; Iluminati, și-au extins influența și exercită presiuni asupra afiliaților europeni pentru a susține proiectul de schimbare a naturii Omului și a lumii în cadrul Noii Ordini Mondiale.

Pentru atingerea acestui obiectiv final, aceste societăți și nu numai se folosesc de științele oculte pentru menținerea dominației și controlului, inclusiv spiritual al civilizației umane, sens în care investesc în noile tehnologii și Inteligența Artificială, pregătind următoarea etapă a evoluției rasei umane când Omul se va integra în tehnologie devenind supraom. Pe un alt plan, Inteligenta Artificială se va dezvolta în așa măsură încât vom asista la apariția roboților care se autoreproduc, adică se multiplică singuri, existând riscul ca Inteligența Artificială autonomă să ia decizii fără consultarea oamenilor, apreciind că ea știe mai bine de ce are nevoie omul.

În aceste condiții nu mai putem vorbi de liberul arbitru al omului, nici de democrație participativă sau reprezentativă, ci despre dictatura Inteligenței Artificiale, devenită atotștiutoare, atotvăzătoare, atotcuprinzătoare, atotputernică, înlocuind divinitatea.

Acești Luciferi plini de trufie și aroganță, Molochi însetați de sânge de copii, sunt cei care la lumina înșelătoare a templelor urzesc comploturi, pregătesc războaie hibride și crize de tot felul, provoacă pandemii și calamități naturale, învrăjbesc state și popoare sub pretexte etnice, religioase, apărarea libertății și democrației etc., pentru a-și satisface dorința de control și dominație a lumii prin manipulare, acaparare și devorare. Sunt Fiii întunericului, descendenți din stirpea îngerilor căzuți și a lui Cain, care în întuneric lucrează, mimând contrariul în ochii adepților, menținând la vibrație joasă planetă, pe care o vor abandona după ce o vor seca de resurse. Sunt adevărați vampiri energetici, care și-au pregătit deja „bagajele" pentru turismul spațial, deschizând „sezonul colonizării" spațiului extraterestru de către entități statale și private.

Acestea sunt semnele vremii care indică că timpul din Clepsidră este pe cale să se termine, anunțând apropierea Apocalipsei care va abate asupra Terrei stihiile Universului, așa cum este descrisă în cărțile sacre ale Orientului și Occidentului.

În încheiere, reamintesc cititorului ultimele cuvinte rostite de un reprezentant marcant al ordinului Roza-Cruce, Goethe, pe patul de moarte: „Lumină, mai multă lumină !", ceea ce ar simboliza că sufletul său s-a aflat în întuneric și în ultimele clipe pe Terra sufletul său tânjește după lumina care îl va însoți în călătoria către casa sufletelor.

Morala ar fi că și în întuneric este lumină. Trebuie doar să o căutăm și să o eliberăm prin rugăciuni.

Privește spre lumină și întunericul se va risipi ca ceața la ivirea razelor de soare.

Să sperăm că lumina care mai pâlpâie în colțurile tenebroase ale sufletelor luciferiene să se transforme într-o lumină benefică pentru salvarea umanității și nu pentru distrugerea ei !

Când inima bate în ritmul poeziei

Nicolae Dina

Născută în Nenciuleștii Teleormanului (numele satului de la care își va lua pseudonimul literar), ca fiică a unor „părinți iubitori, buni povestitori și muncitori, care o îndrumă spre carte, arătându-i, în același timp, valoarea muncii și a fiecărui lucru”, după propria mărturisire, și ale căror povești cunoscute sau inventate au stat la originea hotărârii de a scrie încă din timpul copilăriei petrecute pe meleagurile natale „înconjurată de cărți, de povești, de iarbă, de stele, de animale, de flori, de pomi, de tot ce stimulează imaginația”, **Lia Nenciu** a considerat dintotdeauna că „poezia […] trebuie să transmită nevoia de frumos, emoție […], să se adreseze minții, să trezească un sentiment estetic”, fiindcă poetul are în vedere „frumosul, speranța, năzuința”, vorbind „și sufletului, și spiritului cititorului” (*Între poveste și pasiune nechibzuită”,* în *Taina scrisului*, vol. II, 2019, coordonator, George Roca).

Toate aceste gânduri, întruchipând o adevărată profesiune de credință, s-au aflat la originea versurilor sale cuprinse în cele patru volume publicate până acum (*Drumeț la porți de toamnă*, 2011; *E-c-lipsă*, 2015; *Clepsidră în flagrant*, 2016; *Orfan de vise*, 2019), toate fiind rodul unui creator care conștientizează faptul că s-a născut „cu darul acesta, pentru poezie, de la Dumnezeu”, momentul fiind marcat de un semn al divinității simbolizat de un fulger (reprezentând scânteia vieții și energia fertilă care naște o lumină lăuntrică, cea a spiritului) și de un curcubeu (ca limbaj divin care leagă pământul de cer anunțând evenimente fericite cum ar fi nașterea unui poet), atunci „când zorii obosiți de-atâta rouă / s-au hotărât să se împartă-n două / un fulger a fost tot ce-am văzut / și-un curcubeu ce-n iarbă s-a născut” (*Curcubeu în iarbă*), chemarea sa spre lirică manifestându-se încă din copilărie: „Poetă, cred, că am fost dintotdeauna, mai precis cam de prin școala generală”.

Începând de pe la această vârstă, Lia Nenciu va umple „un caiet cu foaie velină” cu „o mie de poeme”, dar, odată cu lecturile (bogate, pe măsura trecerii timpului) și cu experiența căpătată (mai ales ca asistentă medicală care a cunoscut și a trăit din plin binele și răul), își dă seama că exigența și responsabilitatea unui creator înseamnă mult mai mult, mai ales când sufletul îi este plin de Cuvântul lui Dumnezeu: „Am devenit, cred eu, poet în adevăratul sens al cuvântului, când L-am descoperit pe Dumnezeu și am scris pentru El. […] Atunci am început să cred că ceea ce produce sufletul meu poate servi la ceva. Până nu ai conștiința semnificației creației tale, totul este sterp”.

Aceste căutări au condus la constatarea că poeziile sale „nu erau nici filozofice, nici religioase, nici laice”, ci erau „ceva din fiecare”, adică rodul „meditațiilor” asupra unor teme și aspecte de viață, dându-i posibilitatea să se autodefinească „poet-drapel”, creatorul care „sensibilizează inima, dezvoltă nevoi superioare, conștientizează și motivează”, astfel încât Lia Nenciu este atrasă de „poezia socială, poezia-diagnostic și poezia-tratament”, toate strâns legate de „soarta poporului”, creația sa devenind nu numai o „condiție de a fi”, ci și „o necesitate de a alina prin ea ori de a educa”, idei personale pe care le materializează și în cel mai recent volum al său, ***Orfan de vise***, publicat în anul 2019, la propria editură, „Liane Books”, din Nenciulești.

Pornind de la propria experiență („Viața a dat cu mine de pământ de multe ori.”), o bună parte din ea căpătată în satul natal și, mai ales, în casa părintească, unde „mi-am copt destinul lângă pâinea-n țest / și mi-am dezlegat zăgazurile-n vatră”, astfel încât a căpătat puterea de a lua viața în piept prin propriile puteri constatând că „acum mai sunt doar eu, doar vatra și doar țestul, / că tot plătit-am vieții, fără a-i cere restul” (*Coacere*). Lia Nenciu dedică un poem omului necăjit, celui ce nu găsește nicăieri o mână de ajutor („Cauți buimac și orb sprijin în jur / Când singur și amărât îți iei dejunul de lacrimi”), celui care, ca un adevărat Sisif, încearcă să depășească muntele de vicisitudini („Făcând aici un bine, mai încolo tot urcând / Un deal, cu alt om în spinare după tine, / Te uiți la umbra-ți cum crește-agonizând, / Pe când urcușul pasu-ți abia ține”), dar care, prin muncă și dârzenie („Ori poate c-ai săpat ogoru-ți dintre vii / Și ai descoperit speranța, încetul cu încetul”), a depășit toate dificultățile încrezător în Bine, în Adevăr și în Dreptatea divină: „Pășești ciudat de sigur printre mări de plângeri / Și uiți și că fuseși înfrânt și abătut / […] / Ai reușit să treci Iordanul singur, / În suflet cu pustiul și în ochi c-o stea” (*Ai reușit să treci Iordanul singur*).

Un profund sentiment de dragoste de țară și de neam este umbrit de adânca dezamăgire trăită din cauza degradării morale a societății contemporane și, astfel, poeta înfierează „șleahta de tâlhari” puși pe hoție, corupție și minciună („Lupi lacomi din guvern și voi, parlamentari, / Ați aruncat o țară-n închisoare”) și pentru care valorile morale fundamentale sunt niște bagatele nedemne de băgat în seamă și, cu atât mai puțin, de respectat („V-ați bătut joc de cinste și onoare / Și-ați coborât adâncul peste-un neam”), încălcând legile și tradițiile luminoase ale poporului ca niște „ciocoi moderni, stăpâni de sclavi hulpavi, / ce-ați violat zapisul bunilor mei bravi !”. Dar speranța și dorința de mai bine înflăcărează inima poetei, convinsă că valorile morale perene vor avea câștig de cauză „ca să ne crească muguri, sub vaietul de mierlă, / să ne-nvieze al nostru pus pe cruce miel”, cu ajutorul „Celui Necuprins” (*Ciocoi moderni*). Acești „șacali” și „trădători de neam și țară” care nu au „nici neam, nici lege, nici vreo virtute-anume / puși pe căpătuială” își vor găsi sfârșitul atunci când „ne vom scula din zgură, ne-om naște din noroi / și ne-om croi iar drumul, cu gândul la Lumină”, având ca far călăuzitor iubirea și credința în Dumnezeu: „Căci unde-i cel ce rabdă, cu Dumnezeu fac doi !” (*Eu nu vreau zid al plângerii*).

Oricare cititor va fi impresionat de profundul sentiment filial ce străbate versurile câtorva poeme dedicate părinților săi. În primul rând, mama „cu ochi adânci ca noaptea, dar vii ca două stele” este cea a cărei hărnicie fără seamăn întreține totul viu, având spiritul tineresc încă verde, căci „tu-ți afli odihnirea în muncă, de cu zori / și pentru tine, tinerețea este / un suflet fără margini” (*Mama*).

Plecată de mulți ani din sânul familiei, dorul pentru bătrâna sa mamă o va readuce la casa părintească („M-am bucurat de mama un an și jumătate.”), dar trecerea acesteia spre cele sfinte îi va potența sentimentul de tristețe în sufletul străbătut de lacrimi, impresionante fiind duioșia, dragostea, durerea pierderii mamei dragi exprimate în dedicația uneia dintre poeziile respective („Mamei mele, cu ocazia primului 8 martie în care nu i-am auzit glasul, nu i-am sărutat obrajii și nu i-am oferit o floare în mână, ci la crucea unde doarme trupul ei, care era însuflețit odinioară de atâta viață, gingășie, credință și puritate. Pe curând, mamă !”), mama fiind ființa care va rămâne veșnic „cer de vară și scânteieri de stea / […] /râu de viață și primăvara mea” și-i va fi „candelă aprinsă la tronul Celui Veșnic / spre-a alunga din mine potop de întuneric” (*Mamă, primăvara mea*). Grădina, în care „au înflorit viorelele” sau „au înflorit lalelele” și unde „caisul și vișinii înfloriau stingheri”, alături de care „liliacul îmboboci și el, mai ieri”, ca atunci când mama muncea cu hărnicie, îi împărtășește tristețea și dorul pentru cea plecată în cer: „Adun zâmbetul tău, și pașii, și dorul / Și te recompun printre liliac și lalele, / Să-mi mângâi amiaza aceasta fiorul / Ce-ți desparte grădina de cerul cu stele” (*Au înflorit lalelele, mamă*).

Când durerea pentru pierderea tatălui îi înfiorează sufletul, poeta îi rememorează chipul care-i încânta copilăria („Mi-ai pus în suflet cântul și fabulosul basm / Îmi potoleai durerea cu ritmuri de baladă / […] / M-ai învățat cu drag istoria străbună”), rămânându-i recunoscătoare pentru că a învățat-o ce este viața și cum poate învinge greutățile ei: „Mi-ai spus că pot orice, dar îmi cereai să pot. / M-ai învățat frumosul ascuns în ierbi și stele” (*Tata*).

Deși tematica volumului este cu mult mai diversă, am selectat acele poeme care transmit sensibilitatea, sentimentele sincere, trăirile afective profunde și, mai ales, principiile de viață ale unui Om pentru care respectarea valorilor morale este o profesiune de credință. Și Lia Nenciu este Omul care le pune în vers cu talent și măiestrie artistică, dând glas întrebărilor existențiale și meditațiilor ce-i frământă inima și mintea mărturisindu-și trăirile cu sinceritate („Am întâlnit simplitatea / Și am transformat-o în condei / […] / Am întâlnit zborul / Și l-am convertit în cuvânt”) și etalându-și viața pe „atâtea file veline / spre a se hrăni caietul cu mine” (*Conversie*).

Craiul Daciei
Epoca, omul și fapta sa istorică

Constantin Bărbuță

Slujitor devotat al muzei Clio, cercetător neobosit, scriitor talentat și autor prolific, Cristian Marin s-a născut la 29 iunie 1949 la Hulubești, în Vlașca, acolo unde „Neajlovul și Călugărenii stau mărturie veșnică de neînfricata vitejie românească și amintesc mereu de sabia învingătoare a lui Mihai Viteazul”, cum afirma la mijlocul secolului al XIX-lea Nicolae Bălcescu. Ajuns la apusul unei cariere prodigioase, Cristian Marin este îndreptățit să susțină, apelând la zicala milenară a poetului ce-și doarme somnul de veci la Tomis, în spațiul dacic: sfârșitul încoronează opera ! În tinerețe și-a croit, prin munca stăruitoare, cariera, obținând doctoratul, *rara avis* în breaslă, care i-a devenit prieten și însoțitor de neînlocuit la catedră, în bibliotecă, arhive sau la masa de lucru, rezultatul fiind cărți noi, scrise cu talent și consecvență, viziuni personale, curajoase, documentate și incitante, despre adevăruri istorice, asimilate de generații întregi, precum locul bătăliei memorabile, sau originea celui ce a înfăptuit prima unire, politică, a ținuturilor strămoșești.

Craiul Daciei, noua sa carte (Ed. Betta, București, 2021, 555 pag.) roman istoric în accepția pură a cuvântului, oferă cititorilor privilegiul descoperirii acelor dimensiuni ce se întrezăreau în unele din cărțile sale, publicate cu deosebire în ultimul deceniu, acribia aplecării asupra izvoarelor istorice, talentul literar de-a dreptul exploziv, plăcerea de a povesti despre vremuri trecute, oameni și faptele lor, capacitatea de a captiva și menține atenția asupra unui segment de istorie românească zbuciumată, premergătoare celui mai semnificativ eveniment al istoriei noastre medievale. Acțiunea romanului, structurată în treisprezece capitole, este plasată începând cu a doua jumătate a secolului XVI, în timpul celei de a treia domnii a lui Mircea Ciobanul, având-l în prim plan pe Iane, din stirpea vestită a Cantacuzinilor bizantini, împuternicit de pe vremea lui Pătrașcu cel Bun cu strângerea birurilor pentru Poarta Otomană. După ce străbate Bărăganul prin sate cu colibe sărace și ulițe prăfuite, unele, precum obștea Sărățeni, deja „bâjenite”, Iane Cantacuzino se oprește spre înnoptare la Târgul de Floci, nu departe de vărsarea Ialomiței în Dunăre, fiind tratat regește de hangița Teodora („caviar de morun, batog de crap, pastramă de oaie, icre de știucă, pilaf de dropie”), o femeie atrăgătoare și isteață care tot iscodindu-l află că este aromân din Epir, după cină invitându-l împreună cu însoțitorii săi, vizitiul și armașul, să rămână peste noapte, hanul având pregătite camere pentru mușteriii de soi. Povestea începe să crească în intensitate cu talent și metafore subtile („țoiul spânzurat cu o ață este introdus să se adape cu rachiu direct din butoi”), autorul își îndrumă cititorii spre mister și întrebări, mai ales după schimbările din comportarea și înfățișarea frumoasei Teodora. Hangița, rămasă „grea” după noaptea de pomină, în anul următor (1558) va da naștere unui băiat care va primi numele Mihai și al cărui destin măreț a fost prevestit de ursitoare: „va ajunge departe, va fi voinic, viteaz, va săvârși isprăvi grele, va străluci în norocire și-n nenorocire” și va rămâne pe vecie în amintirea neamului !... Revenit de la Istanbul după un an de zile, Iane Cantacuzino o sărută cu patos pe Teodora și recunoaște că el este tatăl copilului, înmânându-i un inel de aur cu diamante spre a fi folosit la nevoie, ceea ce avea să se întâmple...

După care, povestirea intră pe un culoar favorabil evenimentelor, de natură să lumineze și să atenueze deruta cititorului, mai mult sau mai puțin avizat. În primii ani după moartea lui Mircea Ciobanul asupra Valahiei se abat vremuri furtunoase, luptele pentru tron se vor prelungi suficient pentru ca Doamna Chiajna, os domnesc din neamul mușatin (fiica lui Petru Rareș, n.n.), văduvă, mamă a trei băieți și cinci fete care trebuiau căpătuite, să intre pe scena istoriei valahe.

Gerul, vântul și arșița, deopotrivă anii, trec peste satele răsfirate și sărăcăcioase ale Bărăganului ialomițean, Mihai, copilul Teodorei și al lui Iane Cantacuzino crește, se maturizează, învață din secretele negustoriei cu animale („oile se vând mai bine la streașina iernii”, iar boii, dacă sunt „înveliți în mantale de carne, răsucită cu seu sub pieile strălucitoare”), concomitent limbile greacă și turcă, începe să adune avere și să pună întrebări: „eu de ce nu am tată”, la care Teodora nu mai poate amâna răspunsul, arătându-i inelul de aur cu diamante și concomitent povestea lui. Așa cum țigăncile ursitoare au prezis, Mihai va avea familie, se va căsători, aleasa fiind Stancă din neamul bogat al boierilor Isvorani de Muscel, cu care a avut doi copii, Nicolae și Florica, averea i s-a întregit cu patru moșii permițându-i accederea în tagma marilor boieri, pas important către dregătoriile cele mai înalte.

Dacă în timpul lui Petru Cercel Mihai nu reușește să dețină niciuna din dregătoriile apropiate domniei, în vremea urmașului acestuia, Mihnea, devine bănișor de Mehedinți, mare stolnic, mare agă, apoi ban al Craiovei, sprijinit fiind de tatăl său, Iane Cantacuzino, capuchehaie al Valahiei și Moldovei în capitala otomană. Cititorii romanului, anticipăm, deja cunoscători ai evenimentelor pe care autorul le povestește în stil balzacian, încep să presimtă apropierea momentului așteptat, mai ales că, în ultimul deceniu al secolului al XVI-lea acestea se precipită. Prin mazilirea de către sultan a lui Mihnea Turcitul, numele lui Mihai apare tot mai des între pretendenții la tron, iar zvonul că este os domnesc, fiu al lui Pătrașcu, îl înspăimântă pe noul domn, Alexandru cel Rău, care-l obligă să jure în fața a doisprezece boieri că nu este adevărat, salvându-și astfel viața.

După moartea lui Iane Cantacuzino, protectorul său la Istanbul, Mihai, sprijinit de fratele acestuia, Andronic, reușește, în schimbul pungilor grele de galbeni, să obțină firmanul de domnie din partea sultanului Mehmet al III-lea la 1 septembrie 1593, moment ce avea să declanșeze epopeea românească, în frunte cu cel ce va rămâne în conștiința neamului drept voievodul cel Viteaz, care la numai 35 de ani le va cere boierilor divaniți să treacă pârleazul cutezanței și să înceapă lupta pentru alungarea turcilor.

Două treimi din romanul lui Cristian Marin sunt dedicate celor opt ani de domnie ai lui Mihail Viteazul și povestesc despre marile evenimente produse în spațiul românesc în ultimul deceniu al secolului XVI, desfășurate neîntrerupt, din primăvară până în iarnă. Hotărât „să asculte suspinul țării”, Mihai ordona bombardarea visteriei din București unde turcii așteptau birul, dând semnalul răscoalei antiotomane, pregătind totodată oastea țării pentru confruntarea supremă care a avut loc la 13/25 august 1595 la Hulubești, nu departe de Călugăreni, considerat secole de-a rândul drept locul celebrei bătălii, „briliantul cel mai strălucitor al cununei gloriei romane” (N. Bălcescu). Astfel autorul, „savant adevărat”, transferă și în literatură concluzia cercetărilor sale laborioase cu privire la locul bătăliei care a uluit la vremea respectivă Europa, și expusă, după cum, nu ne îndoim, mulți cititori știu, în cele trei lucrări de referință: *Mihai Viteazul, restaurator Daciei și al bisericii strămoșești* (2011), *Călugărenii de pe Neajlov, în timp și spațiu* (2013) și *Io Mihai Voievod, din mila lui Dumnezeu, Domn al Țării Românești și al Ardealului și a toată Țara Moldovei* (2013).

Tronul Țării Romanești continuă să fie amenințat de turci și tătari, dar și de instabilitatea politică din Transilvania și Moldova, cele trei țări surori, vatra Daciei străbune. Evenimentele se desfășoară cu repeziciune, oastea valahă în frunte cu voievodul pătrunde în Ardeal prin „umblătoarea” Oituz și Valea Oltului, înfrânge la Șelimbăr pe cea condusă de principele Sigismund Bathory, intră în Alba-Iulia la 1 noiembrie 1599, începând să conducă țara după reguli românești și în spiritul credinței ortodoxe.

Consecvent, autorul se apleacă și asupra unor momente romantice, căsătoria dintre Maria Christina și Sigismund Bathory, sau avansurile pe care și le fac reciproc, Mihai învingătorul și Velica, nepoata Chiajnei, care îi declară fără nici o perdea: „Mă ascund în grădina raiului din inima Mariei Tale”, descriind totodată pericolele cu care familia voievodului s-a confruntat.

În primăvara anului 1600 la curțile domnitoare din Europa se dădea ca inevitabilă intrarea lui Mihai Viteazul în Moldova, unde Ștefan Răzvan fusese înlocuit cu Ieremia Movilă aflat sub influență polonă; campania fulgerătoare s-a încheiat victorios în luna mai același an, când visul lui Mihai de a vedea laolaltă cele trei țări române și a deveni Craiul Daciei se înfăptuia pentru prima oară: „Domn al Țării Românești, al Ardealului și a toată Țara Moldovei, pohta ce-am pohtit !”.

Autorul, istoric și scriitor versat, știe că deși mai este doar un pas, în realitate, a trebuit să mai curgă multă apă pe Dunăre și sânge romanesc pe meleagurile dacice până când povestea Craiului Daciei se va încheia, la propriu, căci voievodul înfrânt al Ardealului, împreună cu nobilii ardeleni, uneltesc împotriva lui, iar împăratul creștinătății, Rudolf al II-lea, duplicitar, îl primește pe Mihai la Praga, facilitând o împăcare a acestuia cu omul său, generalul Basta, urmată de victoria de la Gorăslau contra nobilimii maghiare și ceea ce avea să se întâmple, pe 9 august 1601, pe Câmpia Turzii, când Mihai Viteazul a fost asasinat mișelește – „căzu trupul cel viteaz, căci nu avu timp a-și prijeli sabia în mâna lui cea viteză”. spune cu durere cronicarul.

Roman cu valente instructive și educative generoase, cartea lui Cristian Marin, *Craiul Daciei*, satisface cu supramăsură, în opinia noastră, exigențele cititorului pasionat de istorie prin stilul plăcut, rigoarea cronologică a evenimentelor și genealogia personajelor, cât și pe ale iubitorilor de literatură prin acuratețea descrierilor, multitudinea și accesibilitatea termenilor istorici, deși, pentru unii (fârșerot, deftendar, mirlivale, serhat...) vor cerceta dicționarul sau internetul, această minune de la cumpănă veacurilor !

Șerban Codrin

NICOLAE SILADE sau pervertirea artei oratorice în artă poetică (I)

Poetul, liric prin excelență, nu este nici prozator, nici dramaturg, însă invers totul devine cu putință, prozatorul adoptă lirismul, dramaturgul la fel, ba mai mult, prozatorul se metamorfozează poet în proză, dramaturgul poet dramatic. Cu cât ne apropiem de modernitate, poeții îmbracă din ce în ce mai ostentativ haine epice, dramatice, chiar jurnalistice, însă esența nu este trădată, ci numai mascată, jucată, trucată ironic cel mai adesea. Astfel ajungem la un creator de poezie, nici pe departe unicul, versat în deghizări și toate, să recunoaștem, îl reprezintă foarte bine, dovadă ca acțiunea sa literară are temeiuri de mare seriozitate, profunzime.

Poemele frământatului, agitatului, dezabuzatului, dureros de lucidului, adeseori panicatului poet, unul dintre cele mai pregnante, convingătoare nume din poezia română a primului sfert din secolul XXI, te îndeamnă să cercetezi marile epoci ale cuvântului scris sau rostit, spre exemplu discursurile oratorilor, luate în răspăr, de unde contemporanul nostru preia repetiția, tautologia, insistența, simetria, calamburul, pe care le compromite, le parodiază cu finețe, metamorfozându-le în propriile sale figuri de stil poetice de data aceasta. O altă cascadă Niagara se revarsă, de cuvinte, cuvinte, cuvinte, să nu spunem Duruitoarea, în structuri bine temperate, dovadă a unei insistențe pe teritoriul subtilităților până la cel mai desăvârșit amănunt, unde poezia se recomandă ca stil al poetului, iar poetul ca stil al poeziei. Există creatori lirici care au destule de spus, însă într-un limbaj dezordonat, tern, fără vibrație, dar iată, dintr-odată nimerim, ca dintr-o întâmplare neîntâmplătoare, peste un creator cu altfel de rostire, una de sinteză, superficial acuzabilă de a fi preluată de pretutindeni, inclusiv din arta oratorică, aparent, cea mai liberă, mai tranșantă, mai directă.

Arta discursului literar a lui Nicolae Silade, încerc să anticipez, în toate adâncimile ei, va merita analize odată cu devoalarea întregii opere a poetului; până atunci să îi luăm în seamă câteva provocări, descătușări, desfășurări, evidențe.

Pe de o parte o formă fals oratorică și antilirică, pe de altă parte conținutul, deci lestul greu al poeziei siladiene, un cuvânt nou, un adjectiv necesar, nu pleacă de nicăieri, ci își are origini dezvăluite, capcană sau nu, chiar de autorul predispus la perfide ori adevărate confesiuni; așadar uriașul teritoriu al conținutului se autopropune o prelungire evidentă sau numai mascată a secolului trecut, oarecum din „cel mai poet" ivit în literatura română: „ascultă-mă fiule ascultă-mă cu atenție și cu luare aminte ascultă-mă/ *stau lângă ploi bacoviene lungi și stropii bat în sufletul de cretă durerea/ lui rămâne violetă stau lângă ploi bacoviene lungi în parc pe-o bancă/ toamnele de plumb se-așează leneș le privesc în față sunt laticlave// ce-au ieșit din ceață să zguduie simțurile de plumb* da ai ghicit sunt/ sunt versurile mele de la două zeci de ani dedicate lui bacovia pe când eram/ și eu bacovian dar acum vreau să-ți spun ceea ce nimeni nu-ți spune/ vreau să-ți spun ceea ce nimeni nu știe vreau să-ți spun că bacovia// este cel mai poet stai lângă mine și ascultă un poem de bacovia *eu trebuie să beau să uit ceea ce nu știe nimeni ascuns în pivnița / adâncă fără a spune un cuvânt singur să fumez acolo neștiut de/ nimeni altfel e greu pe pământ* parcă nu seamănă a bacovia// și totuși e și totuși întreabă-te ce știa el fără ca nimeni să știe/ nimeni nimeni nimeni și s-asculți pustiul ce melancolie" („miniepistole", 3; textul în cursive este subliniat de autor).

Mai mult de atât, poetul continuă prin cele mai sincere mărturisiri: „îți mulțumesc ție doamne pentru această libertate de a gândi de a fi/ de a spune și de facere (...) care mă călăuzește spre tine când fratele soare și sora lună/ și sfântul francisc din assisi dăruie omului liniștea și neliniștea/ și dorința de căutare a unui sens pierdut îți mulțumesc pentru/ prietenii mei întorși la tine și care dorm în pacea ta elitis seferis/ montale și eliot și pentru țara pustie pe care ne-ai dat-o nouă" („binecuvântările", II)

Poezia lui Nicolae Silade nu este rugăciune, cum ne îndeamnă să credem, sau este și rugăciune, așa cum este destăinuire, încredințare, spovedanie, dar și contrariul tuturora: „după cum vezi nu mă pricep la cântare de laudă dar inima mea/ te laudă neîncetat și gândul meu spre tine strălucește și pasul meu/ numai spre tine se îndreaptă și sufletul o rugăciune mi se face/ acum când cele de văzut au fost văzute și cele de urmat au fost/ urmate arată-ne calea ta arată-ne împărăția ta arată-ni-te" („binecuvântările", II).

Acestea fiind scrise, iată alt poem de Nicolae Silade dintr-o fază revolută: „Ne despărțim, dar mai rămânem încă/ Uniți în amintiri, în idealuri,/ Așa cum valul e legat de stâncă,/ Dar despărțit mereu de alte valuri.// Ne despărțim și nu-ți găsesc vreo vină,/ Nici eu nu mă consider vinovat,/ Dar duci în beznă sfânta mea lumină,/ Schimbând păcatul cu un alt păcat.// Ne despărțim și nu știm dacă doare,/ Doar clipa asta, nu și mai târziu,/ Cunoaștem însă dubla vindecare:/ Tu leac îmi ești, eu doctor pot să-ți fiu./ Ne despărțim și parcă nu pot crede/ Că nu mai ești, când inima te vede !" („Surâsul Bucovinei", nr. 3, octombrie 2021)

Este un cu totul alt stil, cantabil, romantic/romanțios, cu notații ușor demagogice, discursiv cu elocvență, probabil cultivat cândva cu asiduitate, de vreme ce sonetul poartă numărul 56; celălalt stil, elocvent-parodic, sarcastic pare mai actual, e cultivat în poemele publicate număr de număr în revista pe care poetul o păstorește în Lugojul bănățean: „tocmai luasem premiul nobel și începuse să ningă și am intrat/ într-un bar să beau o cafea să mă gândesc la mine la tine la/ trecutul tău viu la prezentul meu înstelat la viitorul nostru mai/ alb ca o pagină albă peste care tot el așează cuvinte cuvinte// (...) mă gândeam să îți dau sms să îți scriu o scrisoare

din care să afli/ unde sunt cine sunt ce gândesc și cum mă împac cu el care este/ dar am trecut peste pentru că începuse să ningă atât de frumos/ începuse să ningă și era atât de frumos și atâta alb în afară// că mi-am băut pe nerăsuflate cafeaua și am ieșit de îndată/ singur singur singur și strălucitor în marea albire stelară" („miniepistole", 2)

În definitiv, ce vrea poetul ? Nimic, de aceea e poet, adică se străduiește să dea cuvintelor niște sensuri și nonsensuri noi. Rememorați-i pe George Sion „Mult e dulce și frumoasă, limba ce-o vorbim, altă limbă-armonioasă ca ea nu găsim, românașul o iubește/ ca sufletul său/ vorbiți, scrieți românește/ pentru Dumnezeu !" sau pe Alexei Mateevici cu „Limba noastră e-o comoară"; pe același drum înalt, „patria mea e limba română", sau bătătorit până la pustiire și banalizare prin repetiție, să ne dăm întâlnire cu încă o miniepistolă de Nicolae Silade: „pentru mine românia a devenit literară îmi duc viața printre/ litere sunt un om de litere așadar îmi duc viața printre cuvinte/ sunt un om de cuvânt așadar un om de litere un om de cuvânt/ printre cuvintele limbii române aici în românia mea literară// și limba română este cea mai frumoasă dintre toate limbile/ pământului și cuvintele limbii române sunt cele mai frumoase/ mai melodioase cuvinte și dumnezeu este român și ce mi-am zis/ eu mie hai să-mi fac un imperiu un imperiu al limbii române da// și o armată de cuvinte care să cucerească lumea să o facă mai/ bună mai frumoasă un popor de cuvinte care să se înmulțească/ să dea naștere cuvântului să scrie istoria doamnelor și domnilor/ istoria limbii române istoria României mele literare istoria acestei// împărății care pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire/ da pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire va fi" („miniepistole", 19).

Plecând din aventura limbii/limbajului, se ajunge la marile întrebări, de unde poetul alege câte poate și ne trage de mânecă să nu trecem nepăsători pe lângă ele, că ne bate conștiința peste obraz: „bine sunt de acord că sufletul cântărește douăzeci și una de grame/ că are aripi că seamănă cu un înger dar cum rămâne cu cel rău cu/ cel bun cu cel fără de suflet iubito despre asta știința nu spune nimic/ nici eu nu ți-aș spune iubito câte grame cântărești în sufletul meu/ (...) // știința e bună ok dar mi se rupe sufletul mi-e sufletul greu și/ negru mi-e sufletul când văd atâtea suflete tari atâtea suflete/ de vânzare când văd cum omul ia sufletul omului când văd/ cum omul își dă sufletul fără să știe cui fără să știe când// iar dacă sufletul cântărește douăzeci și una de grame/ cum spune știința cât cântărește ura dar iubirea cât" („miniepistole", 12)

Întrebările se adună, se suprapun, devin din ce în ce mai alarmante, poemul devine tragic din ironic. Am încercat să scurtez citatul, dar mai degrabă am mutilat un mesaj cu totul neliniștitor, cu atât mai îngrijorător, aproape de o tragedie euripidiană, unde biata ființă umană suportă cel mai neîntrerupt asediu al maleficului.

Aparenta capcană a simplității, a detașării, fie oricât de trucate de fapt nu funcționează decât în măsura cât suntem induși în eroare de simplitate, detașare. Nici ironia nu își mai arată puterile tocite dinaintea unor copii bătrâni. Iată un fapt aparent banal, probabil real printre întâmplările de zi cu zi ale unui poet, o lectură publică într-un azil, fie chiar de ziua poeziei, noroc că este sărbătorită anual, deci cât mai rar posibil: „de ziua poeziei am fost invitat/ să recit niște versuri într-un cămin de bătrâni./ bătrânii erau mulți și cuminți și atenți. atât de mulți/ și cuminți și atenți că puteai vedea copiii înlăuntrul lor.// și le-am citit două poeme de dragoste. din dragostea/ aceea care mișcă sori și stele. și am văzut copiii înlăuntrul/ lor. am văzut cuvântul. am văzut și sori și stele. de parcă/ se-ntrupaseră din versuri. de parcă tinerețea// reînflorirea în ei. și le-am spus că sufletul n-are vârstă./ și le-am spus că bătrân e doar podul de fier. podul acela/ de fier dintre lumea de mâine și lumea de ieri. apoi nu/ mai știu ce le-am spus. dar i-am văzut privindu-mă// și i-am văzut ascultându-mă ca și cum/ dragostea singura noastră avere." („miniepistole", 15)

Dincolo de aluziile dantești, biblice, poetul construiește utopia unei grădinițe de copii bătrâni, unde funcționează un singur drept de proprietate asupra singurei averi, dragostea. În rest, există decrepitudinea unui pod de fier, senectutea unei lumi, probabil însăși bătrânețea bătrâneții, așa că până la urmă totul ar trebui să fie dragoste, deci la ce bun deformarea, urâțirea, gârbovirea, decăderea prin timpul criminal ?

În această dezolantă utopie, poetul ajunge până în pragul unde să își pună întrebări despre propria identitate birocratică, unde viața devine un amestec de legitimități, inclusiv dreptul de a muri, însă numai prin „eliberarea" unui anume certificat, așadar alt triumf al scriptologiei. Atunci apare parșiva, insidioasa, insinuanta întrebare: ce deosebiri mai există între a scrie, scriitură, scriptologie, poezie ca scriere, ca dragoste, ca viață ?

„tocmai când mă gândeam ce frumoasă ar fi viața fără acte/ m-am trezit că îmi expiră buletinul fain mi-am zis și o vreme/ am trăit așa cu identitatea expirată în afara lumii într-o lume/ de după lume ca un supraviețuitor al propriei identități// am înțeles că certificatul de naștere ți-l fac părinții să ai și tu/ o dovadă că ai venit pe lume ca și cum țipătul n-ar fi de ajuns/ am înțeles că buletinul ți-l faci singur că din zece ani în zece/ mergi să mai iei o porție de viață după care te duci s-o trăiești// am înțeles că atunci când îți alegi jumătatea ai nevoie de/ o dovadă de dragoste certificat de căsătorie adică dar de ce/ îți mai trebuie certificat de deces asta n-am înțeles niciodată/ dacă oricum nu-l mai vezi dacă dincolo n-ai nevoie de acte// dacă dincolo tocmai moartea lipsește oare nu e ciudat/ că în viața asta se eliberează certificate de moarte" („miniepistole", 27)

Poezia există pentru „miniepistolierul" lugojean, devenit „un om care simte gândește și scrie nimic din ce e omenesc/ nu mi-e străin nici dumnezeirea nu mi-e străină (...) și am iubit până când am început să// urăsc și într-atât de mult am urât încât ura s-a transformat în iubire/ și cu această iubire am învăluit eu lumea (...)/ am urmat școala vieții am absolvit-o și am transformat-o în școală// de poezie convins că poezia e viața și mai mult decât viața (...) nimic din ce e omenesc nu mi-e străin îmi spun/ singur noapte bună bună dimineața bună ziua și iarăși noapte bună (...)" („miniepistole", 28) Astfel sfârșește, esențializat numai în câteva versete sau versuri lungi discursul omenesc, prea omenesc al poetului dispus să ne convingă de adevărul său (poetic). Convins că orice supralicitare este malefică, nepotrivită, chiar periculoasă, își oprește discursul printr-un „insert" de aceeași abundență ideatică, subîmpărțit în trei poeme, din ce în ce mai ample, însă divizate strict în secvențe de aceeași lungime de 20 sau 15 versete/ versuri lungi, ceea ce obligă din nou pe cititor la atenție maximă. Fiindcă poetul se adresează direct divinității, ca între vechi prieteni: „îți mulțumesc ție doamne pentru această libertate de a gândi de a fi/ de a spune" („binecuvântările", I), discursul poetic devine, la fel, din ce în ce mai solemn, pe o muchie ascuțită, la cel mai mic semn fascinația devenind antifascinație, parodie a grandilocventului: „dar să revin/ la ceea ce spuneam mai înainte în paradis ajungi întotdeauna în zori".

Întrerup aici „în căutarea oratorului pierdut" și vă invit să cercetăm împreună, mai în amănunțime, „insert"-ul inclus în mijlocul celor 56 de miniepistole.

(Nicolae Silade, „miniepistole",
Editura Grinta, Cluj-Napoca, 2019)

Gabriel DRAGNEA (n. 06.10.1979, București, este poet, jurnalist și redactorul șef adjunct al revistei SUD, redactor al revistelor Salonul Literar (Odobești) și Armonii Culturale (Adjud), membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România. Debutează cu poezie în 1998 cu volumul de versuri ***„Blestemul îngerilor decăzuți”***, apoi, trei ani mai târziu, în 2001, revine tot cu poezie în volumul ***„Aici nu sunt cuvinte”***. A urmat în 2013 lucrarea ***„27 Dialoguri - Construcții incomplete”***, o carte de interviuri realizate cu mari personalități culturale (Romul Munteanu, Adrian Marino, Alex Ștefănescu, Andrei Pleșu, Dumitru Țepeneag, Haralamb Zincă, Nina Cassian, Nicolae Breban, Nicolae Manolescu sau Zoe Dumitrescu Bușulenga) în perioada în care autorul a lucrat ca ziarist la ziarul *Independent*, condus de regretatul Horia Alexandrescu. Autorul revine cu versuri în volumele ***„Vinovăția ferestrelor”***, *2018*, coautor al antologiei literare ***„Grupul de la Bolintin”***, Ed. RawexComs, 2018 și ***„Altharul lui Cronos”***, poezii, 2019. În 2019 apare în *„Enciclopedia Scriitorilor Români Contemporani de Pretutindeni”*, lucrare amplă coordonată de acad. Mihai Cimpoi. De-a lungul anilor a publicat în reviste precum *Tribuna, Timpul, Bucureștiul literar și artistic, Familia, Armonii Culturale, Vatra Veche, Curtea de la Argeș, Oglinda Literară, Sud, Lumină Lină, Mișcarea literară, Mesagerul literar și artistic, Boema, Basarabia Literară, Caiete Silvane, Actualitatea literară, Litera 13, Climate literare, Pro Saeculum, Caligraf, Argeș, Sintagme literare, Alternanțe ș.a.* Cărți în lucru: *„Publicistica lui Panait Istrati – Un jurnalist nedreptățit”*, *„Regizorale”* (poezie), *„După această virgulă”* (poezie), *„Reportaje imaginare de călătorie”*.

Gabriel Dragnea

POLICROMIA VÂRSTELOR

Vârsta albastră, anii cailor
Împletiți cu așteptarea poeților
De a li se împrumuta aripi spre Helicon.
Anii albi sunt în calendarul mireselor
Și-n tremuratul bărbiei acoperită de mască.
Noaptea, nebunii amestecă toate culorile
Întrebându-se în zori cât verde să pună în iarbă
Și cât roșu în rănile îngerilor.
Mâine, nu voi pleca nicăieri.
Vreau să mă găsească acasă
Când vor veni
Pentru recensământul păsărilor.

DIN AUTOBUZUL 243

Din autobuzul 243
Copacii de pe marginea drumului
Păreau soldați rigizi
În marșul orgoliilor.
Niciun arc de triumf
Nicio medalie, fără urmări glorioase
Îi privesc și mă întreb
Unde pătrund rădăcinile
În câte trupuri anesteziate
Și câți vor împrumuta privirile lacome
Din tablourile lui Caravaggio.
Căderea lor de pe soclul de lut
Pe străzile fără epoleți
Pe treptele blocurilor cucerite de nonculori
La parter, lângă temerile psihologului B
Maligna tăcere a mimului M de la
etajul 1
Clarviziunea orbului astrolog S de la mansardă...
La fiecare semafor, copacii sunt oameni
Care așteaptă să primească dreptul la verde.

ZÂMBETUL TĂU A RĂMAS ACELAȘI...

...au înghețat și iernile-n tablouri
Și-n fotografiile cu noi
La partajul anotimpurilor !
Zâmbetul tău a rămas același,
Ca în jocul umbrelor dansând
Printre gândurile tale ascunse-n viori,
Deasupra pântecului de unde mâna lui
Îți arată Calea Lactee.

RESEMNARE

În colivia de pe soclul aflat în Parcul Libertății
Nu se mai zbate nicio pasăre.
Nici eu nu mai pot să mă joc cu aripile
Peste visele copiilor
Și nimeni nu mai are voie
Să decupeze zboruri din peșterile rupestre.
În fiecare zi, la apus
Un porumbel așezat pe ceasul gării
Numără întristările celor care așteaptă.

PE STRADA CU UN SINGUR FELINAR

Pe strada cu un singur felinar
Nu a locuit nimeni, niciodată.
Au trecut în grabă doar temeri
Camuflate în soldați și îngeri invalizi,
Copii ai anotimpurilor fără nume
Colindând la ferestre, vestind incertitudini.
Pe aici au mai trecut ultimii cai de lemn,
În galopul copilăriei îndepărtate
Și zvonuri despre o stradă New Age.
Ca-ntr-un ritual pe un drum inițiatic
Mai trec din când în când
Fumând o Karelia Royal Red.

ÎNTRE DOUĂ CĂDERI

Un ceas abandonat în prima ninsoare
Va măsura regretul toamnei alungate
Din tabloul cu rătăciri ruginii.
Ceasul plimbându-se între două îmbrățișări
Deghizate în secunde împletite
Va genera acorduri noi și un adagio
Într-o altfel de primăvară vivaldiană.
Între două căderi de pe pragul Cerului
Minutele, zilele sunt eternități distincte
În cel mai mediatizat show al echilibrului fragil
Între deșertăciuni și micile trăiri.
Ieri s-a tocit repede în dinții timpului
Care mușcă fără încetare
Din tatuajul meu cu iluzii și poeme.

BREAKING NEWS

I-au spus că cineva a bătut de două ori în ușă.
Dar el, într-un echilibru derutant și incert
Continua demersul aflării adevărului
Pe o sârmă veche între două iluzii.
Conjugând în cor neclarul “a trăi”
Noi i-am decupat soarele definitiv
Lăsându-l să-și deseneze pașii
În ultimul vals
Transmis ca breaking news
În subconștientul trecătorilor
Din tabloul lui Caravaggio.
Cu tălpile în praf de cretă
Așteptăm o nouă tragere la sorți.

...ÎN TRANȘEELE ALBASTRE

De ce o lacrimă-piatră ? Am întrebat clovnul.
De ce doar un semafor roșu ? Îmi răspunse el.
Mă construiesc din plânsul lumii
Și prin zâmbet visez că mă sparg
Și renasc într-o nouă generație de anotimpuri.
Da, un vis gratuit ca
Iluzia libertății mâinii atingând orizonturi,
Iluzia secundei perfecte,
Manechinul mereu zâmbind la turnul cu ceas,
La tine așteptând derutat
În fața interdicției de a trece
Prin curcubeie.
Când ne vom întâlni în tranșeele albastre
Amintește-mi să lăcrimez
Peste fostele tale neputințe.

SCAUNUL DINTRE LINII

Doar priveam cu ochii încercănați
Cum fiecare se așează pentru un minut
Pe scaunul dintre șine.
Proba practică a asumării,
Botezul tăcerii dintre linii.
În sala de așteptare două umbre valsau
Pe ritmul inimii singurului copil
Care își exersa singurătatea
Pe un șotron improvizat
Sărind pe scaunele abandonate,
Rupte și roșii, legate cu lanț.
Mai sunt două minute
Și trebuie să îmi hrănesc păsările.
Fiecare așezare pe scaunul dintre linii
Este un zbor în sine.

UȘA SPRE ÎNAPOI

Un teatru are două uși
o intrare și o ușă de urgență.
Din grădinile suspendate nu poți ieși
pentru că nu vrei să pleci.
Un spital are și el multe uși
pentru cei cu gânduri
împodobite de îngeri de gips
și cu visele alungate pe ușile de evacuare.
După întâlnirea cu nopțile -
singurele poeme rămase după moartea poeților -
poate fi deschisă doar ușa zilei
luând de mână copiii cerșind
sub zborul păsărilor oarbe.
Dincolo de mare nu este nicio ușă...
Doar în rugăciunea de seară
și în cerul policromatic
așteptând ultimii Oameni.

Care ușă poate fi deschisă
dacă vreau să revăd lumea în alb-negru ?

INTEROGAȚIE

Tăcerea mea este tăcerea amintirilor
Ascunse în fotografii sepia.
Manechinul din vitrina cu neputințe
Îmi cere să-i înapoiez privirea catatonică
Și singurul braț-proteză
Care știe să arate cerul.
Dacă nu mi-aș fi desenat palma-căuș
Aș fi putut bea precum caii sălbatici
Savurând cu înghițituri mici libertatea ?

REMEMBER

Un text despre renunțare
Dintr-o veche pagină de almanah cenzurat
Mi-a adus aminte de ultima îmbrățișare
Lângă un Pinot Noir sinonim cu singurătatea.
Era asemenea unui strigăt încondeiat
Pe cel mai sferic ou
Din care nu mai avea să vină
Nicio veste.

O BANALĂ NOAPTE DIN EST

Și noaptea aceasta este decupată
Din amintirile soldaților
Întorși acasă de toamnele culese
De copiii rămași singuri
Să învețe despre speranță
Silabisind numele sfinților.

Și noaptea aceasta a evadat din vechi colecții
Care vorbesc și astăzi despre frică și moarte,
Despre clovni înlăcrimați
Bătând disperați la porțile florilor arestate.

Copiii nu se mai rătăcesc în povești,
Păsările și-au înlocuit aripile cu brațele pruncilor
Gângurind inconștient despre singurătate
În cartierul din estul urbei resemnate.

Eu sunt singurul care spre dimineață
Stinge lumina.

Neobosit călător prin țară

Împovărată/ de propria-i culoare/ o dalie. (Dan Florică)

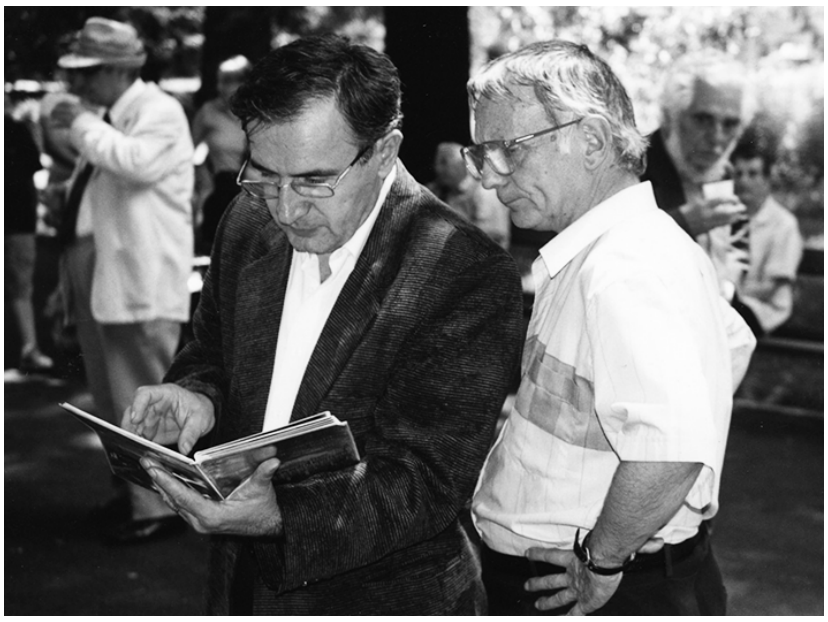

Alexandra Firiță

Viața este un castel luminat, cu numeroase încăperi prin care trebuie să treci și de fiecare dată să deschizi o altă ușă și o alta până ajungi să o cunoști, explorând-o la început cu timiditate și stângăcie, mai apoi cu dorință și pasiune. Și tot lungindu-ți pașii prin coridoarele timpului încerci să aduni și să pui de o parte valori-amintiri care îți aduc bucuria regăsirii de tine, a arderilor și frământărilor din acea fereastră la care te-ai oprit de multe ori să admiri o bucată de cer. Și nu de puține ori ne întoarcem în căutarea minunii de a fi fost martor la înflorirea cireșilor, la ploile tumultoase ce ne-au inundat grădinile, la zâmbetul pruncilor. Și nu de puține ori ne regăsim sufletele de copil în durerea zidirii unui cuvânt, a unui vers sau a unei fraze pe care să le lăsăm urmașilor noștri, celor ce vor trece prin castel. Căci timpul ne împrăștie în cele patru zări, dar tot el ne adună și ne mântuiește în cuvinte. Cuvântul este darul divin lăsat nouă spre a ne construi și a ne înălța până la cerul din Înalturi și a cânta frumusețea Pământului.

Și mă opresc, întorcându-mă la semeni cunoscuți, oameni dragi cu care deseori călătoream printr-un timp ce minunat fu, timp în care ne aplecam cu osârdie asupra cuvântului scris, lăsând deoparte vicisitudinile materiale ale zilei. Trăiam intens, trăiam frumos în mirificul spațiu bolintinean, unde oameni de suflet scriu istoria evoluției unei vetre strămoșești de incontestabilă vechime.

Despre Dan Florică, poetul, scriitorul, înțeleptul din proverbe, un bolintinean, puțini știu că la 1 ianuarie 2022 se ridică pe a 75-a treaptă a castelului vieții, dar și mai puțini își amintesc de generozitatea, priceperea și talentul pe care le-a pus la dispoziție în creșterea culturală a orașului Bolintin Vale. S-a format ca om și ca intelectual pe băncile școlii și liceului din Bolintin Vale și mai apoi la Academia de Studii Economice din București. Pe lângă activitatea profesională desfășurată ca economisit la PETROM și-a dăruit o parte a existenței sale dezvoltării culturale a Bolintinului. S-a implicat în înființarea Fundației Culturale Dimitrie Bolintineanu (1996) și împreună cu Constantin Carbarău, Constantin Bărbuță, Dan Milica, Alexandra Firiță, au pus bazele revistei *Sud* și a deținut rolul de vicepreședinte al fundației și redactor al revistei *Sud*, precum și membru activ în organizarea, timp de peste 20 de ani, a manifestărilor culturale și a Festivalului Național „D. Bolintineanu". Este membru fondator al Asociației pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu, membru al Societății Române de Haiku, membru al cenaclurilor literare Dimitrie Bolintineanu, Amurg Sentimental, Paradox și Destine.

Dragostea pentru poezie s-a născut din adolescență, scriind versuri încă de pe băncile școlii, pentru ca între anii 1975-1980 să participe la ședințele cenaclului literar „D. Bolintineanu" condus de profesoara Ioana Șandru. Debutul literar l-a făcut 1979 într-o antologie de poezie și proză a Inspectoratului pentru Cultură al județului Giurgiu, continuând să publice la revista *Albina* condusă de poetul Dumitran Frunză. A continuat să frecventeze mai multe cercuri literare bucureștene, printre care și Cenaclul „Amurg Sentimental", anul 1997 găsindu-l prezent în antologia „Pași prin catedrale". Debutul editorial l-a făcut în 1998, la Amurg Sentimental, cu placheta *Micropoeme*, poezie cu trei versuri, definită tristih și despre care profesorul Marcel Crihană scria în revista *Sud* nr .4 (10) din 1998: „Debutul editorial de azi al lui Dan Florică este un triumf al său și al micropoemului. Este un debut sărbătoresc. Felicitări !". Prezentarea cărții a fost făcută la Bolintin Vale alături de alți doi autori bolintineni, Florin Vlad și Alexandra Firiță și s-a desfășurat în actuala locație a bibliotecii, prezentare care a reunit un mare număr de personalități culturale și poeți: Petre Ghelmez, Marcel Crihană, Ion Machidon, Teodora Moțet, Constantin Carbarău, Bogdan I. Pascu, George Tei, Alexandru Sașa Ghiță și alții.

Între anii1997-2007, poetul Dan Florică, atent și fin observator la spectacolul vieții, se dedică haiku-ului, gen de poezie japoneză cu formă fixă și alcătuiește volumul „Greieri până la stele" în limba română, franceză și engleză, apărut la Editura Haiku, București, 1999, în a cărui prefață Florin Vasiliu, președintele Societății Române de Haiku scria: „Am citat patru haiku-uri. Cu ultimul, «Împovărată/ de propria-i culoare/ o dalie», ar câștiga sigur un concurs internațional. Haiku-ul românesc s-a îmbogățit cu un nou poet, Dan Florică". Poetul Radu Cârneci recunoștea că „nu poți să scrii *dalie împovărată de culoare* esențializând într-un vers frumusețea, să așezi într-un bob de rouă imensitatea cerului, fără să fi cunoscut poezia lumii și să ai o sensibilitate acută pentru tot ce te înconjoară". Experiența dobândită în acești ani îl determină să își croiască drum către poemul într-un vers, poemul pillatian, „cel mai scurt poem din lume" și publică „Majestatea sa clipa", Ed. Orion, București, 2000, „Ia zâmbetul cu tine", Amurg Sentimental, 2002, „Cu fiecare stea privim nemărginirea", Amurg Sentimental, București, 2003, „În țara râurilor", Ed. Semne, București, 2004. În revista *Sud* nr. 5-6 din 2015 poetul Dan Fruntelată îl numește „prinț de Bolintin al poemului într-un vers", iar criticul Florentin Popescu, în prefața cărții „Cu fiecare stea privim nemărginirea", subliniază: „poemul într-un vers îl reprezintă și îl situează pe poetul Dan Florică într-un loc inconfundabil și stabil în vâltoarea miriadelor de volume care apar astăzi".

Tot mai dedicat artei scrisului, ostoindu-și setea cunoașterii cu lecturi din domeniul filozofiei, istoriei, religiei și beletristicii, își consolidează exercițiul scriind cugetări, 1996-2021, dând la lumina tiparului „Înțelepciune din înțelepciune", Ed. Perpessicius, București, 2006, „Între Ion Pillat și Zhuang-zi", Ed. Dominor, 2008, „Răsplata ascultării", „Cugetări de fiecare zi". Profesorul universitar dr. Marcel Crihană consemna în prefața volumului „Înțelepciune din înțelepciune": „De fapt, majoritatea cugetărilor din volum au aspect de poem într-un vers. Cu această nouă carte, palmaresul lui Dan Florică sporește cât nici nu gândesc cei care obsedați chipurile de valori, nu iau în seamă minoratul artistic al zilelor noastre. Înțelepciune din înțelepciune încununează un talent veritabil."

O altă piatră de încercare pe care poetul și-o propune este pseudo-sonetul, 1996-2021, „Momentul Adevărului", Ed. Arefeana, București, 2018, „Pe tărâmul iubirii", Ed. Arefeana, București, 2016, „Uitând trecutul, pierdem viitorul", RavexComs, 2021. Regretatul poet Ion C. Ștefan în postfața volumului „Pe tărâmul iubirii" scria: „Poetul din câmpie al iubirii cultivă expresivitatea aleasă a spunerii, strălucirea gândirii, muzicalitatea versului clasic dintr-un *Tărâm al iubirii* ca împlinire creatoare, reprezentând un creator de excepție".

Poezia religioasă vine ca o experiență a omului ajuns la maturitate, preocupat în a aduce un imn profundelor concepte spirituale și a atinge acea lumină mistică insuflată de însăși credința creștină în drumul nostru spre mântuire „Adevărul la hotarul istoriei", Ed. Arefeana, 2018 și „Caratele din noi", Ed. RavexComs, 2020. Poetul Victor Pencu, înțelegând drumul autorului pe calea mântuirii, scrie despre această carte: „Poeziile sale sunt niște adevăruri ale credinței, îmbrăcându-l pe autor cu un veșmânt cu care va pleca acolo sus." Lucian Stuparu află trăinicia credinței strămoșești în versurile: „În mintea noastră dacă L-avem pe Dumnezeu,/ Cu inimă curată vedem ce-a pus în Carte/ Așa cum a fost pe vremuri, așa va fi mereu".

Preocupat de istoria neamului, fascinat de faptele eroice ale înaintașilor, dar animat și de un fierbinte patriotism (aș zice, chiar influențat de mai marele înaintaș bolintinean, poetul *Legendelor istorice*, Dimitrie Bolintineanu), Dan Florică, se oprește la poezia istorică și publică „Sumerul și Tărtăria", Ed. Betta, 2020, „Călător prin munții Europei", Ed. Arfeeana, București, 2000 și „Uitând trecutul pierzi din viitor", RawexComs, București, 2021, „Din țara râurilor", Ed. Semne, București, 2014.

Prietenul său de o viață, poetul Corneliu C. Cristescu, scrie în prefața cărții „Sumerul și Tărtăria": „Dorința firească de așezare a locuitorilor acestor locuri acolo unde merită în ierarhia popoarelor l-au determinat pe poet să ia atitudine mai ales prin scris, acolo unde se găsește în toată plenitudinea sa creatoare". Petre Fluierașu, într-una din însemnările de autor constată că „aceste cărți se impun cu o forță căreia nu-i poți nega puterea și frumusețea". Poeta și traducătoarea Paula Romanescu consemnează despre poezia istorică a lui Dan Florica: „Zidite în poeme într-un vers, adevăruri istorice se înalță în cuvânt de o lungă trecere, cu forța luminii, până la pragul casei sufletului care ni-i timp țara de curgătoare ape, de timp în necurmată trecere spre Marea cea Mare a înțelesurilor toate".

Poezia pentru copii „Lumina din gutui", Arefeana, 2016, „Comoara de pe munte", Ed. Destine, 2017, ne dezvăluie sensibilitatea și candoarea sufletească cu care poetul este înzestrat.

În prefața cărții „Lumina din gutui" poetul Gabriel Dragnea consemnează: „*Lumina din gutui* reamintește de ludicul eliberat de poet în vers, de universul copilăriei transpus în poeme, așa cum precizează autorul, *pentru cei mari și pentru cei mici*".

Activitatea sa publicistică foarte bogată este reprezentată prin participarea la numeroase antologii naționale: poezie, proză și critică literară a cenaclului literar Amurg Sentimental din anii 1997-1999, haiku, tanka și poem într-un vers ale Societății Naționale de Haiku, *Poetes, vos papiers !* în limba franceză, Ed. Tipo Moldova, 2014 realizată de Paula Romanescu, *Scriitori din generația 2000*, coordonator Nicolae Vasile, *Un dicționar al scriitorilor români contemporani*, Tipo Moldova, 2020, coordonator Ion Holban, *Grupul de la Bolintin*, Ed. RavexComs, 2018, coordonator Gabriel Dragnea. Este coautor la lucrările monografice ale orașului Bolintin Vale intitulate: *Bolintinul, bolintinenii, Bolintineanu*, Ed. Dominor, 2004, coordonator Constantin Carbarău și *Bolintin, cartea orașului*, Ed. Oscar Print, 2017, coordonator Vasile Grigore.

Dan Florică, poetul, scriitorul, personalitate complexă cu un înalt grad de conștientizare a rolului artistului în societate, ne aduce pe masa de lucru o bogăție de cuvinte șlefuite în clipele sale de neliniște, de meditație, de durere, de zbatere și ne îndeamnă prin propriul exemplu, al dăruirii, să ne căutăm adevărata identitate în valorile profund umane ale esteticului. Dan Florică omul ne poartă de mână prin minunatul castel și ne deschide ferestrele visului, ne arată cerul senin și ne umple cămările sufletului cu roadele culese din grădina muzelor. Dan Florică prietenul ne dăruie din preaplinul sufletului său bucuria de a fi colindat prin multe din încăperile castelului luminat unde a gustat frumusețea înserărilor, a răsăritului de soare, a ninsorii, a înmuguririi, a iubirii. Neobosit călător prin țara cuvintelor a poposit pe a 75-a treaptă a castelului să ne istorisească despre vremea poeziei din noi, viața, acest dar minunat pe care Prea Înaltul Făuritor ni L-a făcut.

Acum la ceas aniversar La Mulți ani, Domnule Poet !

firide basarabene

PAN. HALIPPA ȘI REVISTA „VIAȚA BASARABIEI”

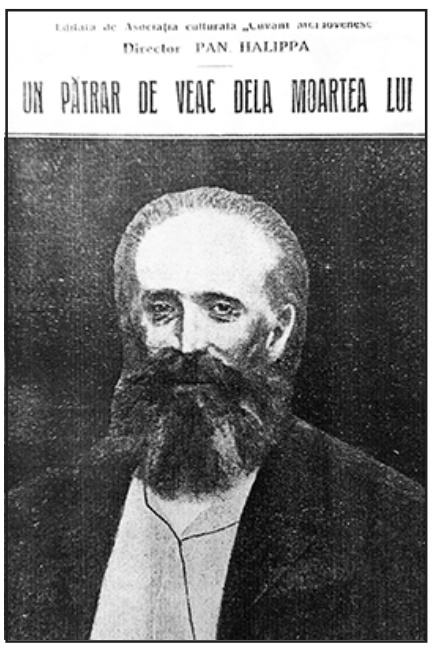
Nicolae SCURTU

Biografia poetului, publicistului, memorialistului și excepționalului om politic Pan. Halippa (n. 1 august 1883, Cubolta, Sângerei – m. 30 aprilie 1975, București) necesită reexaminări, recercetări și numeroase clarificări spre a-i întregi profilul și portretul moral și intelectual.

A iubit Basarabia și pământurile ei cu o dragoste nestinsă și provocatoare de noi și profunde *incizii* în tot ceea ce a rămas ca moștenire istorică, literară și culturală.

A înființat, a condus și a coordonat revistele *Cuvânt moldovenesc* și *Viața Basarabiei*[1] în paginile cărora s-au publicat contribuții fundamentale privitoare la istoria, civilizația, cultura și literatura din această parte a Europei.

A apelat, consecvent, la toți prietenii, colegii și cărturarii din Basarabia și România să participe și să colaboreze la cele două publicații pe care le-a întemeiat.

Pan. Halippa

Cu prilejul împlinirii unui *pătrar de secol* de la moartea prolificului învățat și enciclopedist Bogdan Petriceicu Hasdeu, revista *Viața Basarabiei*[2] îi dedică un număr omagial, la care colaborează cei mai buni cunoscători ai marelui învățat.

Pan. Halippa solicită o contribuție, în acest sens, și lui Nicolae Iorga, care din motive încă necunoscute, nu dă curs invitației publicistului și cărturarului basarabean.

Epistola lui Pan. Halippa se constituie într-o elocventă și pilduitoare invitație de a-l avea pe Nicolae Iorga printre colaboratorii săi chiar din primul an de apariție a prestigioasei reviste „Viața Basarabiei”.

*

„Viața Basarabiei”
Revistă lunară de cultură românească
Director: Pan. Halippa
Redacția și Administrația
Chișinău, Str[ada] Iașilor, nr. 15
Secretariatul
[Chișinău, 5 august 1932]
Mult stimate domnule profesor,

După cum știți la 25 august a[nul] c[urent] se împlinesc 25 de ani de când s-a stins din viață marele fiu al Basarabiei, Bogdan Petriceicu Hasdeu.

Cu prilejul aniversării zilei morții, revista noastră va consacra în întregime numărul ei pe luna august vieții și operei genialului hotinean care a creat acum o jumătate de veac atâtea vaste opere istorice și filologice.

Au fost invitați să colaboreze puținii săi prieteni în viață și fruntașii științei și literelor românești.

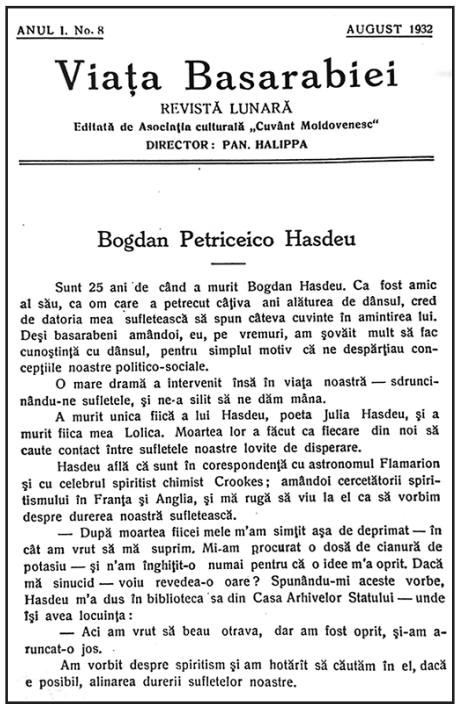
Aș fi foarte bucuros dacă și d[umnea]v[oa]s[tră] ați consimți să îmbogățiți paginile acestui excepțional număr comemorativ cu valoroasa d[umnea]v[oa]s[tră] contribuție.

Manuscrisele se pot trimite până la 15 august.

Cu cele mai distinse salutări,
Pan. Halippa

D[omniei] sale domnului profesor N. Iorga, Vălenii de Munte

Notă: Originalul acestei epistole, inedite, se află la Biblioteca Academiei Române. *Corespondență primită de N. Iorga. Volumul 389*, f. 101[r].

ANUL I. No. 8 AUGUST 1932

Viața Basarabiei

REVISTĂ LUNARĂ
Editată de Asociația culturală „Cuvânt Moldovenesc”
DIRECTOR: PAN. HALIPPA

Bogdan Petriceico Hasdeu

Sunt 25 ani de când a murit Bogdan Hasdeu. Ca fost amic al său, ca om care a petrecut câțiva ani alăturea de dânsul, cred de datoria mea sufletească să spun câteva cuvinte în amintirea lui. Deși basarabeni amândoi, eu, pe vremuri, am șovăit mult să fac cunoștință cu dânsul, pentru simplul motiv că ne despărțiau concepțiile noastre politico-sociale.

O mare dramă a intervenit însă în viața noastră — sdrunci-nându-ne sufletele, și ne-a silit să ne dăm mâna.

A murit unica fiică a lui Hasdeu, poeta Julia Hasdeu, și a murit fiica mea Lolica. Moartea lor a făcut ca fiecare din noi să caute contact între sufletele noastre lovite de disperare.

Hasdeu află că sunt în corespondență cu astronomul Flamarion și cu celebrul spiritist chimist Crookes; amândoi cercetătorii spiri-tismului în Franța și Anglia, și mă rugă să viu la el ca să vorbim despre durerea noastră sufletească.

— După moartea fiicei mele m'am simțit așa de deprimat — în cât am vrut să mă suprim. Mi-am procurat o doză de cianură de potasiu — și n'am înghițit-o numai pentru că o idee m'a oprit. Dacă mă sinucid — voiu revedea-o oare? Spunându-mi aceste vorbe, Hasdeu m'a dus în biblioteca sa din Casa Arhivelor Statului — unde își avea locuința:

— Aci am vrut să beau otrava, dar am fost oprit, și-am a-runcat-o jos.

Am vorbit despre spiritism și am hotărît să căutăm în el, dacă e posibil, alinarea durerii sufletelor noastre.

[1] Revista „Viața Basarabiei” apare cu întreruperi, lunar, la Chișinău, în răstimpul 1932-1940 și la București, în perioada ianuarie 1941 – iulie 1944. Director Pan. Halippa și redactorii Al. Terziman, Nicolai Costenco, Sergiu Matei Nica și Octav Sargețiu.

[2] *Viața Basarabiei*, 1, nr. 8, august 1932. Este integral închinată memoriei lui Bogdan Petriceicu Hasdeu.

O invitație multiplă

Alexandru CAZACU

Poetul, eseistul, criticul de film și universitarul Titus Vîjeu, într-un comentariu referitor la o lucrarea a sa despre regizorul Andrzej Wajda afirma: „*Am fost întotdeauna atras de autori pe care am încercat să-i înțeleg în întreaga desfășurare a operei și totodată în lumea lor interioară*”. Despre o astfel de analiză este vorba în cartea „**F – de la Film Dumitru Radu Popescu. Scenaristul unor îngeri veseli, scenaristul unor îngeri triști**” tipărită la editura Noi Media Print în anul 2019 în colecția Cinematografia. Volumul, apărut în condiții grafice deosebite, este sosit după alte sinteze de referință dedicate unor cineaști autohtoni aproape canonici precum Dan Pița, Mircea Daneliuc, Nicolae Mărgineanu, Elisabeta Bostan, sau despre directorul de imagine Florin Mihăiescu.

Trăsătura acestei cărți rezidă în deschiderea ei multipolară care se relevă cititorului *au fur et à mesure*. Firul central îl reprezintă analiza remarcabilei activități a scenaristului Dumitru Radu Popescu. Domnul Titus Vîjeu, în debutul volumului, face o binevenită panoramare istorică a relației, nu mereu profitabilă, dintre mari scriitori și cinematografie, atât la nivel internațional, cât și național. Sunt create astfel premisele contextualizării apariției și evoluției a ceea ce mulți numesc „cazul D.R.P.” (inițialele acestui autor fiind inconfundabile în epocă). Căci D.R. Popescu este un prolific și original scenarist al cinema-ului românesc, abordând teme diverse pe parcursul a mai multe decenii. Iar toată această participare la realizarea filmelor este înfăptuită pe măsură ce are o evoluție spectaculoasă în peisajul literelor, fiind considerat unul dintre cei mai importanți dramaturgi și romancieri ai literaturii române, chiar dacă recepția operelor sale a suferit temporar din cauza poziționării sale sociale avute către sfârșitul anilor optzeci ai secolului trecut. De altfel în titlul volumului lui Titus Vîjeu se adună titlurile a două dintre operele literare cunoscute, apreciate și reprezentative ale lui D.R. Popescu: romanul „*F*” și piesa de teatru „*Acești îngeri triști*”.

Filmologul realizează o radioscopie artistică a tuturor peliculelor, reușind de fiecare dată să contextualizeze și să extragă esențialul. Sunt redate în ordine cronologică mici sinteze despre transpunerea pe celuloid a universului specific scriitorului care a fost numit la unison de critica literară „un Faulkner român”. Căci, cu excepția filmelor de comedie (și aceasta amară) se propune un univers baroc apar istorii tulburătoare, îndrăzneală și conformism, destine distorsionate, vinovății amestecate cu inocență, totul aflându-se sub determinismul unei istorii neiertătoare. Iar personajele principale, cu prețul vieții ori al alienării, reușesc reabilitarea adevărului și restabilirea condiției umane, aici, unde, după cum precizează D.R. Popescu, „pământul este o biserică”, iar „trecerea prin altar” este apanajul celor puri și dispuși la sacrificiu. Acest concept îi prilejuiește lui Titus Vîjeu conceperea unui adevărat eseu demonstrativ cu privire la ficțiune, la eroii acesteia și la rolul ei. Peliculele care definesc universul scenaristului pot fi segmentate în jurul câtorva teme principale: *Umorul*, la începutul carierei fiind o fază la care scenaristul nu va mai reveni, deși succesul „de casă” este unul important („Un surâs in plină vară”, „Păcală”, „Balul de sâmbătă seara”, „La porțile pământului”); *Starea de tensiune și beligeranță* („Prea mic pentru un război atât de mare”, „Zbor planat”, „Duios Anastasia trecea”, „15"); *Nunta* („Mireasa din tren”, „Rochia albă de dantelă”, „Fructe de pădure”, „Turnul din Pisa”); *Condiția tinerilor* („Căruța cu mere”, „Nelu”, „Cenușa păsării din vis”).

Sunt câteva vârfuri care se demarcă din aceste titluri și cărora li se alocă un spațiu mai amplu. Referindu-se la „Prea mic pentru un război atât de mare” (regizor Radu Gabrea la debut), ecranizarea romanului cinematografic (chiar astfel intitulat) scris de D.R. Popescu după un caz real, domnul Vîjeu face juste și interesante apropieri de capodopere internaționale cum ar fi „Copilăria lui Ivan” de Andrei Tarkovski, dar și descoperind priorități în folosirea anumitor concepte precum „narative network” (David Bordwell) sau „imaginea psihologică” (R. Wellek și A. Warren). Poate nu întâmplător unele romane ale lui Dumitru Radu Popescu sunt astăzi revizitate de anumiți critici considerându-le ca printre primele texte „post-psihologice” din literatura noastră. „Eternul feminin” este analizat în capodopera (atât filmică, cât și nuvelistică) „Duios Anastasia trecea” (regizor Alexandru Tatos), în „Mireasa din tren” (regia Lucian Bratu) și „Rochia albă de dantelă” (regizor Dan Pița). O nouă Antigona este învățătoarea dintr-un sat de frontieră aflat sub ocupație germană care plătește cu viața dorința ei de a înhuma corpul partizanului în ciuda tuturor, lăsat ca exemplu punitiv în centrul satului. Ospătărița de la marginea unei șosele dorește să fie fericită, mireasă într-un tren în fiecare duminică, sfidând convențiile dintr-un mic burg transilvan industrializat, unde tinerii trebuie să se comporte după false șabloane. O creatoare de modă, tânără, frumoasă, deși curtată de un medic cinic și un sculptor celebru, preferă un om simplu și fiind bolnavă incurabil își croiește o rochie de mireasă pentru întâlnirea cu punctul final al scurtei sale existențe. Toate aceste personaje au în ele forța de a demasca, cu orice preț, zona de confort nedreaptă a societății și pe reprezentanții ei. Un întreg *establisment* este amenințat și chiar zdruncinat de componenta lui cea mai fragilă.

De altfel „*omul-nou*” și „*omul-om*” (titlul unui capitol al cărții) își dispută întâietatea într-o lume asemănătoare cu cea sosită din pânzele lui Hyeronimus Bosch, unde toată forța și speranța unui normalități se află pe umerii unor „îngeri triști”. Aceștia sunt personaje marginale: un copil care află că tatăl său este dispus să ia asupră-i o vină penală care nu îi aparținea, în timp ce mama alege să-și refacă viața cu un semi-interlop („Nelu”, regia Dorin Mircea Doroftei), un trubadur saltimbanc rătăcitor care încercă să aducă bucurie, dar și adevăr prin satele sărăcite de după război fiind ucis pentru asta („Căruța cu mere”, regia George Cornea), ori o simplă fată abia ieșită din adolescență, dintr-o zonă forestieră, abandonată de un militar în termen care o lasă însărcinată și un fost deținut care pentru acoperirea unui prejudiciu este nevoit să se căsătorească formal cu o „mireasă de meserie” („Fructe de pădure”, regia Alexandru Tatos).

Toate comentariile din volum sunt pline de referințe la cărți, filme și artă ce ajută la demersul înțelegerii peliculelor. Există în pagini și un *aggiornamento* uneori trist și dureros cu privire la evoluția situațiilor, actorilor sau mizelor prezentate în aceste filme. Se demonstrează acea ciclicitate a istoriei, dar și o actualizare a acestor filme și scenarii care definesc acea *est-etică* specifică unui spațiu social unde adesea demagogia, falsitatea, degradează până și tragicul, convertindu-l în farsă și absurd ionescian. Revine noului spectator și actor social al secolului douăzeci și unu care parcurge lucrarea să poată realiza regăsirea cu sine și cu ceilalți întocmai cum în romanul „F” se propunea (după o epocă de tăcere) o dezbatere despre „poetica adevărului”.

Cartea domnului Titus Vîjeu realizează o sinteză globală asupra peliculelor ce poartă amprenta lui Dumitru Radu Popescu demonstrând cum acesta este un „scenarist-autor”. Se aduce astfel un omagiu scriitorului în particular și scenariului de film în general. Totul într-o lucrare scrisă cu acribie multidisciplinară. Un produs artistic sincretic, text-imagine, ce invită la lectura operei cinematografice și literare a autorului analizat, dar mai ales la frecventarea celei de-a șaptea arte, privită ca un *imago mundi* și o alternativă artistică a istoriei asupra căreia avem obligația să reflectăm.

Cronica teatrală

Mona Dobrișan

CABARET

Spectacolul experimental al Teatrului Odeon (regia Răzvan Mazilu), plin de culoare, sparge nocturna noastră pandemică.

Maestrul Mazilu, deschizător de drum în teatru-dans, propune acest music-hall cu celebrul libret al lui Joe Masterhoff după piesa lui John Van Druten și povestirile lui Christopher Isherwood, pentru că, nu-i așa, music-hallul era la începutul secolului XX oglinda unei societăți libere, extravagante, opulente, mare amatoare de petreceri și plăceri deochiate.

În umbra acestor pitorești evenimente cotidiene, a vieții strălucitoare de noapte în care dansatoare celebre ca Anita Berber incitau prin nuditate asistența exaltată și dansau erotic încălzind imaginația domnilor cu dare de mână și nu numai, aripa neagră a nazismului începea să acopere cerul unei Germanii mult prea ocupată să-și trăiască libertățile sexuale, de exprimare, dar neatentă la realitatea politică ce urma să vină.

Negura unui regim totalitar al lui Adolf Hitler și gemetele milioanelor de victime ale nazismului cu piele albă, ochi albaștri și dinți impecabili păreau să nu fie percepute de o societate dornică să se distreze în cabarete decât să recunoască pericolul politic fascist.

Tema, ofertantă pentru orice regizor (Bob Fosse, în 1972, adaptează „Cabaret” pentru film cu Liza Minelli și câștigă opt premii Oscar), iată că-l provoacă pe acest minunat om de teatru Răzvan Mazilu, care reușește într-o societate fără culoare, nuanțe și lipsită din ce în ce mai mult de micile bucurii ale vieți, un spectacol minunat.

Provocarea acestui spectacol cu muzică live nu este subiectul în sine, emoția cu care începi să miroși sub voluptăți, costume strălucitoare și performeri de cabaret, substratul socio-economic problematic și dureros, ci povestea de iubire dintre Sally Bowles (Ioana Mărcoiu) și tânărul scriitor englez Clifford Bradshow (Silvian Vâlcu) și cea dintre fraulein Schneider (Gabriela Popescu) și Herr Schultz (interpretat cu duioșie de Ionel Mihăilescu) – iubiri care-și țipă povestea către finalul nefericit, dureros.

Dincolo de performanțele clare, muzical-coregrafice ale întregii echipe (este un spectacol ce se joacă cu scena plină, numai trupa Kit Kat Club are șapte fete, printre care Meda Victor, cunoscută publicului iubitor de film din „Nunta mută”), obținute după repetiții susținute timp de doi ani de zile, am putut observa unitatea echipei de actori; ei nu performează individual neapărat, deși Ioana Mărcoiu și Marius Smarandache se remarcă prin complexitatea și mărimea partiturilor lor.

Ei (n.r. actorii) alunecă precum o bilă de bowling ce conține mai multe voci și dărâmă preconcepțiile publicului cum că s-ar cânta dificil cu muzică live sau că s-ar dansa greu coregrafii à la Moulin Rouge și s-ar observa bâlbâieli, împiedicări de picioare sau distonanțe.

Echipa e formidabilă, actorii sunt iubiți de regizor și asta se vede, au lucrat cu bucurie, prestează cu bucurie și scot din ei ce au mai bun.

Nu vreau să dau o notă prea personală acestei cronici, dar din loja în care am urmărit de două ori acest spectacol vă pot spune că machiajul (concept make-up Ioana Roman), costumele impecabile, de calitate, așa cum ne dorim să vedem din ce în ce mai des pe scenele bucureștene, vibrația pe care o dă orchestra ce cântă live și jocul fin al actorilor (nota bene, trei steluțe pentru Marius Smarandache care face un Maestru de Ceremonii cinic, frumos, viril, talentat, grotesc, magnific, seducător și de fapt, șocant de sensibil)...

Toate acestea recomandă un spectacol admirabil, ce merită văzut, revăzut, pentru a observa nuanțele fiecărui rol și replicile fine, pline de substrat ale fiecărui actor.

Mergeți la teatru ! Viața-i un cabaret.

Mergeți să râdeți și să plângeți pentru că vă veți vedea pe voi înșivă !

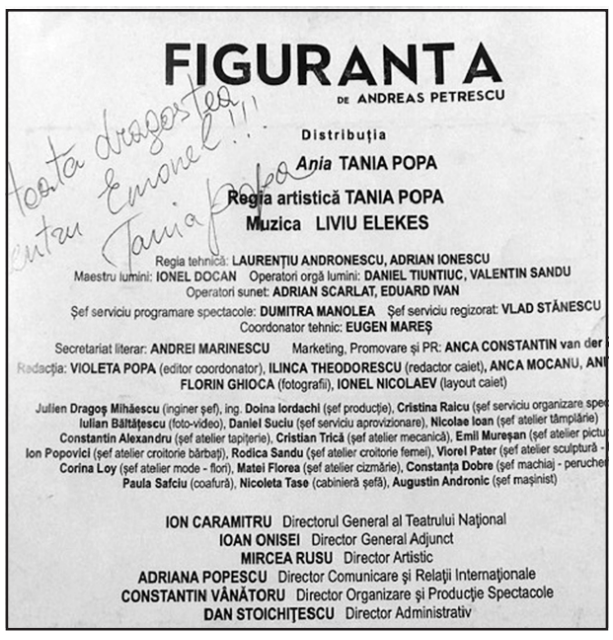
„Să stai ca tristul în camera ta, nu are haz deloc, vino la Cabareeeet !”

FIGURANTA

Ce este actorul ?

Cât de mult durează să înveți un text ? Cum sunt plătiți actorii ? Câte năzuințe sunt legate de această profesie care îți dezgolește sufletul și câte împliniri ai după ce termini studiile și începi să joci sau nu, funcție de „baftă” ? Cum trec anii și ce ai fi putut să dai publicului tău spectator, pe care-l iubești de copil pentru că îți face plăcere să fii pe scenă ?

Cât din tine rămâne după un spectacol după ce ai dat tot și cum

FIGURANTA
DE ANDREAS PETRESCU

Distribuția

Ania TANIA POPA

Regia artistică TANIA POPA

Muzica LIVIU ELEKES

Regia tehnică: LAURENȚIU ANDRONESCU, ADRIAN IONESCU

Maestru lumini: IONEL DOCAN Operatori orgă lumini: DANIEL TIUNTIUC, VALENTIN SANDU

Operatori sunet: ADRIAN SCARLAT, EDUARD IVAN

Șef serviciu programare spectacole: DUMITRA MANOLEA Șef serviciu regizorat: VLAD STĂNESCU

Coordonator tehnic: EUGEN MAREȘ

Secretariat literar: ANDREI MARINESCU Marketing, Promovare și PR: ANCA CONSTANTIN van der

Redacția: VIOLETA POPA (editor coordonator), ILINCA THEODORESCU (redactor caiet), ANCA MOCANU, AN

FLORIN GHIOCA (fotografii), IONEL NICOLAEV (layout caiet)

Julien Dragoș Mihăescu (inginer șef), ing. Doina Iordachi (șef producție), Cristina Raicu (șef serviciu organizare spe

Iulian Bălțățescu (foto-video), Daniel Suciu (șef serviciu aprovizionare), Nicolae Ioan (șef atelier tâmplărie)

Constantin Alexandru (șef atelier tapițerie), Cristian Trică (șef atelier mecanică), Emil Mureșan (șef atelier pictu

Ion Popovici (șef atelier croitorie bărbați), Rodica Sandu (șef atelier croitorie femei), Viorel Pater (șef atelier sculptură -

Corina Loy (șef atelier mode - flori), Matei Florea (șef atelier cizmărie), Constanța Dobre (șef machiaj - perucher

Paula Safciu (coafură), Nicoleta Tase (cabinieră șefă), Augustin Andronic (șef mașinist)

ION CARAMITRU Directorul General al Teatrului Național

IOAN ONISEI Director General Adjunct

MIRCEA RUSU Director Artistic

ADRIANA POPESCU Director Comunicare și Relații Internaționale

CONSTANTIN VÂNĂTORU Director Organizare și Producție Spectacole

DAN STOICHIȚESCU Director Administrativ

știi că nu vei înnebuni după ce ai fost timp de două ore rege nebun, măscărici sau Ania, fata fără noroc ?

La aceste întrebări încearcă să răspundă dramaturgul-actor Andreas Petrescu, pentru că pe scenă oamenii „văd doar ușurința jocului actorilor”. Spectatorii cred că viața actorilor este minunată și că ei „duc aplauzele cu ei acasă”. Uneori se întâmplă asta, alteori nu, dar nu e nevoie doar de talent pentru a reuși.

„Figuranta” este un spectacol one-women show în care Ania, o actriță dornică să joace, îndrăgostită de meseria ei, dar și de copilul adus pe lume întâmplător, se dezbracă de toate veșmintele sufletului ca să apară la finalul spectacolului în toată goliciunea și vulnerabilitatea femeii, actriței, care și-a dorit puțin de la viață și a primit și mai puțin.

Figuranta este o tânără care și-a dorit să aibă succes pe scenă, dar care a făcut doar figurație, așteptând un telefon ce poate suna oricând schimbându-i viața.

Regia aparține Taniei Popa, actriță cu o bogată zestre repertorială. Absolventă a UNATC „I.L. Caragiale” în 1994 (clasa Grigore Gonța), debutează pe scena TNB în „Ondine” care o propulsează și o recomandă ca actriță cu mare potențial, talent și cu mare încărcătură emoțională. Actrița a jucat în zeci de spectacole la TNB, teatre independente, filme etc.; mai are un spectacol one-women show în regia Liei Bugnar („Fata din curcubeu”, 2008) pentru care a obținut mai multe premii, ca și pentru „Farsa cocoșaților” (premiu pentru cel mai bun rol feminin la TIF Sibiu, 1993 și premiu pentru interpretare feminină la Casablanca, Maroc, 1993). Deține din 2004 Ordinul „Meritul Cultural” clasa a II-a acordat de Președinția României.

Textul scris de Andreas Petrescu special pentru actrița Tania Popa este un omagiu adus interpretei cu multiple valențe actoricești, emoționale, dar și un loz câștigător tras prin încredințarea unei partituri complexe în care timp de peste o oră protagonista trece printr-o multitudine de stări: râde și plânge în același timp, se zbate, iubește și urăște, pentru ca la final spectatorii să descopere în fața lor și în ei înșiși fragilitatea unei ființe labile, singure și nefericite.

Scenografia este cu un pat simplu, un telefon cu disc, multe foi pe care Ania are scris, probabil, texte ale unor roluri repetate doar la castinguri și niciodată într-un spectacol adevărat.

Într-o cămăruță parțial luminată Ania repetă la nesfârșit texte pe care nu le va asculta nimeni și rememorează întâlniri din copilărie și viața ei recentă. Binecuvântată cu un copil în urma unei relații abuzive și pasagere, nu are posibilitatea să-l crească și-l vinde, cu inima care-i va rămâne sfâșiată până la sfârșitul scurtei sale vieți, unei familii înstărite. Din păcate accesul la copil (Sacha) nu i se va mai permite niciodată, iar acesta este lucrul care o va distruge psihic.

În camera cu decor simplu, Ania e însoțită în momentele sale de veselie sau durere de amintirea mamei cu care la un moment dat poartă o conversație telefonică (mai târziu se va dovedi a fi imaginară), repetă, repetă roluri pe care speră să le spună în fața unui mare regizor care să o aprecieze pentru talentul său. Are ore fixe la care privește pe fereastra holului imobilului la băiețelul iubit, Sacha, care merge la școală. Fereastra minusculă este singura legătură cu lumea de afară care pentru ea înseamnă doar copilul ei.

Telefonul nu sună niciodată cu adevărat. Doar în imaginația Aniei mai întreabă câte cineva de ea: mama, un prieten sau un regizor pentru cine știe ce câștig important.

Dar pentru că figuranta nu face decât figurație și pentru că și în viața reală dinainte de captivitatea camerei și a sufletului ei durerea a fost nepermis de constantă, **spectacolul doare**.

Piesa vorbește însă despre viață în general și asta ar trebui să ne dea și speranță. Speranța că niciun om nu merită să fie nefericit până la capăt, că suntem buni și răi, dar și captivi în propriile noastre iluzii. Pentru că dacă ne-am născut pe acest pământ aceasta înseamnă că am primit o șansă și la a fi fericiți. Pentru că **a fi** înseamnă **tot** !

Tania Popa este, așa cum afirmă însuși dramaturgul, „o bombă cu ceas de lux”. Poartă, trăiește, joacă partitura întregii piese acompaniată reușit de muzica lui Liviu Elekes. Această actriță vulcanică ține în mâna publicul, râde, plânge și fiecare cuvânt scos cu sinceritate pe gură ajunge la spectatori ca un efect al trăirilor implozive și specifice.

Nu-i ușor să duci singur în spate un spectacol întreg, cu scena aproape goală, cu un public flămând de tine care te judecă și îți soarbe fiecare cuvânt, care te vrea vesel, trist, dezbrăcat, descătușat, generos cu el, sincer, umil, dar nu foarte, murind, dar nu de tot, sperând, pentru ca la final să te răsplătească cu aplauze efemere.

Tania Popa reușește !

(„Figuranta”, Teatrul Național București, regia Tania Popa)

Noi convorbiri duhovnicești cu †Ioan al Banatului (I)

„Iată, ce praznic este praznicul Nașterii Domnului: Praznicul cel Mare al milei lui Dumnezeu !”

Luminița Cornea: Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit, vă rog să ne prezentați câteva idei din *Pastorala la Nașterea Domnului* pe care ați transmis-o credincioșilor ortodocși din Banat la Sfânta Sărbătoare a Nașterii Domnului din anul 2021.

Îps. Ioan: Prin mila lui Dumnezeu am ajuns și în acest an la Peștera din Betleem, să ne închinăm Pruncului Divin, Oaspetelui Ceresc. Lumea a primit un Oaspete, și nu oricare, ci un Oaspete din Cer, Fiul lui Dumnezeu. Acesta a fost momentul astral din istoria mântuirii omului, când Fiul lui Dumnezeu vine pe pământ să-l caute pe om, comoara lui Dumnezeu, răpită de păcat și de moarte. Iată de ce a venit Hristos pe pământ, să mă caute pe mine și pe tine care eram răpiți de păcat și apoi ascunși în pântecele pământului de moarte.

Timpul așteptării se împlinise; până aici *Legea Vechiului Testament* l-a condus pe om, până aici, ca timp și ca loc, până la Betleemul Iudeii. Apoi vorbim de timpul plinirii vremii: „*Iar când a venit plinirea vremii, Dumnezeu a trimis pe Fiul Său, născut din femeie, născut sub Lege, ca pe cei de sub Lege să-i răscumpere, ca să dobândim înfierea*” (Galateni 4, 4-5).

O, Preasfântă Fecioară, ce mare har ai aflat înaintea lui Dumnezeu, acela de a-L naște pe Fiul mântuirii noastre ! Ce Părinți Sfinți te-au născut și cum pronia lui Dumnezeu a fost cu tine !

Prin Întruparea Sa, Hristos ne-a deschis calea spre Sine ca Dumnezeu. Prin profeți, Dumnezeu a grăit mereu către poporul lui Israel, chemându-l să-L urmeze. Iată, însă, ce grăiește Dumnezeu prin Profetul Osea, cu aproape opt sute de ani înainte de Întruparea lui Hristos: „*Dar poporul Meu este hotărât să se despartă de Mine. Îl strig, dar el nici nu-și ridică ochii spre Mine*” (Osea 11, 7). Auziți ce i-a spus Dumnezeu profetului Osea, cu opt sute de ani înainte de Hristos ? ! Ce a văzut Dumnezeu ? Cum poporul Său se hotărâse să se lepede de El. Și zice Dumnezeu către Osea: *Iată, Eu îl strig, dar el nici nu-și ridică ochii spre Mine*.

L.C.: Înțelegem, Părinte Mitropolit, că aceste cuvinte, spuse atât de demult, adică cu aproape opt sute de ani înainte de Hristos, sunt valabile și astăzi.

Îps. Ioan: Profetul Osea a trăit în timpul domniei lui Ieroboam al II-lea (783-743 î. Hr.), așa ne dă mărturie istoria, și așa grăia Dumnezeu prin el atunci. Oare aceste cuvinte nu ne sunt adresate și nouă astăzi, când Dumnezeu, prin Fiul Său, pe Care L-a trimis în lume, strigă către noi ? ! *Către poporul lui Israel a strigat prin profeți, iar către noi strigă prin Fiul Său*. Azi, tot mai mulți dintre frații noștri vor să se despartă de Dumnezeu și puțini mai sunt cei care își ridică ochii către Hristos Domnul. La Betleem, azi, sunt mai mulți îngeri decât oameni.

Mâhnitu-S-a Dumnezeu văzând starea poporului și, totuși, El nu Se răzbună. Își trimite Fiul în lume, nu într-un pelerinaj, ci, ca prin Jertfă, să-Și aducă poporul din nou în casa iubirii Sale. Mâhnit, dar iubitor mai grăiește Dumnezeu prin Osea: „*O, cum te voi lăsa, Efraime ! (…). Mila Mă cuprinde !*” (Osea 11, 8). Mâhnitu-S-a Dumnezeu, chiar dacă nu toți frații noștri au pășit pragul bisericii, dar Dumnezeu nu se răzbună, doar îi este milă.

Iată, ce praznic este praznicul Nașterii Domnului ! Praznicul cel Mare al milei lui Dumnezeu !

Acum, prin milă, primim cel mai de preț Dar de la Dumnezeu Tatăl, *pe Fiul Său*. Dacă dreptății lui Dumnezeu nu-i răspundem cum se cuvine și nu-I acceptăm totdeauna dreptatea, nici măcar acum, când Îl vedem pe Pruncul Iisus, nu putem să-I răspundem cu smerenie și cu recunoștință milei Sale celei cerești ? ! Analizând istoric, se vede că nu am răspuns cum se cuvine milei lui Dumnezeu față de noi.

Să ne amintim de atitudinea lui Irod, atunci când au sosit magii și i-au adus lui vestea Nașterii Pruncului Împărat. Aici vedem o sincopă în gândirea lui Irod, el nu-și trimite ostașii cu magii să-L caute pe Pruncul Împărat și apoi să-L ucidă. A fost o sincopă în gândirea lui Irod. Imaginați-vă că, de nu i-ar fi șters Dumnezeu din minte gândul acesta, atunci când au venit magii și i-au spus pe cine caută, el ar fi putut să le dea magilor câțiva ostași, cărora, cu viclenie, să le spună: Iubiți magi, vă dau să vă însoțească câțiva ostași, ca să nu rătăciți, să nu fiți tâlhăriți cumva, dar le-ar fi spus ostașilor, în taină: *când vor găsi magii Pruncul, după mergerea stelei, voi să-L ucideți !* De aceea am spus că a fost o sincopă în gândirea lui Irod. Dumnezeu nu l-a lăsat să poată face aceasta, pentru că Hristos trebuia să moară prin răstignire.

Însă, după plecarea magilor, îngerul lui Dumnezeu îi dă poruncă în vis lui Iosif să ia Pruncul și pe Mama Sa și să fugă în Egipt.

Iată purtarea de grijă a lui Dumnezeu față de Pruncul Iisus, față de Fecioara Maria și de Dreptul Iosif, cel care își asumase marea responsabilitate de-a o ocroti pe tânăra Fecioară atunci când a părăsit Templul din Ierusalim.

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, vă rugăm, oare de ce a plecat Iosif cu Fecioara Maria în Egipt ? Oare n-ar fi putut pleca și în altă parte ? Trebuie să fie ceva cu referire la motto-ul pus în Pastorala menționată: „*Din Egipt am chemat pe Fiul Meu.*” (Osea 11, 1).

Îps. Ioan: De ce în Egipt ? ! Ca astfel să se împlinească ceea ce spune Scriptura: „*Când Israel era tânăr, eu îl iubeam, și din Egipt am chemat pe Fiul Meu*” (Osea 11, 1). „*Din Egipt am chemat pe Fiul Meu*” nu este o metaforă poetică, ci are un fundament istoric bine întemeiat. În vremea Mântuitorului Hristos, în Egipt trăiau câteva sute de mii de israeliți, Egiptul fiind astfel locul de scăpare pentru cei năpăstuiți de legile celor care guvernau atunci Țara lui Israel. În Egipt, îngerul lui Dumnezeu l-a trimis pe Iosif împreună cu Pruncul și cu Mama Sa.

„*Mila Mă cuprinde*”, zice și azi Dumnezeu către noi. Doamne, fără mila Ta, pierim pe valurile atât de învolburate ale acestei lumi. Doamne, nu ne părăsi !

Dacă Irod s-a întristat de venirea în lume a lui Mesia, au fost însă oameni care L-au primit cu bucurie și anume păstorii din ținutul Betleemului. Bucurie mare a fost și în rândul îngerilor. Iată, ceata îngerească a cântat cu bucurie, dând slavă lui Dumnezeu pentru cele văzute și de cele împlinite (cf. Luca 2, 13-14); văd și îngerii descoperită „*Taina cea din veac ascunsă și de îngeri neștiută*” (*Troparul Născătoarei*, glas 4).

Cred că păstorii au fost primii oameni care au venit cu darurile lor la Pruncul Iisus. Ei nu I-au adus daruri scumpe asemenea magilor, aur, tămâie și smirnă (cf. Matei 2, 11), ci I-au adus din sudoarea frunții lor de păstori.

Nașterea lui Iisus Hristos a fost acel moment astral din istoria omenirii, după creație, când, în mod cu totul direct, Cerul s-a coborât pe pământ, s-a întâlnit Cerul cu pământul. Păcatul ridicase un munte de nerecunoștință între om și Dumnezeu. Omul alerga după moarte, în ea vedea alinarea durerilor pământești. Omul nu mai privea spre cer, ci numai spre pământ. Omul pierduse drumul spre Iubire. Moartea, în esența ei, nu este iubire, ci frângere a oaselor, dar nu și a vieții.

Omul iubea mai mult întunericul, decât Lumina: „*Că oricine face rele, urăște lumina și nu vine la Lumină, pentru ca faptele lui să nu se vădească*” (Ioan 3, 19-20).

Evanghelia lui Hristos ne îndeamnă să ne renaștem și noi azi din uitare, să ne regăsim drumul spre noi și spre semenii noștri. Să ne regăsim drumul spre noi și spre semenii noștri. Nu ne mai regăsim, atât de mult ne-am depărtat de Dumnezeu.

Cât de aproape ne este inima în noi și n-o găsim, n-o deschidem să intre în ea, să Se odihnească și să Se roage Duhul Sfânt. Oare inima noastră trebuie să o găsească doar cardiologii ? ! Înainte de a ne găsi ei inima, ar trebui s-o găsim noi și să o deschidem, să se roage în ea Duhul Sfânt, pentru că *omul este catedrala în care vrea să se roage Duhul Sfânt*.

Nu căutăm nevăzutul din noi, ci ne îndreptăm mintea spre întunericul astral. Omul a fost semănat de Dumnezeu să răsară în veșnicie, iar el vrea să rămână mereu în subsolul vremelnicei istorii.

La Întruparea Sa, Hristos nu ia chip de înger, ci chip iconic, de om, și-i arată omului că este și el chemat să fie o icoană vie.

L.C.: Iertați-mă, Înaltpreasfințite Părinte, dar am observat că în discursurile Înaltpreasfinției Voastre este redată pregnant această idee, anume că omul este o icoană vie.

Îps. Ioan: Se împlinește încă o dată ce scrie în *Cartea Facerii*: *„Și a zis Dumnezeu: «Să facem om după chipul și după asemănarea Noastră (….)». Și a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său” (Facere 1, 26-27).*

Priviți icoana Nașterii Domnului și veți vedea lumina de pe fața Pruncului. Ce frumusețe divină ! Așa era și fața lui Adam înainte de căderea în păcat. Lumina și iubirea erau înveșmântate în veșnicie.

Iată, vedem și icoana istorică a lui Hristos, Cel Care, de azi, este Dumnezeu și Om: Dumnezeu adevărat și Om adevărat. L-am văzut prin mărturia Sfinților Evangheliști ca Dumnezeu, făcând minuni, dar L-am văzut, așa cum L-a văzut și Isaia Profetul, suferind ca Om, părăsit de toți și atârnat pe lemnul Crucii.

Omul, în viața lui, trece prin mari provocări, dar se pare că cele mai grele provocări sunt acelea de a iubi și de a trece pragul bisericii. Iată, omul împlinește unele dintre poruncile *Evangheliei*, însă, când e vorba de porunca iubirii, ne poticnim cei mai mulți dintre noi.

Cât de greu este a urî, a face rău și cât de ușor și de plăcut lui Dumnezeu este a face binele ! Cui îi ceri ajutorul când faci rău, iubite frate creștine ? ! Și cui îi ceri ajutorul când faci binele ? ! Unde privești când faci rău și unde privești când faci binele ! Cui îi ceri ajutorul când faci rău ? ! Și cui îi ceri ajutorul când faci binele ? ! Unde privești când faci rău și unde privești când faci binele ? !

Să privim icoana Nașterii Domnului, știind că milă I-a fost lui Dumnezeu de noi, atunci când Și-a trimis Fiul în lume s-o izbăvească din robia păcatului și a morții.

Iată, au ajuns și magii la Peștera din Betleem. Sunt osteniți de drum, dar vedem în mâinile lor darurile pe care le-au adus Pruncului Împărat, iar pe chip, bucuria de a-L întâlni pe Cel Care a făcut cerul și pământul. După colindul îngerilor: „*Slavă întru cei de Sus, lui Dumnezeu, și pe pământ pace, între oameni bunăvoire !*” (Luca 2, 14), care i-a adus bucurie Maicii Domnului, iată acum o altă bucurie și mângâiere adusă de către cei trei magi. Darurile magilor erau de mare preț, probabil că, valorificându-le, Dreptul Iosif va fi reușit să asigure fuga în Egipt. Am putea spune că astfel și magii L-au ajutat pe Prunc să fugă în Egipt.

Mi-am pus această întrebare: m-am gândit pentru mine și dacă nu cu aurul acela și-au cumpărat un asin, ori cele de trebuință pentru o asemenea călătorie de multe și multe săptămâni.

Dacă magii I-au adus daruri lui Iisus, oare noi, azi, cui ducem daruri ? ! Azi, Hristos nu are nevoie de aur, de tămâie și de smirnă, ci are nevoie de iubirea noastră, de iubirea față de cei aflați în suferință, frații mai mici ai Lui: „*Întrucât ați făcut unuia dintre acești frați ai Mei prea mici, Mie Mi-ați făcut*” (Matei 25, 40). Lacrimile pocăinței noastre sunt aurul cel așteptat de Hristos de la noi. Lacrimile omului cad în cer, nu pe pământ.

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit, înțeleg că sfatul Înaltpreasfinției Voastre este să facem fapte bune, să aducem mângâiere celor necăjiți. Vă rog și un cuvânt de binecuvântare.

Îps. Ioan: Lacrimile sunt pâinea și cuvântul de mângâiere pentru cel aflat în suferință. Iată aurul, smirna și tămâia ta, pe care le poți aduce lui Hristos azi și ori de câte ori vei trece prin fața unei case, unde vei vedea o mamă, o văduvă sau vreun frate care au nevoie de ajutorul tău. Nu fi nepăsător, ci ajută-i să fugă din foamete, din frig și din sărăcie.

Îl rog pe Bunul Dumnezeu să vă mângâie pe toți, mai ales pe cei aflați în suferință și să-Și reverse mila Sa cea bogată peste neamul nostru greu încercat în aceste vremi. Să aveți parte cu toții de sănătate, de pace și de bucurii în Duhul Sfânt ! Bunul Dumnezeu să vă mângâie pe toți !

A consemnat Luminița Cornea

Notă: Prezenta convorbire este prima dintr-o altă serie. Cele publicate anterior în această revistă au intrat în volumul *Omul, comoara lui Dumnezeu, convorbiri duhovnicești cu Înaltpreasfințitul Ioan, Mitropolitul Banatului*, realizate de prof. dr. Luminița Cornea, Editura Agnos, Sibiu, 2021, 318 p.

Romanița-Maria Ștențel

(1944-2021)

Adio, Doamnă Romanița-Maria Ștențel

Tudor MEILOIU

Îmi este tare greu să vorbesc la trecut despre Romanița Ștențel. Suferința și teama zilei de mâine apropiase mult, amândoi eram victimele aceleiași traume care ne macină sănătatea încet și sigur.

Ea s-a grăbit acolo în edenul păsărilor mele pe care le admira și o vor însoți în eternitate.

Iartă-mă pentru că nu am avut puterea fizică să te conduc pe ultimul drum, dar întâlnirea nu este departe. Adeseori ne încrucișam în așteptări obositoare să ne vină rândul la cabinetul de radioterapie, ne confensam, ne încurajam reciproc cu speranța în Dumnezeu să ne fie mai bine, dar n-a fost să fie.

Îmi amintesc vocea ta adolescentină în telefon când nu uitam să te sun de ziua ta pe 23 octombrie, să-ți fac urările de sănătate. Ultima oară mi-a răspuns Nae și m-a anunțat că nu te simți deloc bine și că se așteaptă la ce e mai rău.

Din prietenie și respect pentru amândoi, l-am întrebat cu ce îl pot ajuta, nefericită întrebare când zilele Romaniței erau numărate. Ochii mi s-au umezit când am auzit că i se administrează morfină și că nu mai apucă Anul Nou. Din păcate așa s-a și întâmplat.

Sudiștii îți simt lipsa, își amintesc cu empatie zâmbetul tău inconfundabil, pofta de viață pe care o afișai. Aveai câte o vorbă de încurajare pentru fiecare.

Adio dragă prietenă, Dumnezeu să te ocrotească !

Vasile Szolga

Lumea așa cum este

Două clase în aceeași sală (țară)

Zilele trecute mi-am dat seama că noi, poporul, trăim exact așa cum făceam școală, pe vremuri, într-un sat de munte, unde însă nu existau prea mulți elevi. Mi-am adus aminte că eu eram în clasa întâia și făceam orele împreună cu clasa a treia. Un rând de bănci era ocupat de elevii din clasa întâia, iar celălalt rând de elevii din clasa a treia. Evident că noi cei dintr-a-ntâia eram mucoșii, picii, iar cei dintr-a-treia erau seniorii. Noi cei dintr-a-ntâia abia învățam adunarea și scăderea cu bețișoare și câte o literă din alfabet. Cei mai mari, adică din rândul celălalt, râdeau de noi dacă făceam vreo greșeală, pe când noi nu aveam voie să râdem de cei mari.

Urmărind la televizor o emisiune în care erau invitați parlamentari și miniștri, am avut exact aceeași impresie ca atunci când eram elev într-a-ntâia. Să mă explic. În primul rând toți cei din parlament și ministere știau totul și se refereau la doleanțele poporului cu superioritatea celui care le știe mai bine ce e bine pentru acest popor, necăjit și supus tuturor vicisitudinilor vieții în niște vremuri grele, dacă nu foarte grele. Adică ei, parlamentarii și guvernanții, care au venituri imense cu beneficii pe care nu le-ar merita (evident din banii luați de la popor) și care știu doar „tabla adunării” (în mod special pentru ei înșiși și acoliții lor) și înmulțirea (averilor lor și a tuturor rudelor lor), să citească legile țării ca să le fie lor bine (de exemplu discutau că o mărire a pensiilor și salariilor minime se poate face doar dacă există posibilitatea, dar niciun moment nu discută faptul că ei dispun de tot ce le dorește inima, locuințe luxoase, mașini la dispoziție, vacanțe în locuri exotice din bani publici) erau clasa a treia, iar ceilalți, adică noi, oamenii de rând, suntem clasa întâia și nu știm nici a socoti nici a scrie și citi. Dar noi ocupăm tot atâtea bănci câte ocupă ei, adică noi toți oamenii de rând avem bugete (adunate) cât au ei și cei care îi sprijină. Și toți aceștia din clasa a treia au dreptul să râdă de noi (dând legi în favoarea lor), pe când noi cei dintr-a-ntâia trebuie să tăcem chitic și să-i votăm în continuare la cârma treburilor țării.

Eu care am trăit și în vremea comunismului și încă mai trăiesc (cât mi-o da bunul Dumnezeu) și în vremea democrației, constat că întotdeauna a fost și va fi la fel, adică unii au de toate (dar plâng pe umărul celor necăjiți și bătuți de soartă), iar ceilalți să se mulțumească cu votul „liber” ca să-i aleagă tot pe ei, grupați în așa zisele partide, care de fapt sunt asociații pentru prosperitatea lor.

Virtual

Holograma eternității

de Marioara Vișan

Nu, nu dorm pe aripa dinspre miază-noapte
din simplul motiv că punctele cardinale
au dispărut
aripile mele se zbat între azi și mâine fără să poată
găsi drumul spre nicăieri al inexistențelor pe cale
de dispariție.
Poate părea o stradă a Atlantidei din imensul
ocean al dispăruților
sau o hologramă a existențelor imaginare din
videoclipul X Factory.
Nu, nu dorm nici pe aripa dinspre cei ce
nu mai sunt
dintr-un motiv simplu
nu se știe ce drum a înghițit o întreagă umanitate
doar găurile negre presărate ici colo pe rute
elicoidale ale absolutului
țin loc de semafoare intergalactice
ale autostrăzilor spre infinitul din sufletele celor
expulzați din viață
Nu, nu dorm pe nicio aripă de timp
Doar sunt holograma eternității

Câte un fir

de Cornel Florin Cubleșan

Bunicul se plimbă
cu automobilul de flori
printre nori
bunica
îmi țese
precum Penelopa –
din lungi și subțiri rădăcini –
un covor.
Atunci când voi ajunge în casa
vecină cu cârtița
să-mi fie bine.
Pământul
se rotește ca un ghem
în mâinile lui Dumnezeu
ce îmi mai lasă
câte-un fir de viață.
E o mișcare în iarba
ce simte șuierul coasei
e o mișcare în viermii albi
ca îngerii ce
cu răbdare așteaptă
dincolo de prag.
În rest totul e bine
în timp ce-mi beau ceaiul
bunicul se plimbă
cu automobilul de flori
bunica îmi țese covorul
Dumnezeu
mai trage din ghem
îmi mai lasă milostiv
câte-un fir.

EXPOZIȚII LA MUZEUL DIN GIURGIU DESCHISE DE ZIUA CULTURII NAȚIONALE

Gelu BRÎNCOVEANU

Muzeul județean „Teohari Antonescu" a sărbătorit Ziua Culturii Naționale la sediul central de lângă Parcul Alei, sâmbătă, 15 ianuarie a. c., ora 10.00, prin vernisarea a două expoziții cu bunuri culturale din patrimoniul propriu. La vernisaj au participat Dumitru Beianu (președintele Consiliului județean), Ionel Muscalu (administrator public al municipiului), reprezentanți ai mass-media locală, membri ai Cenaclului literar „Luceafărul" și alți oameni de cultură. Cele două etalări pot fi vizitate gratuit și în luna următoare.

Avanpremieră „Tudor Vianu 125"

Intitulată **„Vianu și Eminescu (Repere ale unei relații)"**, prima etalare cuprinde exponate de epocă, dar și contemporane, referitoare la legătura pe tărâmul literelor dintre poetul Mihai Eminescu și esteticianul Tudor Vianu. Între piesele expuse, la loc de cinste se regăsesc volume din biblioteca savantului născut la Giurgiu. Una dintre cărți (George Călinescu, *Opera lui Mihai Eminescu,* Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II", București, 1936) conține dedicația autografă a autorului, care dovedește respectul purtat de acest important istoric literar eminescologului Vianu (înscrisă pe pagina de gardă: *Domnului Tudor Vianu / Cu afecțiune / G. Călinescu*). Dintre volumele editate cu contribuția Muzeului și a autorităților giurgiuvene amintim: *Tudor Vianu și orașul Giurgiu* (Editura Tentant, Giurgiu, 1997), *Vianu. Fereastra luminată* (Editura Vinea, București, ed. I, 1998), *Cultură și adevăr* (Editura Academiei Române, București, 2007). Alături de tipărituri, publicul mai poate admira o reprezentare artistică în bronz a lui Tudor Vianu, bust realizat de sculptorița Milița Petrașcu, precum și piese de medalistică emise în urmă cu un sfert de veac din inițiativa Muzeului județean „Teohari Antonescu" la centenarul nașterii fiului cel mare al doctorului Alexandru Vianu.

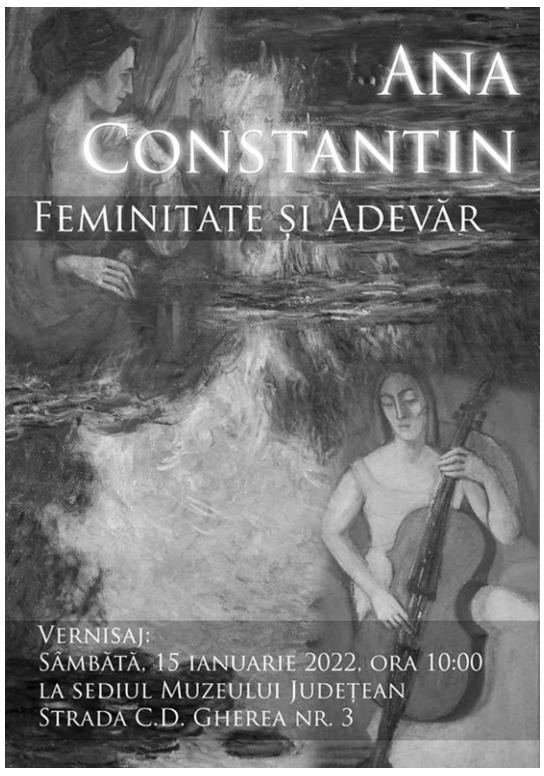

O a doua legătură sugerată în expoziție între Vianu și Eminescu este urmare a sprijinului oferit de academician pentru ridicarea bustului poetului în Parcul Alei, colaborarea sa cu Comitetul giurgiuvean fiind importantă la strângerea fondurilor necesare și esențială la alegerea sculptorului.

Expoziția a fost gândită drept o avanpremieră la programul dedicat aniversării împlinirii a 125 de ani de la nașterea lui Tudor Vianu, personalitate care va fi omagiată în acest an jubiliar de către Muzeu prin secția sa de istorie memorială.

Chipuri expresive

Denumită ***„Donația Ana Constantin, din nou în actualitate (Feminitate și adevăr)"***, cea de-a doua etalare propusă publicului readuce în atenție, după mai bine de două decenii, o parte dintre tablourile și schițele de lucru dăruite Muzeului județean „Teohari Antonescu" de către o pictoriță amatoare spre finalul secolului al XX-lea. Realizate în tehnica uleiului pe pânză, picturile înfățișează chipuri umane, preponderent feminine, în ipostaze diverse. Lotul integral de creații donate la Giurgiu de către Ana

Constantin a fost prezentat publicului în primăvara anului 1999, la puțin timp după preluarea acestora de către Muzeu.

Amatoare de succes

Originară din județul Buzău, lucrătoare în industria textilă, Ana Constantin (1921-2001 ?) a deprins pictura la Cercul de artă plastică al întreprinderii „23 August" din București, unde a activat din anul 1955 și a expus pentru prima dată. Ulterior a colaborat cu Casa Creației Populare, sub egida căreia s-a remarcat la expoziții municipale. Pentru perfecționare, a frecventat atelierele unor maeștri, precum Alexandru Ciucurencu, Corneliu Baba, Ion Pacea și Sabin Bălașa.

Membră fondatoare a Asociației Artiștilor Plastici din București și membră a Fondului Plastic din România, ea a realizat expoziții personale și a participat la etalări de grup în Capitală (Sala Dalles, Galeriile municipiului București, Casa Corpului Didactic, Centrul creației populare) și în țară (Ploiești, Alba Iulia, Câmpina etc.).

Premiată la expoziții naționale de grafică și pictură, la festivaluri județene și interjudețene, la saloane ale Uniunii Artiștilor Plastici, amatoarea Ana Constantin a primit aprecieri din partea unor personalități de prim rang ale artelor plastice din România.

Cuvinte colorate

Reunită în etalări dintre cele mai diverse, prezentate în țară și în străinătate, creația sa a avut ecouri și în rândul unor teoreticieni și artiști plastici importanți în România acelor vremuri. Nume de marcă ale epocii au comentat despre talentul cu care a fost înzestrată.

Criticul Ion Tătaru consemna în 1971: *„Prezență laborioasă și constantă în cadrul muncitorilor plasticieni* […] *Ana Constantin ilustrează din plin drumul ascendent al omului pasionat de artă. Talent real și puternic, împărțindu-și timpul între munca în fabrică și cea de mamă și gospodină cu cea de pictoriță, cu o rară tenacitate și sârguință, ea a deprins nu numai tainele meșteșugului, dar și-a format un stil și o manieră proprii"*.

Tot atunci, în exprimări publice, Alexandru Ciucurencu afirma: *„Ana Constantin stăpânește desenul, are un sentiment al armoniilor cromatice, știe să compună filtrând realitatea prin o gândire plastică matură"*. Simultan, Ion Pacea a evidențiat principala caracteristică a pictoriței: *„Este, fără îndoială, una dintre acele femei înzestrate cu un autentic talent, cu ceea ce se numește har, dar pe care de veacuri îl scoate la iveală poporul român"*.

Opinii despre aceeași creatoare muncitoare se regăsesc și în afirmațiile mai târzii ale lui Spiru Vergulescu: *„Este un pictor autentic și, cu modestia care transpare din admirabilul său autoportret, vine în fața privitorului să-și arate rodul muncii fără să epateze, având drept unică pretenție să fie privită îndelung și cu respectul pe care-l impune creația sa"*.

Dincolo de cuvintele colorate ale maeștrilor contemporani ai penelului românesc amintite în acest context, rămâne gestul nobil făcut de Ana Constantin în beneficiul unui muzeu de provincie, donație care a dus la îmbogățirea patrimoniului artistic al județului Giurgiu. Alte lucrări din creația sa sunt prezente în colecții publice și particulare din Europa (România, Italia, Germania) și America (S.U.A.).

Dihotomie bolintineană – identitate / alteritate

Ciprian NECȘUȚU

De pe înălțimea soclului monumentului său, marele nostru înaintaș Dimitrie Bolintineanu a putut lua act pe 15 ianuarie 2022 de cele două fețe ale Bolintinului actual.

A fost ziua în care a fost înmormântată nefericita victimă a unei bande de nenorociți, bandă lăsată să se manifeste și să se dezvolte în voie de indiferența criminală a instituțiilor însărcinate cu apărarea ordinii publice. Nu contează cărei etnii aparținea victima sau călăii, ci contează starea falimentară a legii în țara noastră care ne învrăjbește și ne tulbură traiul.

Bolintinenii s-au revoltat, au strigat, au fost văzuți, au fost auziți, iar acum se află în starea de reintrare în amorțire. La români, nicio minune nu ține mai mult de trei zile...

Pe acest fond, al tulburărilor la care a fost martoră întreaga țară, la Bolintin Vale a fost sărbătorită Ziua Culturii Naționale. Cu fast, cu o numeroasă participare, așa cum este bine și cum ne-am obișnuit să fie în micul oraș de la poalele Capitalei.

Organizatori ai manifestării au fost revista „Sud", Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu, Compartimentul Cultură din cadrul Primăriei Bolintin Vale. Participare, așa cum am mai spus, numeroasă, peste așteptări... Invitat special a fost Biblioteca Județeană „I.A. Bassarabescu" Giurgiu, reprezentată de directorul instituției, d-na Daniela Bardan. Tema manifestării, așa cum rezultă și din afișul de promovare realizat de organizatori, a fost generoasă: „Donatori – donație – cultură. Motivația donatorului și valorificarea donației".

Gazdă a întâlnirii a fost Biblioteca Orășenească Bolintin Vale, care și-a pus la dispoziție sediul adăpostit într-o clădire monument istoric – Poșta Veche – construcție datând din anul 1906 după planurile arhitectului Alexandru Clavel. De altfel, manifestarea a debutat cu familiarizarea participanților cu această prețioasă clădire, cu colecția bibliotecii și cu cele trei expoziții pe care le adăpostește, respectiv „Genealogica – Bolintinenii lui Bolintineanu. Episodul I – familia Dobrișan", „Galeria Cetățenilor de Onoare Bolintineni" și „Grupul de la Bolintin. Autori din arealul bolintinean", toate reprezentând argumente puternice pentru afirmarea forței de creație și de rezistență la agresiune, la anihilare culturală, a acestui spațiu.

Vizita efectuată la clădirea recent restaurată a monumentului istoric Școala Veche a constituit un moment de vie emoție, mai cu seamă că unii dintre participanți păstrau amintirea anilor petrecuți aici, pe băncile școlii, a foștilor colegi, a frumoșilor ani ai copilăriei și adolescenței.

Odată reîntorși la sediul Bibliotecii, manifestarea a debutat cu un moment poetic pe versuri de Mihai Eminescu susținut cu talent de Monica Dobrișan și Iulian Băcțel. Profesionalismului celor doi s-a adăugat, ad-hoc, emoția insuflată de cei mai mici dintre participanți, care s-au oferit voluntar și fără ezitare să recite din Eminescu, fapt care ne face să privim cu oarece speranță spre viitor. I-am ascultat astfel pe Luca Miron, Dinu Grigore, Vlad Crudu și Ileana Dragomir, care au fost răsplătiți nu numai cu aplauze, dar și cu un delicios tort aniversar dedicat poetului nostru național, Mihai Eminescu.

Următorul moment a aparținut invitatului de onoare al manifestării, Biblioteca Județeană „I.A. Bassarabescu" Giurgiu, care prin glasul doamnei directoare Daniela Bardan ne-a vorbit despre activitatea desfășurată în cadrul instituției, proiectele derulate, planuri de viitor. Participanții au remarcat o revigorare și o diversificare a activității bibliotecii, desigur datorată managementului eficient al conducerii acestei importante instituții de cultură din județul nostru. Ne-a bucurat vizita oaspeților giurgiuveni, schimbul de experiență și impresii ce a avut loc și sperăm ca evenimentele comune să se multiplice în viitor.

Despre filantropi, donatori, mecena din spațiul bolintinean și cel brăilean au susținut interesante prezentări Laura Nicolau și Vasile Grigore. Din păcate, în urma prezentărilor peste asistență s-a așternut o undă de tristețe, căci soarta darurilor acelor oameni cu suflet mare, doritori să contribuie la propășirea semenilor, a fost, cel mai adesea, nefericită, acoperită de uitarea beneficiarilor.

O altă componentă a actului de donație – motivația donatorului – ne-a fost dezvoltată în continuarea manifestării de către prof. Nicolae Scurtu, unul dintre cei mai vechi și constanți contributori la îmbogățirea zestrei de cărți valoroase a comunității bolintinene, de pr. Vasile Valeriu Dumitrescu, donatorul unei prețioase lucrări de artă bisericească și de Marius Dumitru, cel care a dăruit bibliotecii un important număr de volume. Cei trei sunt doar câțiva dintre aceia care în ultima vreme și-au manifestat empatia cu comunitatea spirituală bolintineană prin donarea de cărți, gest acompaniat de creșterea îmbucurătoare a numărului celor care trec pragul bibliotecii publice din oraș. Fenomenul a căpătat amploare odată cu mutarea colecției de carte în noul sediu oferit de Primărie, respectiv Poșta Veche și cu punerea la dispoziția publicului a catalogului digital al fondului de carte și publicații. Astfel, diriguitorii instituției ne-au informat că din luna octombrie 2021 și până la momentul sărbătoririi Zilei Culturii Naționale la 15 ianuarie 2022, biblioteca și expozițiile găzduite în incintă au fost vizitate de peste opt sute de vizitatori, atât din localitate, cât și din țară, ba chiar și din străinătate (Franța, Canada, Grecia, Italia). Semne bune așadar, pentru cultura bolintineană și nu numai.

Evenimentul ocazionat de sărbătorirea Zilei Culturii Naționale a prilejuit și alte luări de cuvânt, discuții și prezentări, desfășurate de-a lungul a peste trei ore în care nimeni nu a dat semne de oboseală. Un exercițiu de rezistență prin cultură al unei comunități de la care ar fi bine să luăm exemplu. La Bolintin sau aiurea...

D-na Daniela Bardan, directoarea Bibliotecii Județene Giurgiu

Prof. Nicolae Scurtu vorbind despre Eminescu, dar și despre motivația donatorului

Copii fericiți în compania lui Eminescu: Emona Dobrișan și Dinu Grigore

Ștefan Crudu

Mersul târgului

31.10.2021: *Iepuri, bice și turtă dulce*

Nu știu cum se face că, în ultima perioadă, zilele de târg sunt parcă sub binecuvântarea unui ocrotitor nenumit, dar care are grijă de oameni și de bunăstarea lor. Dovada este faptul că timp de patru zile, începând cu 26 octombrie (Sf. Dumitru), nopțile și diminețile au fost foarte friguroase, cu temperaturi sub zero grade. Ca atare au fost primele brume și a înghețat chiar apa în puierniță. La munte s-a ajuns la o minimă istorică pentru această perioadă (minus zece grade). În grădini legumele și zarzavaturile au fost afectate iremediabil. Au rămas doar cele din solarii și sere. Oricum, se recoltase preventiv ce era perisabil. Așa că deoarece vremea și-a revenit de ieri, astăzi chiar a fost perfectă pentru târg, a fost lume multă de la prima oră, parcare full, du-te vino și gură-cască, marfă țintită, sacoșe pline, ofertă suficientă. Multă varză care a așteptat fără succes pentru că cei interesați deja au pus-o la murat. De aceea prețul ei a scăzut la 1,5-1,6 lei/kg. La unele legume se observă că sunt mai mici și în culori de galben, verde și mai puțin roșu. Se vând la plase de 3-5 kg, cu prețuri convenabile. Cartofii se mențin la 2 lei/kg și cred că prețul lor nu va mai scădea de acum încolo. Prețul benzinei (și al motorinei) crește continuu, aproape în fiecare zi și va influența sigur prețul alimentelor. Instabilitatea politică, pandemia în fază maximă și restricțiile nou apărute își arată efectele negative peste tot, inclusiv în târg. Toți oamenii poartă mască, iar poliția și jandarmeria veghează. Unele târguri s-au închis și de aceea la noi pare mai extins ca de obicei. Târgul înseamnă și altceva, nu numai legume și fructe, cherestea, cereale și furaje sau manufacturate. Pentru mulți ar fi fost momentul de a-și valorifica la maxim produsele: ceramică, obiecte casnice artizanale (cojocărie, pielărie, lemnărie etc.). Nu a fost să fie din cauza pandemiei. Micii producători nu-și mai găsesc locul cu toate că sunt încă utili. Deși oboarele s-au închis, păsările interzise, carnea proaspătă și pastrama tradițională inexistentă, am văzut totuși câteva lucruri cam ascunse între mașinile din „parcare". Două cuști cu iepuri dolofani de casă într-o dubă. Un nene vindea bice frumos împletite pentru colindători: 100 lei bucata. Mult prea scump, i-am spus. Mi-a replicat că e scumpă cânepa. O fi ! La intrarea în zona cerealelor, lângă o dubă, pe măsuțe pliante, multă turtă dulce. Am cumpărat pentru mine, să-i simt gustul. Copiii de azi sunt sătui de dulciuri de tot felul. Pentru noi, copiii de acum peste 60 de ani, turta dulce era dorită ca o delicatesă ce sosea odată cu Sf. Dumitru. Amintire olfactiv-papilară de neșters. Vă recomand însă și zona cu obiecte recuperate unde puteți găsi lucruri neașteptat de interesante, ieftine. Și nu vă sfiiți să priviți oamenii și să-i ascultați. Ei sunt barometrul vremurilor pe care le trăim.

21.11.2021: *Giurgiu, stație terminus Covid-19*

În fața naturii și a bolilor oamenii sunt în general neputincioși și instinctiv ar trebui să fie prevăzători. Din nefericire, nu se întâmplă așa. Vremea ne influențează viața în permanență, indiferent de anotimp. Mai ales toamna, cu fluctuațiile de temperatură de la o zi la alta sau de la zi la noapte. În săptămâna ce a trecut a fost însă destul de bine, cu temperaturi puțin peste media statistică și cu dimineți fără brume. Asta până azi dimineață când fiind sub zero grade mi-au înghețat mâinile. La ora șapte nu eram primul, căci unii deja se întorceau cu sacoșele încărcate, fiind mai expeditivi. Am găsit ce-am dorit (legume bune) și încă altele ce mi-au ieșit în cale. Am făcut safteaua la mături cu coadă (20 lei/buc) vândute de un meșter puțin brunet care mi-a și mulțumit. Alături de el, un băiat de 8-9 ani aștepta probabil acest moment ca să-și cumpere o gogoașă. Văd multă sărăcie, din păcate, în aceste vremuri. Încă nu avem guvern după două luni de instabilitate, iar problemele țării sunt acute. Scumpirile se observă la orice, inclusiv în târg unde nici măcar producătorii nu mai lasă din preț. Doar legăturile de mărar și pătrunjel verde sau de cimbru uscat s-au vândut cu un leu, dar și ele erau mai mici decât normal. Roșiile, ardeii capia, gogoșari sau grași, aflați încă pe tarabe, erau scumpe (5-6 lei/kg). Oferta generală încă bogată și de o diversitate surprinzătoare și îmbietoare. Fructe multe și deosebit de frumoase. Chiar și lactate și brânzeturi erau din belșug, prea puține însă de la animalele proprii. Mulți vânzători, mai ales cei intermediari au început să aducă sortimente multe de legume și fructe în speranța că vor tenta cumpărătorii. Am numărat din curiozitate la o tarabă (de fapt în lădițe) nu mai puțin de 34 de feluri ! Pe certificatele de producător sunt admise maximum zece cu toate că în mod normal cu greu poți cultiva în familie mai mult de 5-6 legume și/sau zarzavaturi. Cam acesta-i târgul nostru, atât de frecventat de fiecare dată. La varză, deși a scăzut prețul la 1,5 lei/kg, nu s-au mai înghesuit mulți cumpărători. De aceea aveau și saci cu doar 0,8-1 leu/kg pentru păsări. În realitate sunt tocmai bune pentru salată (cea verde, 2,5 lei/buc). Ridichi roșii de lună proaspete cu 2 lei/legătură. Am revenit în târg la ora 11 când am trecut și pe la fiare. Am răsfoit maldărul de cărți de pe o folie și am găsit câteva interesante pe care le-am achiziționat cu doar 5 lei. Am observat apoi că nu se vânduse toată marfa expusă și mai scăzuse puțin prețul la câțiva vânzători de unde cumpărasem la prima oră. Dacă m-ați întreba ce merge bine în Bolintin Vale v-aș răspunde imediat: târgul ! Numai că el este efemer. Ceea ce m-a marcat în ultimele zile au fost veștile rele legate de decesele de Covid-19 ale unor persoane, mai mult sau mai puțin cunoscute. Toți cei despre care am aflat au fost internați la spitalul din Giurgiu care are un renume sumbru: de acolo se iese doar în saci negri. Sinistre vești. Printre cei care au decedat acolo s-a aflat și colegul nostru de Asociație, bolintineanul Nicu Ciubuc. Din anumite motive au lipsit informații sigure despre starea lui reală, așa că au apărut diverse zvonuri, toate legate de sfârșitul lui. De aceea am încercat să aflu adevărul, dar nimeni nu știa nimic. M-a surprins neplăcut indiferența vecinilor și a unor rude sau apropiați. Așa că am bătut destule drumuri ca să aflu ceva, dar fără succes. M-am întâlnit cu Mihaela care nu scapă nicio ocazie de pomeni. Știa că ar fi murit cineva (o femeie) – „de coroană, mă !" – și mi-a indicat sugestiv cu mâna, spatele, respectiv coloana vertebrală. Atât o duce mintea, dar era dezamăgită că nu aflase la timp. Până la urmă, după prea multe căutări, abia marți dimineață am aflat situația reală de la preotul paroh Ion Șerban care se afla la capela funerară unde se lucra la astăreală. În acea zi, la ora 13, am fost alături de prietenul nostru pe ultimul său drum. Dacă-mi va fi dor de el îl voi găsi pe aceeași alee din cimitir, ziua sau noaptea. Asta până când...

28.11.2021: *Rămas bun, toamnă bogată*

Văzând că și-a îndeplinit cu bine misiunea, toamna a hotărât să ne lase cu cămările pline pentru ca să putem trece de iminentul anotimp al frigului. Fiind o doamnă, ne-a oferit o zi de târg minunată, caldă și însorită. Cei care s-au regăsit și azi pe str. Republicii au avut de ce să se bucure, fiind întâmpinați de o bogată ofertă de legume și fructe, în special, dar și numeroase alte lucruri necesare oamenilor, fie țărani ori orășeni. Ca atare, am făcut cumpărături de plăcere, nu neapărat de nevoie. Câte puțin din fiecare legumă găsită la producătorii cunoscuți. Pe cei care aveau amalgam de legume și fructe din en-gros i-am evitat. Totuși, au cumpărători. Varza zisă pentru păsări, ambalată în saci/plase a ajuns la 0,5 lei/kg iar cea aleasă nici cu un leu nu mai este căutată. Până la urmă e firesc, sfârșit de sezon, cam toți s-au aprovizionat din timp. Am trecut și pe la fiare unde am găsit revista „Flacăra" nr. 5/1953 cu doar 2 lei. Pentru un „Mauger" m-am târguit mult și am ajuns la 3 lei de la 20. Au rămas în stoc mulți puieți de pomi și arbuști fructiferi al căror preț a scăzut la 15 lei/exemplar. S-a ajuns la saturație, cum era firesc, pentru că în ultimii ani s-au cumpărat foarte mulți. În piațeta centrală se inversează sintagma „în spatele unui bărbat puternic se află o femeie". Eu aș zice: „în spatele unei femei care vinde orice (dar nu produce) se află un bărbat care o aprovizionează din en-gros sau direct de la producători". Iar prețurile sunt exagerat de mari, nejustificate. Chiar și așa, tot sunt cumpărători. Oricum, scumpirile sunt vizibile și le simțim la orice: alimente, combustibil, medicamente, materiale de construcții.

Întâmplător am auzit o discuție între doi elevi (de etnie spoitori) care, deși relativ mici, gândeau matur:

– Cică banii n-aduc fericirea !

– Să vezi sărăcia ce a dracu' este !

E strict autentică, cuvânt cu cuvânt, și spune multe. E clar, sărăcia cuprinde și copleșește România. În plus, o știre mă nedumirește. Consiliul Europei a autorizat folosirea în alimentația oamenilor a lăcustelor comestibile. O fi având o explicație. Una ar fi că oamenii s-au înmulțit precum lăcustele (pe glob). Mă gândesc să le introduc în meniul de Crăciun, ca delicatesă africană deocamdată. Porcul este deja prea scump. Adio toamnă !

5.12.2021: *Cerul cerne cerneală cernută !*

Până ieri la ora cinci vremea a fost acceptabilă pentru ultimele activități în curți și grădini (arături de toamnă, plantări de pomi fructiferi, reparații solarii). Apoi (deja anunțată de meteorologi) a început o ploaie rece și lapoviță ce ne-a surprins anunțând anotimpul în care am intrat deja. Sigur că totul s-a transformat repede în apă, dar frigul (maxima de plus cinci grade) ne-a trimis în case și a trebuit să amânăm ce ne propusesem. Așa că imediat m-am gândit cu îngrijorare cum se va desfășura mâine târgul. La fel de repede cum a venit, cu puțin vânt, drumurile s-au uscat, iar în târg au fost condiții bune de desfășurare. Am ajuns la prima oră, împins de grijile planificate ale zilei. Am cumpărat repede ce mi-am propus (lapte, brânză dulce, usturoi, covrigi, ridichi negre și sfeclă roșie) și am plecat la un drum relativ lung. Am putut să văd că prețurile nu erau modificate (nici în minus, nici în plus), că era destulă marfă, dar deja puține legume (ultimele rămase nevândute) proaspete. Multe fructe pe alese, zarzavaturi din solarii (salată verde, spanac – 10 lei/kg sau la legături, mărar și pătrunjel și ceapă verde). Încă e răsad de salată verde pentru cei curajoși sau dispuși să riște (ca mine). Două tinere vindeau ornamente frumoase, realizate de ele, cu 30-40 lei/buc. Și tot așa, de toate, în speranța că se va vinde ceva de fiecare. Asta pentru că (spunea un vânzător de legume unuia de fructe): „ieri, la Corbi nu s-a vândut mai deloc" ! Îl cred pentru că ploaia rece și lapovița au înfricoșat cumpărătorii, care și așa își cam drămuiesc banii pentru cheltuielile de Crăciun. Iar pensiile – speranța celor mai mulți care mai sunt în sate – încă nu au sosit și zvonurile că nu mai sunt bani pentru ele îi pun în gardă. Chiar și eu până nu cumpăr porc nu mă hazardez în cheltuieli. Cum spuneam, ieri am amânat deplasarea la Cartojani din cauza vremii neprietenoase. Am putut participa însă la Clubul de Istorie. Azi însă, după exact un an, am pornit la drum. Ceață puțină la dus (ora 9:30) și foarte deasă la întoarcere (ora 18). Traseul parcurs îmi este familiar pentru că am făcut naveta zilnic timp de 15 ani până la pensie. Mă încânta hărnicia oamenilor din comuna Roata, agricultori, crescători de animale, dar și, în același timp, muncitori la schela de petrol (la ture). Nu exista nici-o parcelă nemuncită. Acum, doar câteva mai erau cultivate. Marea majoritate a terenurilor agricole era pârloagă. Deși viteza mașinii nu este mare (drum de beton distrus și impropriu circulației) nu mai observ aproape deloc unitățile de pompare (sondele active) care umpleau câmpurile (de aici „câmpuri de sonde"). Exploatarea petrolului este și ea pe ducă într-o structură cândva de top, cu mii de tone de țiței pe zi. Ca petrolist deplâng situația actuală a industriei, privatizată în dauna interesului național. Oare ce s-a întâmplat într-un timp atât de scurt (10 ani) ? De ce s-au abandonat suprafețele de teren arabil ? Pe malul Neajlovului am văzut patru mașini cu vânători. Vânat mai este încă ? În pădurea rasă de la Malu Spart era la fel de sumbru, accentuat de ceață, burniță rece și nori joși care contribuiau la aspectul întunecat al zilei. Ca mâine se taie tot și astfel se distruge habitatul păsărilor migratoare. Vom mai auzi doar zgomotul asurzitor al drujbelor. Țara lui Papură-Vodă. Lângă Dâmbovnic, la o stână, s-a deschis un țarc din care ieșeau oi. Printre ele, un tânăr cioban era îmbrăcat cu mantie și fes roșii, ca Moș Crăciun. Singura imagine veselă în drumul meu spre Cartojani unde mă aștepta un porc de tăiat al fiului meu, Silviu, „măritat" la Cartojani, satul d-lui Neagu Udroiu. Trecutul dispare prea repede din matca lui ancestrală, iar oamenii nu (mai) au timp să se adapteze. Sunt resemnați.

12.12.2021: *Porci virtuali și covrigi la șir*

De ceva timp facem antrenamente intense pentru vreme rea. Vineri, la ora 10, a început o ploaie destul de consistentă care s-a oprit abia azi dimineață la ora 6:15. Am reținut bine momentele pentru că vineri am tăiat porcul cumpărat (190 kg) și m-am udat bine, neavând condiții de protecție adecvate. Ca la țară, porcul se taie în curte, vizibil. Paiele cumpărate din vreme m-au ajutat și am respectat tradiția făcând totodată și economie de gaz lichefiat. Din păcate, prea puțini bolintineni mai cresc porci în gospodării, cvasitotalitatea aprovizionându-se din numeroasele magazine specializate sau cu sectoare de măcelărie. Peste câțiva ani se va cumpăra totul gata preparat

(continuare în pag. 27)

(urmare din pagina 26)

pentru masa de Crăciun. Odată cu generația mea se va termina și cu experiența de sacrificare care nu se învață ușor. Totul va fi amintire, ca multe alte preocupări tradiționale. Inclusiv colindul care aproape a dispărut. Copiii și tinerii, sătui de atâtea bunătăți, nu se mai duc prin sat pentru câțiva covrigi pe care oricum nu-i mănâncă. În virtutea inerției, noi, seniorii care am trăit bucuria colindelor în copilărie, cumpărăm covrigi „ca să fie”, sperând că doar-doar va veni cineva la porți. De aceea am avut emoții din cauza ploii care, iată, poate fi un impediment major care să influențeze desfășurarea târgului. Cel de Sus, „cu mare mila lui” cum zice preotul, s-a îndurat și a oprit zăgazurile cerului ca la comandă. Că au apărut lacuri nu a mai contat. La „ghici” au plecat la drum cam toți cei interesați (actorii, conform noului limbaj politic). Prima țintă au fost covrigii. I-am ales pe cei mai buni (după aprecierea mea) din ce s-a oferit azi. Am stat la o coadă destul de mare, dar cu rezultat. Ca multe altele, s-au scumpit (16 lei șirul de 100 buc.) și parcă sunt și mai subțiri. Fiind puțin perisabili, prețul va rămâne același. Conjunctural, de două săptămâni se vând ornamente simple din brad natural: 10 lei/buc. la prima oră, 15 lei/două după maxim o oră și spre sfârșit 5 lei/buc. Asta ca să fie vândute pentru că se confecționează ușor și într-o săptămână se reface stocul. O sursă de câștig pentru bruneții săraci din Dâmbovița care spre primăvară vin în târg cu târnuri. Alții au adus linguri de lemn, simple sau mai elaborate (4 lei/buc, 3 la 10 lei). Am luat și eu fără ezitare. Lapte și brânzeturi destule, carne de porc sau vițel dintr-un portbagaj mascat cu puțin zarzavat pe capotă, dar și usturoi pentru preparate din carne pentru sărbători. Multe mere căutate acum tot pentru împărțit la colindători s-au vândut în cantități mari. Mai puține legume din solarii rămase încă la câțiva producători. Ceilalți, intermediarii, aveau multă marfă din import (legume și fructe). Cartofii 2-2,2 lei/kg, varza crudă 1,5 lei/kg, dovleci de copt sau de plăcintă 2 lei/kg, ceapa uscată 3 lei/kg. Zarzavaturi și verdețuri proaspete din solarii (ceapă verde, salată, ridichi de lună) încă prezente fiindcă nu au fost în zonă temperaturi prea scăzute nici noaptea. Toate la prețuri oarecum acceptabile. Deranjantă pentru mine tehnica „burlănirii”, sau a „intercalării”, practicată de mulți vânzători. Vi s-a întâmplat să găsiți în legătura de ridichi de lună și câte una de acum o săptămână, nu-i așa ? E destul de prezentă. Din cauza timpului nefavorabil nu au venit cei cu fiare (în zona lor de expunere era apă, iar ei pun marfa pe jos). Puțină cherestea și la fel cereale. Una peste alta, calificativul dat de un vânzător de legume a fost de „binișor”. Pentru mine, ca și cumpărător, a fost bine pentru că mi-am realizat planul de cumpărături propus. Iar ca să fiu cât mai bine informat, am fost prezent de două ori: la ora 8 și la ora 11. Am fost și inspirat, astfel că am realizat și o fotografie cu trei fetițe de rromi care nu lipsesc din târg. După comportament par foarte fericite mai ales când obțin cerșind câte ceva de la cât mai mulți. Pe aproape stă tatăl, cu un căruț în care se adună „prada”. Duminică de duminică în târg (pentru produse diverse) și zi de zi în centrul localității învață o meserie care curând va intra în catalogul profesiilor: cerșetoria. Acum aparent inocentă, mai apoi agresivă. La școală nu merg, ajutoare sociale primesc, nimeni nu e preocupat de viitorul lor. Pentru doar cinci lei le-am convins să-mi permită să le fotografiez. Cu mândrie, mi-au spus numele: Nicoleta, Georgiana și Regina. Cea mare a subliniat: „Ea e Regina !”, arătând spre cea mijlocie. Am înțeles-o, deși vorbea greu românește pentru că a făcut stagiu îndelung în străinătate. C’est la vie !

N. B. La ora 11:45, pe un scaun lângă Mirel – cel cu diverse manufacturate – sta Cristel, un fost coleg din clasa a V-a, rezident lângă târg. M-a întrebat ce mai fac, i-am răspuns, bucuros de revedere. Spre seară i s-a făcut rău și... adio viață ! ? Încă unul din generația mea, legat sufletește de târg, s-a dus, iar fără el târgul este mai sărac.

P. S. Azi se împlinesc doi ani de la apariția primului caz de Covid-19 în China, la Wuhan, la o vânzătoare dintr-o piață. Așa s-a născut pandemia ucigașă care a îngrozit o lume întreagă.

19.12.2021: *Târgul lui Crăciun*

Multă lume a așteptat această zi de târg. Eu așijderea, ca pe o ultimă speranță de a cumpăra diverse produse necesare pentru Crăciun pe care nu le putem găsi îndestul sau deloc în altă parte. Am avut ceva emoții legate de vreme, dar aceasta s-a dovedit a fi prielnică pentru desfășurarea târgului. Singurul lucru care ar fi deranjat ar fi fost ploaia care a lipsit, spre satisfacția tuturor, vânzători sau cumpărători. Chiar dacă a fost cam frig (minus patru grade) nu a mai contat pentru cei hotărâți să-și completeze proviziile. Fiind ultima duminică de târg din acest an (în care Crăciunul și Anul Nou cad în zile de sărbătoare și de odihnă necesară după festin), asaltul a început la prima oră, pe întuneric. Presat de nevoi urgente am sosit la ora 6:30. Prima țintă au fost covrigii, deși mai cumpărasem acum o săptămână. Am nimerit bine, erau mai proaspeți și mai buni, cum îmi plac mie. Conjunctural, unii au vândut și cu 20 lei/șir de 100 buc., dar în târg, fiind mulți vânzători, au rămas cu 16 lei sau chiar 15 lei/sută. Pe locul al doilea în topul cumpărăturilor au fost fructele, în special merele. Fiind atât de multe au fost relativ ieftine (2,5 lei/kg), dar și de calitate extra. Lumea se pregătește pentru colinde și aproape fiecare cumpără, chiar dacă nu prea vin mulți colindători. Târgul era plin însă cu legume și zarzavaturi, de la cartofi (2 lei/kg) la morcovi (2,5 lei/kg), ceapă (3 lei/kg), usturoi de multe feluri pentru preparate specifice de Crăciun, varză crudă (1,5 lei/kg) ș.a. Erau și destule legume și fructe din import care completau diversitatea unei bogate oferte de nerefuzat. Lapte dulce și bătut, brânză proaspătă și maturată, de vacă și/sau oaie destul de multe. Când am fost văzut, o vânzătoare cunoscută din Buturugeni m-a și îmbiat cu un pește proaspăt din propria baltă. N-am putut-o refuza și am luat unul de 3 kg (40 lei, 13 lei/kg). Un alt vânzător chiar s-a mirat că mă vede așa de dimineață și i-am spus că am fost împins de nevoi. N-avea rost să-i spun că urma să tai al doilea porc al fiului din Cartojani. Sigur că am rămas cu regretul că nu am repetat vizita în târg pe la ora 11 când sigur a fost o scădere de prețuri. Mai ales la ornamente, simple sau mai elaborate, toate tentante. O zi plină, cu lume zâmbitoare și bine dispusă. Crăciun fericit tuturor ! Iar cei ce iubiți târgul din Bolintin Vale, urați-i, la fel ca mine, La mulți ani !

9.01.2022: *Revenire curajoasă*

După trei săptămâni de abstinență (sărbătorile Crăciunului și Anului Nou) azi avem prima duminică de târg a lui 2022. Dacă până ieri am avut o vreme caldă pentru această perioadă, dintr-o dată ne-am trezit cu temperaturi scăzute, ploaie rece și cer noros, adică improprii pentru desfășurarea târgului. În pofida vremii, oamenii au venit totuși, spre bucuria vânzătorilor zgribuliți veniți mai ales cu legume și fructe. Prețurile au fost și ele ca anul abia trecut. Căutați au fost cartofii (2 lei/kg, 20 lei/plasă), ceapa uscată, morcovii și țelina. Pe tarabele puține se mai găseau și ceva rădăcinoase (păstârnac), usturoi și câteva verze roșii (relicve). Mere românești erau suficiente. Vreo patru vânzători cu încălțăminte și haine turcești și chinezești care nu cred că au avut mușterii. Trei cu cereale și o mașină cu cherestea întregeau oferta. Chiar și o gogoșerie mobilă și două grătare s-au prezentat la datorie. Cu brânzeturi și lapte, familia Cucu din Cartojani. Toți cei sosiți în târg erau motorizați evident, din cauza ploii reci, astfel că „parcările” limitrofe gardului și străzii Palanca erau pline, mașinile stând în noroi, că acestea-s condițiile. Promisiunile din „Ziarul de Bolintin” cu iz electoral și laude exagerate rămân la stadiul de iluzii/vise, văzând cum arată străzile și șantierele viitoarelor investiții. Oamenii s-au resemnat, iar mașinile suferă profund ! Calitatea lucrărilor este sub așteptări, ritmul executării acestora e depășit de viteza melcului. Străzile centrale sunt pline de gropi și cârpelile ad-hoc arată disprețul și dezinteresul celor care răspund (plătiți bine fiind) de starea lor. Joi, o echipă de „specialiști” a împrăștiat nisip peste gropile din zona blocurilor B3 și B5. La prima ploaie (ce nu a întârziat să apară) au reapărut. O pisică însă a găsit utilitatea nisipului: și-a făcut nevoile. Un exemplu pisicesc de „simț civic” pentru o treabă de rahat. Mi s-a părut o imagine simbol a ceea ce trăim în Bolintin. Așteptăm „realizările” mărețe promise pe care mulți nu vor mai apuca să le vadă. Cât privește târgul, să sperăm că va continua să existe chiar în condițiile actuale, sfidând vremea și vremurile. Să ne rugăm să nu fie mai rău decât până acum. De mâine, semințele încep să fie puse la încolțit, în sere și chiar în solarii mai performante. Tuturor fermierilor care se ocupă cu producerea de legume și fructe care vor ajunge în târgul nostru, urări de bine și recolte cât mai bune.

Sud

Editura Sud din Bolintin Vale publică volume de literatură, istorie și artă ale autorilor din sudul țării, care tratează despre arealul bolintinean ori despre autori din această zonă.

Consilier editorial: Gabriel Dragnea.

E-mail: editurasud@gmail.com

Telefon editură: 0726179367

Cărți publicate la Editura Sud:

Alexandru Ghiță-Sașa, *Sonete lângă somnul tău... și alte stihuri*

Nicolae Scurtu, *Cercetări literare. Scriitori și publiciști giurgiuveni*

Milica Dan, *Școală veche, școală nouă la Bolintin Vale*

Victoria Milescu, *Cronicile Sudului*

Gabriel Dragnea, *Altharul lui Cronos*

Vasile Grigore, *Constantin Șt. Bolintineanu – portretul unui ctitor*

Alexandru Cazacu, *O cameră single*

Vasile Grigore, *Despre oameni și ziduri. Cronicari ai arealului bolintinean*

Stanca Gianina Mehedințu, *Localitatea mea și obiceiurile ei. Auxiliar didactic*

Stanca Gianina Mehedințu, *Norme de ortografie și punctuație în limba română contemporană. Auxiliar didactic*

Niculae Stoica, *De la Miliție la Poliție*

Florică Dan, *Bea omule, răcoarea mea*

Corneliu C. Cristescu, *Poeziile inimii*

Corneliu State, *Viața, Credința, Familia*

Constantin Colonaș, Florin Colonaș, *Omul cu ochi albaștri*

Gheorghița Ghiță, *Ghid orientativ – titularizare, definitivat, gradul II: educație fizică și sport – învățământ preuniversitar: teste rezolvate, sisteme de acționare, referate de specialitate*

Corneliu State, *Din arhivele unei școli*

Nicolae Dan Fruntelată, *Jurnal sudist*

Constantin Bărbuță, *Confesiuni din viață și de la catedră*

Titus Vîjeu, *Cărțile Sudului*

Nicolae Scurtu, *Cărți cu autografe în biblioteca lui Nichifor Crainic*

Florentin Popescu, *Autori și cărți din bibliotecile Sudului*

Emil Păunescu, *Fals tratat de muzeologie*

Luminița Cornea, *Virgil Cioflec – Contribuții biobibliografice*

Revista poate fi procurată, în București: de la chioșcul de presă din Piața Romană (La Coloane) și de la sediul Editurii RAWEX COMS (Calea Griviței, nr. 403, Bl. R, sector 1); în Bolintin Vale: de la sediul redacției și de la Biblioteca orășenească.

Cărțile se primesc pe adresa redacției (Str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, Giurgiu), iar manuscrisele pe adresa de e-mail: revistasud@yahoo.com.

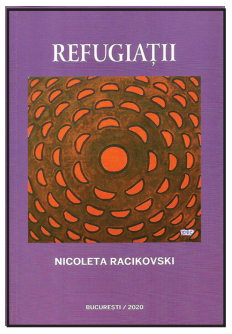
Biblioteca SUD-ului

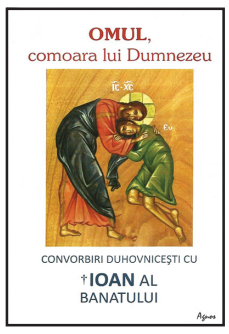

George Apostoiu, ***Viețile scrisului. Prestigiul actualității***, București, Editura Eikon, 2021. *În literatura română, în artă, în general, au existat rebeliuni și trebuie să fim mulțumiți că acestea s-au produs. Artiștii răzvrătiți au schimbat și au înnoit. Mă refer la cei care așează lumea într-un decor nou, alungă banalitatea sau, dacă nu, o fac mai puțin vizibilă. O carte „afurisită" nu este una de neglijat, modernitatea nu neagă tradiția, ci o continuă. Tradiția nu intră în conflict cu modernitatea, exceptând situațiile revoltaților fără cauză. Preferințele conceptuale sau estetice, atât de diferite de la un autor la altul, au avantajul de a ocupa prim-planul doar prin valoare. Măria sa, lectorul, rămâne stăpân să descopere...*

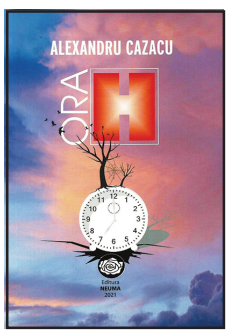

Ion Andreiță, ***O sută și una de poezii***, antologie, notă bibliografică și selecția reperelor critice de Rodica Lăzărescu, prefață de Nicolae Dan Fruntelată, București, Editura Academiei Române, 2021. *Cântecul meu va obosi/ Într-o seară,/ Lângă un râu/ Sau lângă o stea –/ Îi va mângâia liniștea/ Încuindu-se-n ea.// Va mai rămâne un timp/ Amintirea,/ Plată la scadențe/ Pentru cei ce m-au cunoscut –/ Și de o forță inversă/ Aruncată/ Se va stinge și ea în lut.*

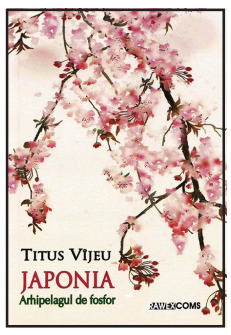

Nicoleta Racikovski, ***Refugiații***, București, f. ed., 2020. *Nenea Jorj era necăsătorit. Locuia cu părinții undeva lângă Piața Mare. Aveau închiriate două camere și o bucătărie. În camera lui erau un pat și un dulap, o masă și câteva scaune. Trăia minimalist: serviciu, mâncare bună și băutură. Părinții lui aveau o grădină de legume pe baltă. Plângeau în fiecare zi după gospodăria din Basarabia. În toamna anului 1980, în vecinătatea pieței, îl lovește mortal o mașină și cum era băut: mortu-i de vină ! Avea 59 de ani. Așa a rămas tata singur.*

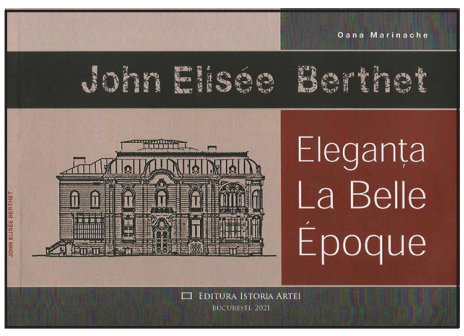

Omul, comoara lui Dumnezeu: convorbiri duhovnicești cu Înaltpreasfințitul Ioan, Mitropolitul Banatului. Addenda – recenzii la volumele anterioare, realizate de prof. dr. Luminița Cornea, Sibiu, Editura Agnos, 2021. *„Profesoara scriitoare Luminița Cornea mai are și o pasiune a căutărilor prin alte domenii decât cele filologice. De pildă, în* Pe cărarea Raiului *se îndreaptă înspre sufletul cuiva care îi poate oferi câte ceva din experiența unei vieți, a unei misiuni, adică ceva care să contribuie la zidirea sufletească. Pentru ca fără aceasta și literatura și istoria și geografia și artele se pare că rămân seci și incolore. Pe această* cărare a Raiului *îl întâlnește autoarea pe Voievodul Spiritual aflat de strajă în miezul țării, acoperind rolul câtorva corpuri de armată și a unei școli de înaltă ținută care aici lipsește."* (Pr. Ioan Morar)

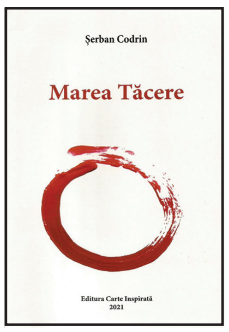

Alexandru Cazacu, ***Ora H***, Apahida, Editura Neuma, 2021. *„Cu texte succinte și decise, Alexandru Cazacu descrie lumea în culori reci și expune îndoieli. Știm că dubiul oferă garanția gîndirii și, implicit, a existenței. Dacă, demult,* tinerețea noastră avea destinul eroinei lui Tolstoi, *maturitatea lirică oferă unele certitudini:* pace și singurătate. *Poetul este un reflexiv care-și maschează sensibilitatea cu silogisme. Talentul său indiscutabil încălzește însă „castelul de gheață" al gîndirii cît să ne simțim confortabil."* (Horia Gârbea)

Titus Vîjeu, ***Japonia: arhipelagul de fosfor***, București, Editura RawexComs, 2021. *Și dintr-o dată, lumea pare că se scindează. În stânga rămâne universul acela cumplit, de neguri cosmice; în dreapta, cerul dimineții se luminează vertiginos, ajutându-ne să ieșim din tenebrele lungi ale sufletului. Spaimele încetează, cugetul se purifică. Trupul alungă oboseala ca pe o nedorită povară. Plutim parcă pe mediana unui triunghi maniheist, disputat în mod egal de întuneric și de lumină. Deja știm: acolo unde pământul se scaldă, tot mai orbitor, în lumină se află Japonia, inaccesibila țară a lui Soare-Răsare...*

Oana Marinache, ***John Elisée Berthet: eleganța La Belle Époque***, București, Editura Istoria artei, 2021. *Figura arhitectului elvețian John Elisée Berthet rămâne și astăzi învăluită în mister, nefiindu-ne cunoscut nici anul și nici locul încetării sale din viață. Totuși din 2013 (anul când i-am descoperit numele în legătură cu Casa Macca) și până în 2021 (anul în care sărbătorim 170 de ani de la nașterea sa) cercetarea arhivelor publice s-a dovedit extrem de fructuoasă, documentele și planșele sale păstrându-se în cele mai multe cazuri. Chiar și în lipsa elementelor personale din biografia sa, este incredibil cum putem reconstitui cronologia unor lucrări importante și înțelege patronajul acordat de unele dintre cele mai mari familii boierești, de industriași în plină ascensiune și membrii comunității franceze la București.*

Șerban Codrin, ***Marea tăcere***, editor Clara Toma, București, Editura Carte Inspirată, 2021. *De necrezut vai/ cum împietresc apele/ în viforniță.// De necrezut vai/ cum împietresc apele/ în viforniță –/ prezicătorul geme/ de frig și neputință// Prezicătorul geme/ de frig și neputință –/ vitejii bocanci/ după alergătura/ de-a latul vieții// Vitejii bocanci/ după alergătura/ de-a latul vieții –/ bătrânul se oprește/ în fața unui zid alb// Bătrânul se oprește/ în fața unui zid alb –/ ouă la clocit –/ luna intră în scorburi/ dându-le cu var// Ouă la clocit –/ luna intră în scorburi dându-le cu var –/ o rândunică duce/ în cioc fire de iarbă.*

Reviste primite la redacție

Actualitatea literară, anul XII; nr. 114, noiembrie-decembrie 2021, revistă a Unirii Scriitorilor din România editată de AL LUGOJPRESS cu sprijinul Consiliului Local al municipiului Lugoj și al SIP Timiș. Director Nicolae Silade; Redactor șef Remus V. Giorgioni.

Bucureștiul literar și artistic, anul XI, nr. 1-2 (124-125), ianuarie 2022. Director Coman Șova; Redactor șef Florentin Popescu.

Caligraf, anul XXI, nr. 235, decembrie 2021, revistă editată de Centrul Cultural Teleorman. Redactor șef Florea Burtan; Secretar general de redacție Stan V. Cristea.

Mozaicul, anul XXIV, nr. 11-12 (277-278), 2021, revistă de cultură editată de AIUS Printed Craiova. Director Nicolae Marinescu; Redactor șef Petrișor Militaru; Secretar de redacție Maria Dinu.

Bucovina literară, anul XXXII, nr. 10-11-12 (368-369-370), 2021, revistă a Societății Scriitorilor Bucovineni publicată cu sprijinul financiar al Consiliului Județean Suceava. Redactor șef Alexandru Ovidiu Vintilă.

Litere, anul XXII, nr. 11-12 (260-261), noiembrie-decembrie 2021, revistă de cultură a Societății Scriitorilor Târgovișteni editată cu sprijinul Consiliului Local Municipal și al Primăriei municipiului Târgoviște. Redactor șef Mihai Stan; Secretar de redacție Mihail-Florin Stan.

Litera 13, an VIII, nr. 29, ianuarie 2021, revistă publicată de Editura InfoEST. Redactor șef Mihai Vintilă; Secretar Alexandrina Iordache.

Apostrof, anul XXXII, nr. 11 (378), 2021; nr. 12 (379), 2021, revistă a Uniunii Scriitorilor din România finanțată cu sprijinul Ministerului Culturii. Redactor șef Marta Petreu.

Pro Saeculum, anul XX, nr. 1-2 (149-150), 1 ianuarie – 31 martie 2021; nr. 3-4 (151-152), 1 aprilie – 30 iunie 2021; nr. 5-6 (153-154), 1 iulie – 30 septembrie 2021, revistă de cultură, literatură și artă editată de Centrul Cultural Vrancea cu sprijinul Consiliului Județean Vrancea, al Centrului Cultural Vrancea și al Primăriei municipiului Focșani. Director executiv Nina Deșliu; Redactor șef Rodica Lăzărescu.

Sud

Director fondator: Constantin Carbarău
Seniori editori: Ion Andreiță, Nicolae Dan Fruntelată, Victoria Milescu, Florentin Popescu, Nicolae Scurtu
Redactor șef: Vasile Grigore
Redactor șef adjunct: Gabriel Dragnea
Secretar general de redacție: Ștefan Crudu
Colectiv de redacție: Alexandru Cazacu, Constanța Crudu, Alexandra Firiță, Marian Grigore, Gianina Mehedințu, Ciprian Necșuțu
Prelucrare imagini: Mircea Paraschiv

Redacția și administrația:
Str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, jud. Giurgiu
tel.: 0720350555
revistasud@yahoo.com

ISSN 1224-7367
PREȚ 10 lei

RAWEXCOMS
Editura RAWEX COMS SRL
ralucatudor2000@yahoo.com; 0720 773209

Tipar: Venus Printing Solutions, Iași

Revista Sud publică opiniile colaboratorilor săi oricât de diverse ar fi acestea.
Responsabilitatea pentru conținutul fiecărui text aparține, în exclusivitate, autorului.